

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE

PROSTOVOLJNO DELO

AVTORICE:

Klementina CIZEJ, 2. e

Klara ČETINA, 2. e

Urška VASLE, 2. e

MENTOR:

Peter ČEPIN TOVORNIK, dipl. zdravstvenik

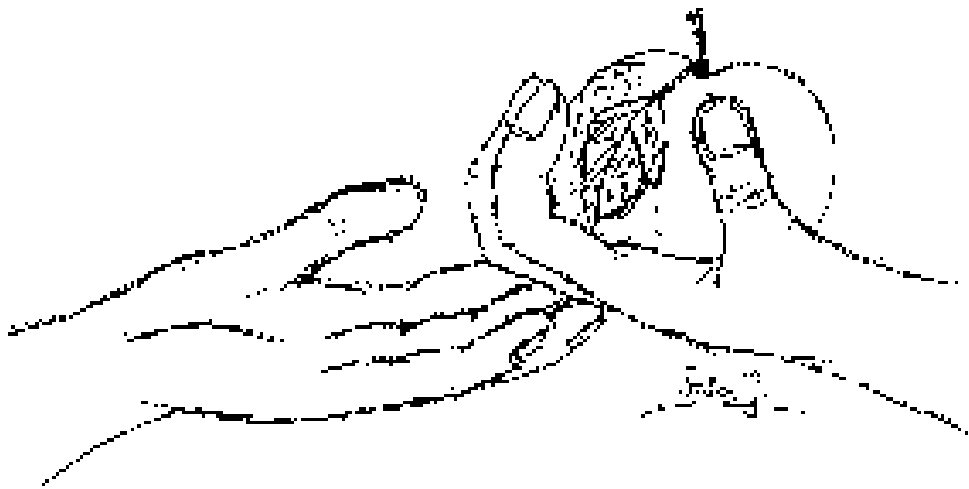
Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2009

PROSTOVOLJNO DELO

Šifra: Angeli

Razred/Letnik: 2. letnik

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2009

Raziskovalna naloga vsebuje:

- 137 strani
- 13 slik
- 27 tabel
- 27 grafov

ZAHVALA

Pred Vami je raziskovalna naloga dijakinj Srednje zdravstvene šole Celje o prostovoljnem delu. Ta naloga pa ne bi mogla nastati, brez ljudi, ki so z nami prebili čas, ko smo si idejo o našem delu zasnovale in jo nato po načrtih izvajale.

Iskreno se zahvaljujemo našemu gospodu mentorju in profesorju Petru Čepinu Tovorniku, ki je naše delo usmerjal in vseskozi vodil. Iskreno se zahvaljujemo gospe profesorici Darinki Pavlič, ki je to naše delo vsebinsko pregledala, ga ovrednotila, nam pomagala odpraviti naše napake in odgovorila na naša zastavljena vprašanja. Zahvala gre tudi gospe Heleni Brežnik, ki nam je prav tako odgovorila na zastavljena vprašanja. Hvala tudi gospe profesorici Maji Antonič, ki se je trudila z odpravljanjem napak v tekstu, ki ga prebirate. In ne nazadnje hvala tudi gospodu profesorju Albertu Trnovšku in gospe Nini Lobe Selič, ki sta nam pomagala pri estetski ureditvi naše naloge, nam odstopila učilnico, v kateri smo zavzeto delale, in nam nalogo tudi natisnila na papir.

Posebno se zahvaljujemo stanovalcem Doma ob Savinji Celje in dijakom Srednje zdravstvene šole Celje, na katere smo naslovile ankete, ki so jih vestno izpolnili. Zahvalile bi se tudi gospe Alojziji Macuh, dijakinji Blažki Pecigos in gospe mag. Simoni Žnidarec Demšar za sodelovanje pri intervju.

Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste/so omogočili nastanek raziskovalne naloge Prostovoljno delo.

KAZALO

KAZALO VSEBINE

ZAHVALA	2
KAZALO.....	3
KAZALO VSEBINE.....	3
KAZALO SLIK.....	5
KAZALO TABEL.....	6
KAZALO GRAFOV.....	7
1 UVODNI DEL.....	8
1.1 POVZETEK.....	8
1.2 UVOD	9
1.3 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE	10
1.4 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE	10
1.5 METODE DELA.....	11
2 TEORETIČNI DEL.....	12
2.1 O PROSTOVOLJSTVU.....	12
2.1.1 POMEN PROSTOVOLJSTVA.....	12
2.1.2 CILJI PROSTOVOLJSTVA.....	13
2.1.3 ODLOČITVE PROSTOVOLJCEV.....	14
2.1.4 PRAVICE PROSTOVOLJCEV	14
2.2 ZGODOVINA PROSTOVOLJNEGA DELA NA SREDNJI ZDRAVSTVENI ŠOLI CELJE	16
2.2.1 INTERESNE DEJAVNOSTI.....	16
2.2.2 VKLJUČEVANJE DIJAKOV V PROSTOVOLJNO DELO.....	17
2.2.3 KOORDINATORICE IN MENTORJI PROSTOVOLJNEGA DELA. .	21
2.2.4 POTEK PROSTOVOLJNEGA DELA V DOMU OB SAVINJI CELJE	22
2.2.4.1 UVODNI SESTANEK V DOMU	22

2.2.4.2 INTERVIZIJA.....	22
2.2.4.3 ZAKLUČNA PRIREDITEV V DOMU.....	24
2.3 ZAKONODAJA NA PODROČJU PROSTOVOLJNEGA DELA.....	30
2.3.1 KODEKS ETIČNIH NAČEL V SOCIALNEM VARSTVU.....	30
2.3.2 PREDLOG ZAKONA O PROSTOVOLJNEM DELU.....	35
2.3.3 ETIČNI KODEKS ORGANIZIRANEGA PROSTOVOLJSTVA.....	47
2.3.4 PRAVNI PREGLED UREDITVE PROSTOVOLJSTVA V EVROPI..	48
2.3.4.1 HRVAŠKA.....	48
2.3.4.2 MAKEDONIJA.....	48
2.3.4.3 MADŽARSKA.....	49
2.3.4.4 ČEŠKA.....	50
2.3.4.5 ROMUNIJA.....	51
2.3.4.6 ITALIJA.....	52
2.3.4.7 ŠPANIJA.....	53
2.3.4.8 PORTUGALSKA.....	53
2.3.4.9 NIZOZEMSKA.....	54
2.3.4.10 LUKSENBURG.....	55
2.4 DAN PROSTOVOLJSTVA.....	56
2.4.1 ZAČETKI.....	56
2.4.2 CILJI	57
2.4.3 VSAKO LETNO PRAZNOVANJE.....	57
2.5 SPODBUJANJE PROSTOVOLJNEGA DELA PRI MLADIH.....	59
3 EMPIRIČNI DEL.....	61
3.1 VZOREC.....	61
3.2 ČAS RAZISKAVE.....	61
3.3 OBDELAVA PODATKOV.....	61
3.4 REZULTATI RAZISKAVE.....	61
3.5 ANALIZA ANKET DIJAKOV.....	62
3.6 ANALIZA ANKET STANOVALCEV.....	78

3.7 INTERVJUJI.....	95
3.7.1 INTERVJU Z GOSPO ALOJZIJO MACUH.....	95
3.7.2 INTERVJU Z GOSPO HELENO BREŽNIK.....	99
3.7.3 INTERVJU Z GOSPO DARINKO PAVLIČ.....	101
3.7.4 INTERVJU Z GOSPO SIMONO ŽNIDAREC DEMŠAR.....	103
3.7.5 INTERVJU Z DIJAKINJO BLAŽKO PECIGOS.....	108
3.8 RAZPRAVA.....	109
4 ZAKLJUČNI DEL.....	114
4.1 UGOTOVITVE.....	114
4.2 ZAKLJUČEK.....	117
5 PRILOGE.....	118
6 LITERATURA.....	137

KAZALO SLIK

Slika 1: Srečanje prostovoljcev na interviziji.....	23
Slika 2: Prizor iz igre Namišljeni bolnik.....	26
Slika 3: Prizor iz igre Namišljeni bolnik.....	27
Slika 4: Ples ob nastopu Andraža Roštoharja.....	28
Slika 5: Navdušenje stanovalcev ob nastopu naših dijakov.....	28
Slika 6: Prostovoljci z mentorji ob zaključku prostovoljnega dela.....	29
Slika 7: Mentorji prostovoljnega dela z Andražem Roštoharjem.....	29
Slika 8: Znak prostovoljstva.....	56
Slika 9: Povezani ljudje tvorijo lepši svet.....	58
Slika 10: Srce ob stiku dveh rok predstavlja ponujeno pomoč nekemu, ki jo potrebuje.....	59
Slika 11: Gospa Alojzija Macuh.....	95
Slika 12: Gospa Alojzija Macuh z raziskovalkami.....	98
Slika 13: Ekozemljevid.....	122

KAZALO TABEL

Tabela 1: Dijaki, ki so izpolnili anketo.....	62
Tabela 2: Zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka.....	63
Tabela 3: Kako dolgo si že prostovoljec/ka.....	64
Tabela 4: Kako se razumeš s svojim/jo stanovalcem/ko, ki ga/jo obiskuješ.....	65
Tabela 5: Kolikokrat na teden ga/jo obišeš.....	66
Tabela 6: Kaj počneta s stanovalcem/ko doma v času obiska.....	67
Tabela 7: Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega.....	68
Tabela 8: Kaj si si predstavljal/a pod pojmom prostovoljno delo, preden si postal/a prostovoljec/ka.....	69
Tabela 9: Si morda kdaj obžaloval biti prostovoljec/ka.....	71
Tabela 10: Te morda pri opravljanju tega dela kaj moti.....	72
Tabela 11: Napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti	73
Tabela 12: Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjati še v bodoče.....	74
Tabela 13: V katerem letniku si opravljal/a prostovoljno delo.....	75
Tabela 14: Ali si še kje drugje opravljal/a prostovoljno delo.....	76
Tabela 15: Kaj meniš, da si s prostovoljnim delom pridobil/a zase	77
Tabela 16: Starost stanovalcev.....	79
Tabela 17: Zakonski stan stanovalcev.....	80
Tabela 18: Ali imate svoje otroke.....	81
Tabela 19: Koliko otrok imate.....	82
Tabela 20: Koliko prostovoljcev prihaja oz. je prihajalo v vam.....	83
Tabela 21: Zakaj ste se odločili, da boste sprejeli prostovoljca/ko.....	84
Tabela 22: Kako ste zadovoljni s prostovoljcem/ko.....	86
Tabela 23: Mislite, da vpliva prostovoljec na vas pozitivno.....	87
Tabela 24: Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni.....	88
Tabela 25: Kaj pričakujete od prostovoljca.....	90
Tabela 26: Kdo vam je podal informacijo, da bi k vam prihajal prostovoljec.....	92
Tabela 27: Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci.....	94

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število prostovoljcev na Srednji zdravstveni šoli Celje od leta 1995 do leta 2009.....	20
Graf 2: Zakaj si se odloči/a postati prostovoljec/ka.....	63
Graf 3: Kako dolgo si že prostovoljec/ka.....	64
Graf 4: Kako se razumeš s svojim/jo stanovalcem/ko, ki ga/jo obiskuješ.....	65
Graf 5: Kolikokrat na teden ga/jo obišeš.....	66
Graf 6: Kaj počneta s stanovalcem/ko doma v času obiska.....	67
Graf 7: Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega.....	68
Graf 8: Kaj si si predstavljal/a pod pojmom prostovoljno delo, preden si postal/a prostovoljec/ka.....	70
Graf 9: Si morda kdaj obžaloval/a biti prostovoljec/ka.....	71
Graf 10: Te morda pri opravljanju tega dela kaj moti.....	72
Graf 11: Napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti.....	73
Graf 12: Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjati še v bodoče.....	74
Graf 13: V katerem letniku si opravljal/a prostovoljno delo.....	75
Graf 14: Ali si še kje drugje opravljal/a prostovoljno delo.....	76
Graf 15: Kaj meniš, da si s prostovoljnim delom pridobil/a zase.....	77
Graf 16: Starost stanovalcev.....	79
Graf 17: Zakonski stan stanovalcev.....	80
Graf 18: Ali imate svoje otroke.....	81
Graf 19: Koliko otrok imate.....	82
Graf 20: Koliko prostovoljcev prihaja oz. je prihajalo k vam.....	83
Graf 21: Zakaj ste se odločili, da boste sprejeli prostovoljca/ko.....	85
Graf 22: Kako ste zadovoljni s prostovoljcem/ko.....	86
Graf 23: Mislite, da vpliva prostovoljec na vas pozitivno.....	87
Graf 24: Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni.....	89
Graf 25: Kaj pričakujete od prostovoljca.....	91
Graf 26: Kdo vam je podal informacijo, da bi k vam prihajal prostovoljec.....	93
Graf 27: Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci.....	94

1 UVODNI DEL

1.1 POVZETEK

V teoretičnem delu smo se osredotočile na prostovoljno delo, ki poteka v domovih upokojencev. Pomembno za dobro opravljanje prostovoljnega dela je tudi kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, ki usmerja prostovoljca k dobremu delovanju v prostovoljstvu, da se ravna po etičnih načelih, spoštuje človeka in njegove pravice, da spoštuje človekove pravice in njegovo samostojno izbiro. Opisale smo tudi zgodovino prostovoljstva na Srednji zdravstveni šoli Celje in zakonodajo, ki ureja področje prostovoljnega dela v Republiki Sloveniji in drugod po Evropi.

V empiričnem delu so predstavljeni rezultati anketne raziskave o prostovoljnem delu. Anketne vprašalnike smo naslovile na dve ciljni skupini. Prva skupina so bili stanovalci v domovih upokojencev. Druga skupina pa so bili dijaki Srednje zdravstvene šole Celje, ki so v okviru interesnih dejavnosti opravljali prostovoljno delo.

Anketo je izpolnilo 100 dijakov Srednje zdravstvene šole Celje in 92 stanovalcev različnih domov celjske regije. Rezultati so pokazali, da so anketiranci obeh skupin zelo zadovoljni, dijaki z opravljanjem prostovoljnega dela, stanovalci pa z delom, ki ga dijaki opravijo.

Opravile smo tudi intervjuje s koordinatoricama prostovoljnega dela na Srednji zdravstveni šoli Celje, z dijakinjo četrtega letnika, ki je prostovoljno delo opravljala tri leta, socialno delavko v Domu ob Savinji Celje in s stanovalko Doma ob Savinji Celje, ki je spoznala že veliko prostovoljcev.

1.2 UVOD

»Zavedamo se, da smo smisel svojega življenja izpolnili že zgolj s tem, da smo kdaj komu tudi vir veselja. In to ni težko.« (neznani avtor)

Prostovoljno delo (v nadaljevanju tudi prostovoljsko delo) je delo, ki ni plačano z denarjem, ampak se nam poplača na drugačen način, z občutkom, da smo storili nekaj koristnega, to pa nam prinese notranje bogastvo, ki je neprecenljivo v primerjavi z denarjem. Seveda pa se lahko s tem strinjamo le, če prostovoljno delo res opravljamo prostovoljno, brez prisile in z veseljem. Prostovoljno delo ima velik pomen za razvoj in prihodnost, saj prispeva k razvijanju sistemov, vrednot solidarnosti, k napredku družbe, zato ga je potrebno negovati in ustrezno vrednotiti.

Pomen solidarnosti za preživetje človeštva poudarja tudi generalna skupščina, ki je leta 1985 razglasila 5. december za mednarodni dan prostovoljstva, ki ga praznujejo vsako leto na ta dan v različnih državah sveta. V ta namen potekajo parade, projekti brezplačne zdravstvene pomoči, predstavljajo in izvajajo se različni prostovoljski projekti, opozarja se na onesnaženost okolja ...

V Sloveniji petega decembra organizirajo okrogle mize, posvete, seminarje in na ta način razširjajo in razvijajo idejo prostovoljstva ter nagovarjajo posameznike, da začnejo opravljati prostovoljno delo.

Kot prostovoljec spoznaš nove ljudi, sklepaš nova prijateljstva, dobivaš nova znanja, spoznanja, preizkušaš svoje sposobnosti, spretnosti, osebno se bogatiš in rasteš. To so vrednote, ki jih pridobivajo dijaki in vsi drugi prostovoljci. Celotno druženje s stanovanci (v nadaljevanju tudi varovanci, oskrbovanci) je prijetno in polno novih doživetij. (10)

1.3 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen naše raziskovalne naloge je bil ugotoviti, zakaj so se dijaki odločili za tovrstno opravljanje dela, kaj počnejo z varovancem, ali jim bo to delo služilo še v bodočnost, kaj so s prostovoljstvom pridobili zase in ali so razveseljevali varovance.

Pri oskrbovancih pa nas je zanimal predvsem razlog, zakaj so se odločili za prostovoljca, odnos med njimi in prostovoljci, kako dijaki opravljajo svoje delo in kako so oskrbovanci zadovoljni s prostovoljci.

Cilji raziskave pa so bili ugotoviti, kako je razširjeno prostovoljno delo med mladimi in čim večja vzpodbuda dijakom k opravljanju prostovoljnega dela, saj jim bo to služilo še v bodočnosti, ne le v poklicu, ampak tudi v življenju.

1.4 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE

Preden smo razdelile ankete svojim anketirancem, smo si postavile osem hipotez. Prve štiri hipoteze se nanašajo na dijake, druge štiri pa na stanovalce. Naše domneve so bile naslednje:

1. hipoteza:

90 odstotkov dijakov bo na vprašanje zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka odgovorilo, da zaradi želje pomagati drugim.

2. hipoteza:

Dijaki bodo v 95 odstotkih odgovorili, da so se pri opravljanju prostovoljnega dela veliko naučili in odnesli veliko pozitivnega.

3. hipoteza:

Več kot polovica dijakov bo na vprašanje kaj jih moti pri opravljanju prostovoljnega dela navedlo, da je to šolski urnik, več kot 40 odstotkov pa, da jim primanjkuje prostega časa.

4. hipoteza:

Več kot 50 odstotkov dijakov se bo še naprej ukvarjalo s prostovoljnim delom, 30 odstotkov pa bo to delo opustilo.

5. hipoteza:

K 90 odstotkom stanovalcev prihaja samo po eden prostovoljec.

6. hipoteza:

Stanovalci bodo 100 odstotno zadovoljni s prostovoljci.

7. hipoteza:

Stanovalci v 90 odstotkih potrebujejo prostovoljca zaradi pogovora.

8. hipoteza:

60 odstotkov prostovoljcev prihaja k stanovalcem iz Srednje zdravstvene šole Celje, iz osnovnih šol pa 30 odstotkov.

1.5 METODE DELA

Za raziskovalno nalogo smo uporabile naslednje metode in tehnike dela:

- a) metodo anketnega vprašalnika
- b) intervju

Naše delo je potekalo takole:

- a) najprej smo si izbrale ciljni skupini ljudi, ki smo jih želele anketirati;
- b) sestavile smo anketo za prostovoljce s sedemnajstimi vprašanji in anketo s petnajstimi vprašanji za stanovalce v domovih;
- c) zbrane podatke smo analizirale, jih obdelale in interpretirale;
- d) nato smo preučile literaturo iz različnih virov za podlago teoretičnemu delu.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 O PROSTOVOLJSTVU

Ena od dejavnosti, ki je v sodobni družbi nujno potrebna za njen razcvet, za tisto, kar je v naših življenjih v resnici najpomembnejše, je prostovoljstvo.

Prostovoljstvo deluje na različnih področjih. Na socialnem, zdravstvenem, športnem, rekreativnem, izobraževalnem, kulturnem, okoljskem, turističnem, v kriznih situacijah (na primer gasilske organizacije, reševalci) in na mnogih drugih področjih. Opravljajo ga ženske in moški, mladi ljudje in otroci, ljudje srednjih let in starejše osebe, vanj se lahko vključujejo vsi ljudje ob upoštevanju svojih zmogljivosti, saj zanj ni načelnih omejitev. (3)

2.1.1 POMEN PROSTOVOLJSTVA

Prostovoljno delo ima za skupnost velik pomen, ker:

- izboljšuje kakovost življenja v družbi;
- brani interese posameznikov in skupin, ki so ogroženi, prikrajšani, potisnjeni na rob, izključeni;
- je ena od osnovnih poti odzivanja civilne družbe na potrebe v njej in ustvarja možnosti aktivnega delovanja državljanov v družbi;
- prostovoljno delo je ali samostojna ali dodatna dejavnost in dodana vrednost delovanju služb in institucij.

Pomagamo lahko:

- vsakemu, ki je v težavah,
- otrokom, ki imajo težave z vrstniki ali težave v šoli,
- otrokom pri učenju,
- otrokom, ki imajo probleme sami s seboj,
- mladostnikom s stiskami vseh vrst,

- bolnim,
- ostarelim,
- osamljenim,
- invalidnim in
- beguncem.

Lahko se pridružimo organizacijam, društvom in ustanovam, ki v svoje delo vključujejo prostovoljce. Te delo organizirajo in zaščitijo prostovoljca, pa tudi porabnika, človeka, ki pomoč prostovoljca rabi. (3)

2.1.2 CILJI PROSTOVOLJSTVA

Cilji prostovoljnega dela so:

- oblikovanje in razvijanje občutka solidarnosti ter socialne odgovornosti do posameznika in skupnosti dijakov – prostovoljcev,
- omogočanje boljšega samospoznanja in osebnostnega zorenja z vzgajanjem in izobraževanjem za uravnavanje medčloveških stikov,
- spodbujanje dijakove samostojnosti pri ocenjevanju in odločanju o problemu, o vrednotenju in reševanju le-tega,
- omogočanje vzpostavitve odnosa s starejšimi ljudmi,
- osebe, ki jim pomagaš, od tebe pričakujejo topel človeški odnos, zanesljivost pri delu, spoštovanje dogovorov in obljub, da boš varoval zaupne podatke in boš zavzet in potrpežljiv. (3)

Pri prostovoljnem delu z ljudmi je najpomembnejši prostovoljec!

2.1.3 ODLOČITVE PROSTOVOLJCEV

Prostovoljčeva odločitev za prostovoljno delo je bila in je še danes prostovoljna, vendar predstavlja moralno odgovornost. Pri prostovoljnem delu je najpomembnejši prostovoljec. Zaradi tega potrebuje pripadnost, možnost sodelovanja pri načrtovanju ciljev, občutek, da ima to, kar dela, resnično nek namen in da prispeva k dobronamernosti. Pomembna je tudi vloga mentorja in ustanove.

Prostovoljno delo ne sme biti privilegij posamičnih družbenih skupin. Prostovoljci smo lahko vsi, otroci, mladostniki, odrasli, starejši, zaposleni in nezaposleni. Vsakdo lahko opravlja prostovoljno delo, prilagojeno njegovi starosti, telesni kondiciji, psihični zmogljivosti, času, ki ga ima na voljo. Le odločiti se je treba.

Nihče ne sme biti izključen iz prostovoljskega dela zaradi svoje socialne situacije, pripadnosti manjšinski skupini, starosti ali bolezni. Organizacije so dolžne ponuditi ljudem različne možnosti za opravljanje prostovoljnega dela, tako da so potrebe porabnika ter dejavnost in zmogljivosti prostovoljca čim bolj usklajeni. Prostovoljska društva si morajo prizadevati za odpravljanje ovir za razvijanje prostovoljnega dela na področju zakonodaje in obdavčitve.

2.1.4 PRAVICE PROSTOVOLJCEV

Tudi prostovoljci imajo pravice in jih je potrebno spoštovati v konceptih in v praksi sodelovanja s prostovoljci.

Prostovoljci imajo pravico do:

- celovite informacije o svojem delu in o organizaciji ali ustanovi, preko katere delujejo;
- uvajanja v delo;
- podpore in priznanja za svoje delo;
- možnosti učenja in napredovanja pri delu;
- možnosti, da izrekajo svoje mnenje in soodločajo;
- možnosti, da sodelujejo v organizaciji prostovoljnega delovanja;

- prejetanja nadomestila za stroške, povezane s prostovoljskim delom;
- zavarovanja.

Državljeni, ki delajo kot prostovoljci, ne smejo biti izkoriščani, vrednost njihovega dela mora biti prepoznana na vseh ravneh s strani organizatorja in javnosti, kot tudi s strani državnih in lokalnih oblasti. To delo pa terja predanost. Prostovoljci se morajo držati dogovorov in morajo sodelovati z osebjem društva ali institucije, v kateri delujejo.

Za pokrivanje potreb ljudi je potrebno plačano in prostovoljno delo. Obe področji morata prepoznavati prispevek in vrednost druga druge za dobrobit v skupnosti. Plačano osebje in prostovoljci prispevajo vsak iz svoje pozicije in v okviru svojih možnosti blagostanju družbe.

Prostovoljno delo ima velik pomen za razvoj in za prihodnost. Prispeva k razvijanju obstoječih sistemov, k razvijanju vrednot solidarnosti, k socialnemu in drugemu napredku družbe, zato ga je potrebno negovati in ustrezno vrednotiti.

2.2 ZGODOVINA PROSTOVOLJNEGA DELA NA SREDNJI ZDRAVSTVENI ŠOLI CELJE

»Svet, v katerem smo, nam narekuje misli. Mislimo misli, ki so možne in nato postane ideja, ki jo potem počasi uresničimo.« (neznan avtor)

2.2.1 INTERESNE DEJAVNOSTI

Prostovoljno delo je na Srednji zdravstveni šoli Celje organizirano v okviru interesnih dejavnosti. V prvem mesecu šolskega leta se dijaki odločijo za interesne dejavnosti, ki jih bodo opravljali v tekočem šolskem letu. Med pestro izbiro le-teh je od šolskega leta 1995/96 tudi prostovoljno delo, ki ga dijaki opravljajo v domovih upokojencev.

Delo dijakov je zelo raznoliko. V domovih upokojencev predvsem prisluhnejo starejšim, in jim krajšajo čas s klepetom in družabnimi igrami. Preko prostovoljnega dela dijaki pridobivajo nova spoznanja o tem, kakšno je doživljanje starostnikov. Na začetku leta se prostovoljci zberejo, kjer se seznanijo s posebnostmi starostnika, z njegovo duševnostjo, z njegovimi pogledi na življenje, s stiskami in zdravstvenimi težavami. Dogovorijo se, kako bo potekalo delo ob starostniku. Starostnika obiščejo enkrat tedensko po eno do dve uri.

Med prvimi je priložnost za opravljanje prostovoljnega dela ponudil Dom ob Savinji Celje, ki je dijake sprejel s široko odprtimi rokami. V domu je mentorica socialna delavka, s pomočjo katere tečejo vsi stiki in se rešujejo morebitni sproti problemi. Zaradi začetniških težav, ki jih sicer ni bilo veliko, so se prostovoljci sestajali na šoli vsak teden. Kasneje pa so srečanja postala mesečna oziroma po potrebi.

Prostovoljno delo poteka tudi na osnovni šoli Glazija, kjer se dijaki seznanijo s problemi in učnimi težavami otrok s posebnimi potrebami. Do šolskega leta 2007/08 je prostovoljno delo potekalo na osnovnih šolah celjske regije, kjer so dijaki nudili učno pomoč učencem, ki so jo potrebovali. Vez med Srednjo zdravstveno šolo Celje in osnovnimi šolami je bil Center za socialno delo Celje, ki je koordiniral delo. Od šolskega leta 2008/09 je učna pomoč samostojna dejavnost v okviru interesnih dejavnosti.

Sprva je prostovoljce vodilo predvsem sočutje, želja pomagati ljudem, ki živijo nekoliko odmaknjeno od našega vsakdana. Prostovoljno delo predstavlja že sedaj pomemben del vzgojno-izobraževalnega dela na naši šoli. (31)

2.2.2 VKLJUČEVANJE DIJAKOV V PROSTOVOLJNO DELO

Projekt prostovoljnega dela je na Srednji zdravstveni šoli začel delovati v šolskem letu **1995/1996**. Začeli so z zelo majhno skupino, kjer je to delo opravljalo 21 dijakov. (18)

V šolskem letu **1996/97** se je število prostovoljcev povečalo na 61, organiziranih je bilo šest skupin, ki so delovale v Domu upokojencev Celje (skupina Sonček - 29 dijakinj, ki so opravile 1160 ur prostovoljnega dela), v Domu upokojencev v Šmarju pri Jelšah, kjer je skupina šestih dijakinj opravila 240 ur prostovoljnega dela. Skupina treh dijakinj je v Domu upokojencev Velenje, ki so se imenovale Emanuel, opravilo 235 ur in skupina petih dijakinj, Amor, 200 ur prostovoljnega dela. V Centru za varstvo odraslih na Golovcu so trije dijaki opravili 90 ur prostovoljnega del. Skupno število opravljenih ur pa je bilo 2125 prostovoljnega dela. (18)

V šolskem letu **1997/98** se je projektu pridružila skupina v Domu upokojencev Slovenske Konjice, kjer je delovalo 11 dijakinj, ki so se imenovale Vrtnica, opravile pa so 400 ur prostovoljnega dela. V program se je vključil tudi VVZ Žalec, s skupino Žogica, s šestimi dijakinjami, ki so opravile 270 ur. V tem letu je sodelovalo 65 dijakov in dijakinj, ki so skupno opravili 2509 ur prostovoljnega dela. (19)

V šolskem letu **1998/99** se je v prostovoljno delo vključilo 100 prostovoljcev in 3 mentorice (ga. Judita Bendelja, ga. Helena Brežnik in ga. Darinka Pavlič). V mesecu oktobru so imeli uvodna predavanja o prostovoljnem delu, novembra pa je bila v Celjskem domu podana kratka predstavitev prostovoljnega dela, kjer jih je obiskala gospa Anica Kos-Mikuš, dr. med.. Prostovoljci so v decembru izdelali svojim varovancem tudi voščilnice in jim zaželeli lepe praznike, tako kot tudi vsa leta do sedaj.

Januar in februar sta bila namenjena rednim srečanjem in pripravi na pomladansko srečanja z varovanci. Ta srečanja so izvedli v Domu upokojencev Slovenske Konjice, v Celju in Šmarju pri Jelšah v mesecu marcu, maja pa so potekala zaključna srečanja. Skozi vse leto so enkrat mesečno merili krvni tlak v mestni četrti Nova vas. Dve dijakinji pa sta tudi redno tedensko obiskovali invalida na domu.

Geslo prostovoljcev pa se je glasilo: *»Naj vsak mlad človek poskuša izstopati iz sveta, v katerem prevladujejo materialne dobrine, in vstopi v svet prostovoljcev – vsaj za en dan v letu.«* (20)

V šolskem letu **1999/2000** je bilo v program vključenih 45 dijakov in tri mentorice. Dijaki so opravili 1575 ur prostovoljnega dela. Delo je potekalo v skupini Sonček, v domu upokojencev v Celju, Šmarju pri Jelšah, Slovenskih Konjicah, v Centru za socialno delo Žalec in Centru za varstvo odraslih Golovec.

V mesecu novembru so imeli priprave na proslavo ob koncu leta. Decembra je vsak prostovoljec izdelal voščilnico za svojega varovanca. Ob novem letu so jih obiskali in jim zaželeli zdravja in sreče. Proslavi sta bili organizirani v domu upokojencev Celje ter v Šmarju pri Jelšah. (21)

V šolskem letu **2000/01** je bilo v prostovoljno delo vključenih 20 dijakov, ki so opravili 700 ur prostovoljnega dela in tri mentorice. To leto je delo potekalo še v dveh novih skupinah, in sicer v zdravilišču Topolšica ter v Domu upokojencev Šentjur.

V tem letu so tudi organizirali dve novoletni predstavi in dve pomladanski srečanja, v Domu upokojencev v Celju in v Šmarju pri Jelšah. 21. aprila 2001 sta se dijaka Rima Lampre in Branko Kovačič udeležila Mednarodnega dneva prostovoljstva mladih v Ljubljani, kjer sta naše prostovoljno delo predstavila na stojnici na Prešernovem trgu. (22)

V šolskem letu **2001/02** je bilo v projekt vključenih 80 dijakov in opravili so 1920 ur dela. Pridružila se je skupina v Hrastniku, na osnovni šoli Glazija, v podmornici v Žalcu in v zdravilišču v Topolšici pri bolnikih s sklerozo multipleks.

Organizirali so novoletne proslave v domovih in pripravili igrico »Pričakujemo dedka Mraza« v osnovni šoli Glazija. Udeležili so se tudi natečaja Odprta šola in ob dnevu mladih prostovoljcev pripravili okroglo mizo v Mladinskem centru v Celju s temo »Prostovoljstvo in mladi«. (23)

V šolskem letu **2002/03** je bilo v delo vključenih 40 dijakov, ki so opravili preko 1000 ur prostovoljnega dela. Delo je potekalo v enakih skupinah kot leto poprej.

Organizirali so novoletni koncert, izdelovali voščilnice za varovance, ob novem letu ter ob materinskem dnevu. Udeležili so se natečaja Odprta šola in se julija poslovili od varovancev z zaključno prireditvijo. Te dejavnosti so standardne in so se ohranile do danes. (24)

V šolskem letu **2003/04** je bilo v projekt prostovoljno delo vključenih 50 prostovoljcev. V mesecu septembru so dijaki prostovoljci predstavili svoje delo dijakom prvih letnikov v Mladinskem centru Celje. Udeležili so se tudi natečaja Odprta šola. (25)

V šolskem letu **2004/05** je bilo vključenih 80 dijakov od prvega do četrtega letnika, ki so opravili 2000 ur prostovoljnega dela. Skupine dijakov so delovale v Domu ob Savinji Celje, Domu upokojencev Šentjur, Šmarju pri Jelšah, Slovenskih Konjicah, Sevnici, Hrastniku, Velenju, Osnovni šoli Glazija, Varstvenem centru Golavec in v invalidsko-obrtni delavnici Sonček v Celju. (26)

V šolskem letu **2005/06** je prostovoljno delo opravljalo 70 dijakov. Petega decembra so obeležili Mednarodni dan prostovoljcev in povabili gospoda Primoža Jamška iz Slovenske Filantropije, ki je pripravil predavanje na temo Zakaj sem prostovoljec in kaj delam? Tema je bila zanimiva za vse, saj se je po predavanju razvila pestra debata.

21. aprila so se udeležili celjskega festivala prostovoljcev, ki se je odvijal v Mladinskem centru Celje. Na natečaj »Naj prostovoljec leta« so prijavili tri prostovoljke in bili zelo veseli, saj je ta naziv osvojila dijakinja 2. e razreda Tadeja Kugler. Priznanji sta prejeli še Alma Hasanović in Dijana Brodarič, dijakinji 3. f razreda. (27)

V šolskem letu **2006/07** je prostovoljno delo opravljalo 90 dijakov. Mentorji so ostali isti kot prejšnje šolsko leto in tudi delo je potekalo na enak način. (29)

Prostovoljno delo, ki so ga opravljali dijaki v Domu za varstvo odraslih Velenje, je potekalo v obliki učnih delavnic. Dijaki se pred obiskom pripravijo na temo, katera vsebina govori ali se dotika vsakdanjega življenja stanovalcev, njihovih želja, spominov, ipd. Učne delavnice, ki so jih izvajale dijakinje, so se nanašale na različne teme, in sicer Spoznavne urice, V pričakovanju božiča in izdelovanje voščilnic, Pust mastnih ust, Materinski dan, Velikonočni dnevi in Praznovanje prvega maja. Srečevali so se ob petkih v popoldanskem času. (28)

V šolskem letu **2007/08** je prostovoljno delo opravljalo približno 100 dijakov, ki so opravili več kot 2400 ur prostovoljnega dela. Mentorji in ustanove so ostali enaki, razen Doma upokojencev Šentjur, kamor se ni prijavil noben dijak. (30)

V šolskem letu **2008/09** je v prostovoljno delo vključenih približno 90 dijakov. V tem šolskem letu dijaki opravljajo prostovoljno delo tudi v Domu upokojencev Rogaška Slatina.

Graf 1: Število prostovoljcev na Srednji zdravstveni šoli Celje od leta 1995 do leta 2009

2.2.3 KOORDINATORICE IN MENTORJI PROSTOVOLJNEGA DELA

Da delo poteka brez težav, so na šoli odgovorni koordinatorica in mentorji prostovoljnega dela, ki imajo kontakt z mentorji posameznih ustanov.

Koordinatorice prostovoljnega dela so do sedaj bile:

- ga. Helena Brežnik od septembra 1995 do junija 2002;
- ga. Darinka Pavlič od septembra leta 2002 do junija 2006;
- ga. Martina Klobčar od septembra 2006.

Mentorji, ki so v tem šolskem letu vključeni v prostovoljno delo in ustanove, ki jih pokrivajo:

- ga. Judita Bendelja (Center za varstvo odraslih Golovec od septembra 1998 do junija 2004; Dom upokojencev Šmarje pri Jelšah od septembra 1989 do junija 2004; Dom upokojencev Rogaška Slatina od septembra 2008),
- g. Peter Čepin Tovornik (Dom ob Savinji Celje od septembra 2005; Dom upokojencev Šentjur od septembra 2006),
- ga. Martina Klobčar (Dom za varstvo odraslih Velenje od septembra 2004),
- ga. Simona Križanec (Dom upokojencev Šentjur od septembra 2002 do junija 2005; Dom upokojencev Šmarje pri Jelšah od septembra 2004),
- ga. Marija Matko (Dom ob Savinji Celje od septembra 2004 do junija 2005; Dom za varstvo odraslih Velenje od septembra 2007)
- ga. Ljudmila Par (OŠ Glazija od septembra 2002),
- ga. Darinka Pavlič (Dom upokojencev Slovenske Konjice in Hrastnik od septembra 1998) (18-31)

2.2.4 POTEK PROSTOVOLJNEGA DELA V DOMU OB SAVINJI CELJE

V začetku šolskega leta se dijaki prijavijo k opravljanju določene interesne dejavnosti. Za tiste dijake, ki se prijavijo k opravljanju prostovoljnega dela, je v drugi polovici septembra uvodni sestanek na šoli, kjer koordinatorica pove osnovne podatke o prostovoljnem delu. Dijaki se takrat tudi odločijo, v katerih ustanovah bi najraje opravljali prostovoljno delo. Nato pa še vsak mentor poda natančna navodila o opravljanju prostovoljnega dela v ustanovi, za katero je zadolžen.

2.2.4.1 UVODNI SESTANEK V DOMU

V začetku oktobra poteka sestanek za dijake-prostovoljce v Domu ob Savinji Celje, kjer socialna delavka poda natančna navodila o prostovoljnem delu. Vsak dijak dobi tudi kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, po katerem naj bi se vsak prostovoljec ravnal. Na uvodnem sestanku vsak dijak izpolni izjavo o vključitvi v prostovoljno delo (priloga 1). Vsak prostovoljec dobi tudi navodila, kako naj vzpostavi stik s stanovalcem (priloga 2).

Prvi stik s stanovalcem dijak naveže ob prvem prihodu v dom. Socialna delavka dijaka pelje k svojemu stanovalcu, ga predstavi in s tem omogoči prvi stik dijaka in stanovalca.

2.2.4.2 INTERVIZIJA

V mesecu januarju oziroma februarju je izpeljana intervizija, kjer se lahko dijaki z gospo socialno delavko pogovorijo o svojih težavah in problemih v zvezi z delom. Letos je intervizija potekala v ponedeljek, 9. 2. 2009, na Srednji zdravstveni šoli Celje v računalniški učilnici od 10.35 do 11.55 ure.

Dijaki-prostovoljci, ki prostovoljno delo opravljajo v Domu ob Savinji Celje, so se z gospo socialno delavko zbrali, da bi spregovorili o svojem prostovoljnem delu z varovanci doma. Na začetku je imela socialna delavka kratek uvod. Prostovoljce je seznanila, da se ob morebitnih težavah ali dvomih o opravljanju prostovoljstva obrnejo nanjo in se o tem pogovorijo z njo. Poudarila je, da je prostovoljec zelo pomemben ter da njegova zavzetost in volja do dela

bistveno vplivata na njegov odnos z varovancem. V pogovor je vključila prostovoljce in jih povprašala, kaj so v teh treh mesecih kot prostovoljci odkrili kot izhodišče za nadaljnje delo. Vtisi prostovoljcev so zaenkrat zelo dobri. Svoje varovance so do sedaj že kar dobro spoznali in navezali stik, navezali spoštljiv odnos do njih, nekateri so s svojim varovancem v kratkem času že vzpostavili zaupen odnos. Vsi so zadovoljni z varovanci doma, s katerimi se družijo. Stanovalci se med seboj zelo razlikujejo, nekateri so še zelo pri močeh in lahko s prostovoljcem delajo različne stvari, drugi, katerih sposobnosti niso več tako dobre, pa se večina časa pogovarjajo s prostovoljcem o najrazličnejših stvareh. Nekateri prostovoljke tudi priznavajo, da se od njih veliko naučijo in da so starejši ljudje na tekočem o vsem, kar se trenutno po svetu dogaja. Največkrat in najraje pa jim stanovalci doma razlagajo o svojem domačem kraju ter otroštvu.

Slika 1: Srečanje prostovoljcev na interviziji

Vsi prisotni prostovoljci so dobro opravili prvi korak, ki so si ga zastavili in dobro spoznali varovance. Zato so se odločili, da naredijo korak naprej in v naslednjih mesecih opravijo vlogo načrtovanja, ki vključuje štiri ravni življenja stanovalca doma. Te ravni so raven vpliva, spretnosti, stika in zdravja-skrbi-veselja. Prostovoljci so dobili učne liste, ki jim bodo pri tem v oporo. Prostovoljci ugotovijo kaj teži varovance, kaj so njihove želje, kaj jih veseli, česa vse so še sposobni. Z željo, da bi jim lahko čimbolj pomagali in skušali ustreči, bodo prostovoljci po korakih počasi uresničili zastavljeni cilj, s tem pa dosegli ne le varovančevo željo, temveč tudi svoje notranje zadovoljstvo (priloga 3). Dijaki so se hitro lotili dela in pridno začeli z načrtovanjem.

Sestanek so končali z željo in upanjem, da bodo dobro opravili drugi korak in bodo prostovoljno delo z veseljem in brez večjih težav opravljali še naprej.

2.2.4.3 ZAKLJUČNA PRIREDITEV V DOMU

Vsako leto ob zaključku prostovoljnega dela, dijaki pripravijo program za stanovalce Doma ob Savinji Celje. Na to proslavo so povabljeni vsi prostovoljci naše šole in tudi drugih šol, ki so opravljali prostovoljno delo v Domu ob Savinji Celje. Pred začetkom proslave gre vsak prostovoljec po svojega stanovalca in ga pripelje v jedilnico, kjer poteka program. Vabljeni so tudi vsi ostali stanovalci doma.

Lansko leto je proslava potekala v četrtek, 23. 5. 2008, ob 10.uri. Program je povezovala koordinatorica prostovoljnega dela ga. Martina Klobčar. Uvodni nagovor je imela ga. mag. Simona Žnidarec Demšar.

»Socialne mreže vplivajo na proces staranja, obenem tudi staranje vpliva na socialne mreže. Gre torej za recipročen vpliv med staranjem in socialnimi mrežami, saj staranje vpliva na socialne mreže skozi izbiro ljudi, s katerimi se družimo in na način kako to počnemo. Medčloveška povezava, ki temelji na samoiniciativi, v skupini potrebi z namenom, da rešuje osebno osamljenost starejših ljudi in prispeva k zmanjševanju izključenosti in medgeneracijske nepovezanosti ter večji kvaliteti življenja tako starejših kot tudi mlajših, se v Domu ob Savinji močno izraža skozi različne delujoče oblike prostovoljnega dela.

Prostovoljno delo je oblika neposredne pomoči, skozi katero se izraža potreba človeka po človeku. Za prostovoljce pogosto pomeni, da dobijo priložnost, da svoje izkušnje posredujejo, obdelajo in artikulirajo, obenem pa spoznajo nekaj, česar prej niso poznali, da se soočijo s konkretnimi izkušnjami, življenjskimi zgodbami, spoznanji in modrosti tistih, ki jim svoj čas namenjajo. In prav druženje s starejšimi ljudmi, z bogato paletto življenjskih izkušenj in modrosti za prostovoljce v okviru Doma ob Savinji Celje pogosto pomeni vzajemno sodelovanje, razumevanje in uspešen medgeneracijski dialog, ki presega splošno mišljenje, da mladi ne znajo prepoznati modrosti starejših, starejši pa ne potencialov mladih. V okviru projekta prostovoljnega dela v okviru našega zavoda vedno znova odkrivamo nove možnosti kvalitetnega sobivanja različnih generacij, ki dokazujejo preseganje predsodkov tako med mladimi kot tudi starejšimi.

Prostovoljstvo lahko razumemo kot specifično obliko solidarnosti, v veliki meri pa tudi kot obliko samopomoči. Čar prostovoljnega dela je ravno v tem, da je tisto, kar opravljamo za druge, lahko tudi delo zase, kar potrjujejo številni prostovoljci, ki se vsako leto z veseljem vključujejo v prostovoljno delo v Dom ob Savinji Celje. Izredno so ponosni na skupno število prostovoljcev, ki je v letu 2007 znašalo kar 68 vseh udeleženi, ki prihajajo v dom iz različnih srednjih šol iz celjske regije kot tudi iz Fakultete za socialno delo v Ljubljani.

Priložnost vključevanja in povezovanja mladih na način individualnega druženja in skupinskega dela s stanovalci in uporabniki Dnevnega centra smo omogočili študentom, dijakom in učencem iz različnih šol, in sicer: Fakultete za socialno delo, Srednje zdravstvene šole Celje, 1. Gimnazije Celje, Gimnazije Celje Center, Srednje šole za gostinstvo in turizem Celje, Poslovno – komercialne šole Celje, Šolskega centra Celje – Poklicne in tehniške strojne šole Celje, 1. osnovne šole Celje, 2. osnovne šole Celje, 3. osnovne šole Celje, Osnovne šole Hudinja, Osnovne šole Štore, Osnovne šole Ljubečna. V okviru prostovoljnega dela sodelujejo tudi člani mednarodne organizacije Krščanska cerkev Kalvarija. Ponosni so tudi na to, da se v dom kot prostovoljci vključujejo tudi odrasli, ki se samoiniciativno odločijo za prostovoljno delo kot vodje skupin za samopomoč, literarnega krožka in nudenja brezplačnega pravnega svetovanja za stanovalce doma.

Uspešnost projekta dokazujejo zadovoljni obrazi vseh udeleženi v projektu ob zaključni prireditvi, ki je vsako leto in na kateri je vedno znova možno videti in občudovati spletene vezi med prostovoljci in stanovalci. Stanovalci, ki se družijo s prostovoljci, dajejo izredno

dobre in spodbudne povratne informacije, kar delavce navdihuje za delo vnaprej in predstavlja izzive, kako projekt prostovoljnega dela še nadgraditi.

Medgeneracijsko druženje pomeni obojestransko dajanje – sprejemanje. Stanovalci s hvaležnostjo sprejemajo mlade, njihovo neposrednost in vedrino, starejši pa na mlade prenašajo svoje bogate izkušnje in spoznanja.

Ob Domu ob Savinji Celje je vzpodbujanje prostovoljnega dela zagotovo ena temeljnih vrednot, ki v okviru omenjenega druženja pomeni vzpostavljanje, negovanje in obnavljanje temeljnega odnosa med dvema človekoma«. (Mag. Simona Žnidarec Demšar, univ. dipl. soc. del.; Stokovna delavka, Dom ob Savinji Celje)

Po nagovoru gospe socialne delavke je sledila igrica Namišljeni bolnik, ki so jo uprizorili dijaki prvega letnika Srednje zdravstvene šole Celje pod vodstvom profesorice, gospe Alenke Košec Klarič in gospe Petre Mrzdovnik.

Slika 2: Prizor iz igre Namišljeni bolnik

Slika 3: Prizor iz igre Namišljeni bolnik

V Domu ob Savinji Celje smo se poslovili na poseben način, zato je proslavo opisala bivša dijakinja 1. e razreda Klara Četina.

»Tako, kot se izteka šolsko leto, se končujejo tudi obiski prostovoljcev in mentorjev Srednje zdravstvene šole Celje pri varovancih. V okviru prostovoljnega dela smo opravili štiriindvajset prostovoljnih ur, ki smo jih preživeli vsak s svojim oskrbovancem. V ta namen je bila tudi prireditev oziroma proslava, ki je potekala v Domu ob Savinji Celje. Povabljeni smo bili tako prostovoljci kot tudi oskrbovanci. Že pri vhodu nas je pričakal harmonikar Andraž Roštohar, ki je igral na »frajtonarico«. Kasneje pa smo se predstavili v jedilnico, kjer se je proslava uradno začela. Program je bil zelo pester, saj se je pelo, igralo in na koncu tudi plesalo. V očeh oskrbovancev je bilo videti zadovoljstvo in navdušenje.

»Po koncu proslave je bila pripravljena tudi manjša pogostitev, da smo se še malo družili, klepetali in se v prijetnem vzdušju tudi poslovili. Poslovili se seveda nismo za vedno, saj se bomo zopet srečali jeseni, ko se začne novo šolsko leto.«

Slika 4: Ples ob nastopu Andraža Roštoharja

Slika 5: Navdušenje stanovalcev ob nastopu naših dijakov

Slika 6: Prostovoljci z mentorji ob zaključku prostovoljnega dela

Slika 7: Mentorji prostovoljnega dela z Andražem Roštoharjem

2.3 ZAKONODAJA NA PODROČJU PROSTOVOLJNEGA DELA

2.3.1 KODEKS ETIČNIH NAČEL V SOCIALNEM VARSTVU

Skupščina Socialne zbornice Slovenije je na 12. seji dne 12. 2. 2002 sprejela Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu. Ta kodeks vsebuje 19 načel, po katerih naj bi se prostovoljci ravnali. Načela tega kodeksa so:

1. Etičnost – osnova ravnanja

Pri svojem delu, ki služi dobrobiti posameznika, družine, skupine in družbe, se delavke/delavci socialnega varstva ravnajo po načelih etičnosti – obče dobrega, da bi tako zavarovali ljudi, ki jim pomagajo in sami sebe pred napačno uporabo strokovne in družbene

moči. Svoje delo morajo razmejiti od političnih, verskih, ideoloških, osebnih in institucionalnih vplivov ter interesov, ki bi utegnili ovirati njihovo človeško in strokovno presojo o tem, ali s svojim delom dejansko pomagajo posamezniku ali pa zgolj zastopajo interese, ki niso v skladu z obče veljavnimi načeli socialne pravičnosti in dobrobiti posameznika.

2. *Spoštovanje človekovih pravic in svobod*

Delavke/delavci na področju socialnega varstva spoštujejo vse z ustavo in zakoni Republike Slovenije zajamčene pravice ter vse mednarodne dokumente s področja človekovih pravic, ki jih je sprejela ali ratificirala Republika Slovenija.

3. *Sprejemanje različnosti*

Posameznik, družina in skupina imajo pravico do pomoči ne glede na biološke, osebne, statusne, nacionalne, verske, ideološke in politične razlike. Vse osebe, potrebne socialne ali materialne pomoči, delavke/delavci sprejemajo takšne, kot so, pri delu z njimi pa se opirajo na pozitivne dejavnike njihove življenjske situacije.

4. *Spoštovanje kodeksov poklicne etike*

Delavke/delavci, ki poklicno ali prostovoljno opravljajo socialno varstvene storitve in dejavnosti, so dolžni upoštevati poklicno identiteto in strokovno avtonomijo pripadnikov različnih strok na področju socialnega varstva. Pri svojem delu v celoti ohranjajo specifično strokovno in človeško odgovornost, kot jo opredeljujejo posamezni kodeksi poklicne etike, ob upoštevanju kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu.

5. *Enakopravnost prostovoljnega dela*

Prostovoljne sodelavke/sodelavci prevzemajo konkretne delovne naloge na osnovi usposobljenosti in izkušenj ter tega Kodeksa etičnih načel. Prostovoljno delo poteka v okviru sprejetega dogovora med izvajalci in uporabniki pomoči ter odgovornim organizatorjem prostovoljnega dela. Prostovoljnim delavkam/delavcem je potrebno omogočiti usposabljanje in supervizijo.

6. *Pomoč za samostojnost, medsebojna pomoč in samopomoč*

Dobri, korektni in iskreni medčloveški odnosi so temelj obojestranskega osebostnega razvoja in ustvarjalnega medsebojnega sodelovanja. Vse delavke/delavci v socialnem varstvu pri

svojem delu strokovno in čustveno kontrolirano vežejo uporabnike nase le v tolikšni meri, kolikor je to koristno za ohranjanje življenjskih sposobnosti posameznika. V primeru nejasnosti je vsaka delavka/delavec (tudi v tehničnih službah in na področju prostovoljnega dela) dolžna zaprositi zunanjega strokovnjaka, ki mu zaupa, za supervizijsko podporo.

7. *Nezdružljivost vlog*

Svetovalno in terapevtsko delo s posamezniki, družinami in skupinami je praviloma nezdružljivo z izvajanjem posegov v medsebojna pravna razmerja. V primerih medsebojne nezdružljivosti vlog strokovna delavka/delavec prevzame polno odgovornost za svojo odločitev ter z vsemi načrtovanimi ukrepi in posledicami predhodno seznaniti uporabnika.

8. *Spoštovanje odločitev posameznikov*

Delavke in delavci v socialnem varstvu pomagajo uporabnikom, da z lastnimi močmi, s pomočjo drugih ljudi in institucij spoznajo svojo situacijo in iščejo rešitev težav. Uporabnik sam odloča o neposredni pomoči, o svojem življenjskem vsakdanu in bodočnosti. Pravica do lastne odločitve se strokovno preudarno in le izjemoma lahko omeji v primeru, ko bi uporabnik ogrožal sebe ali druge osebe.

9. *Možnost izbire pomoči*

Uporabnikom pomoči morajo biti ob začetku dela in v vseh kasnejših fazah na razpolago ustrezne informacije in izbira o tem, kakšna pomoč in kje (javna, zasebna, dobrodelna pomoč, medsebojna pomoč ali samopomoč) jim je na razpolago.

V procesu pomoči morajo biti seznanjeni z možnostmi in omejitvami pričakovane pomoči, soglašati morajo z vsemi postopki in metodami dela.

Uporabniku mora biti omogočena izbira strokovne delavke/delavca, možnost premestitve v drug zavod na lastno željo ter možnost ugovora v zvezi s potekom in z učinkovitostjo pomoči.

10. *Dolžnost pomoči*

Delavka/delavec v socialnem varstvu ne more odkloniti nudenja iskane pomoči. V primeru, ko nadaljnje sodelovanje ne bi bilo v korist uporabnika, ga lahko napoti k drugemu ustreznemu delavcu, vendar šele potem, ko je poskrbela/poskrbel za nujno pomoč. V nujnih

primerih so delavke/delavci socialnega varstva dolžni pomagati ali poiskati ustrezno pomoč tudi uporabnikom, ki niso državljani Republike Slovenije.

11. Ohranjanje samostojnosti v naravnem življenjskem okolju

Delavke/delavci socialnega varstva podpirajo uporabnike svojih storitev v njihovi želji, da bi ostali samostojni v domačem življenjskem okolju, ki ga kljub zmanjšanim sposobnostim (zaradi staranja, bolezni ipd.) ne želijo zapustiti.

Prizadevanja okolice, da bi pomoči potrebnega posameznika kot "motečega" izločili iz naravne življenjske sredine, ne smejo biti razlog za njegovo namestitev v zavod. Uporabniku je potrebno ponuditi pomoč in spremljanje na domu ter podpirati in razvijati socialne mreže medsebojne pomoči.

12. Spoštovanje človekove enkratnosti in dostojanstva

V procesu nujenja pomoči in podpore uporabnikom delavke/delavci socialnega varstva varujejo dostojanstvo, zasebnost, avtonomijo in individualnost posameznika, upoštevajo njegovo kulturo in vrednote ter si prizadevajo uporabljati njim razumljiv jezik in raven komuniciranja.

Delavke/delavci v socialnem varstvu razpolagajo z zelo zaupnimi podatki o ljudeh in sodelujejo pri reševanju občutljivih življenjskih situacij. Delavke/delavci so dolžni varovati vse zaupne in zaupane podatke kot poklicno skrivnost. Spoštovanje celovitosti osebnosti in dostojanstva posameznika v vseh postopkih izražajo tudi z:

- možnostjo uporabnika, da lahko dobi na vpogled dokumentacijo o sebi ali o svojcih, za katere je odgovoren, kot jo predpisuje zakon o varovanju osebnih podatkov in ki je usklajena s področnimi zakonskimi predpisi;
- dostojnim in spoštljivim naslavljanjem in ogovarjanjem uporabnikov;
- spoštljivim govorjenjem tudi o odsotnih uporabnikih v posvetih s sodelavci, na strokovnih timih, v drugih strokovnih stikih ter v odnosih z javnostjo;
- varovanjem človekove potrebe po zasebnosti in z upoštevanjem občutka sramežljivosti v domačem in institucionalnem okolju;
- doslednim varovanjem identitete posameznika pri vključevanju analize primera za strokovne, študijske in raziskovalne namene.

13. Kriteriji komuniciranja z javnostmi

Delavke/delavci v socialnem varstvu varujejo posameznike in družine pred neustreznim obravnavanjem, razgaljanjem in možnimi zlorabami v medijih in javnosti. Informacije morajo ščititi zasebnost in koristi prizadetih ter omogočiti nemoten potek pomoči.

14. *Preprečevanje osebne nadlegovanja in nasilja*

Delavke/delavci socialnega varstva v vseh postopkih in odnosih varujejo spolno, psihofizično in duhovno integriteto posameznic in posameznikov. V socialnih ustanovah si delavke/delavci socialnega varstva prizadevajo, da bi preprečili in odkrili zlorabe uporabnikov s strani osebja, samih uporabnikov in ljudi iz neposrednega lokalnega ali domačega okolja.

15. *Uveljavljanje in varovanje zasebnosti v socialnih ustanovah*

Z namestitvijo v državno, zasebno ali dobrodelno ustanovo nadomeščamo življenjsko okolje, ki ga nudi družina: človečnost, zasebnost, toplino, varnost in domačnost.

Uporabnice/uporabniki v ustanovah prostovoljno soodločajo o svojem vsakdanjem življenju in počutju (dnevni red, prehrana in čas obrokov, svojsko preživljanje prostega časa in razvedrila, nedotakljivost zasebnega kotička, omogočanje kulturnega, verskega in družabnega življenja...).

16. *Odprtost ustanov*

Ustanove se s svojimi programi in dejavnostjo odpirajo okolju; svojcem, študentom in strokovnjakom za potrebe izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja, pa tudi prostovoljcem, različnim organizacijam in javnosti. Pri tem je potrebno zagotavljati tajnost podatkov, varovanje zasebnosti uporabnikov in svobodno voljo njihovega vključevanja v raziskovalne in druge omenjene aktivnosti.

17. *Zaupanje in varstvo podatkov*

Pomoč v socialnem varstvu temelji na medsebojnem zaupanju, ki je pomemben vir obojestranske moči. Uporabnik, ki čuti, da se delavka/delavec kot človek in kot strokovnjak resnično zavzema zanj, bo lažje zbral moč za rešitev težav. Delavka/delavec, ki ga zaupanje uporabnika dodatno motivira, tega zaupanja ne sme zlorabiti s posredovanjem zaupnih podatkov drugim osebam. Podatke varuje kot poklicno skrivnost. V situaciji, ko delavka/delavec ve, da zaupanih podatkov ne bo mogel obdržati le zase, je dolžan o tej omejitvi uporabnika takoj in povsem nedvoumno opozoriti.

18. Dolžnost raziskovanja in izpopolnjevanja

Strokovne delavke in delavci ter sodelavke in sodelavci sistematično razvijajo raziskovanje potreb uporabnikov ter delovne postopke in metode dela v organizacijah, kjer izvajajo svojo dejavnost. Pri tem kritično presojujejo obstoječa in nova znanja ter metode in tehnike dela. Za njihov razvoj mora biti omogočeno stalno izobraževanje in usposabljanje v okviru lastne delovne organizacije, intervizijskih in supervizijskih skupin, Socialne zbornice Slovenije, izobraževalnih ustanov in drugih organiziranih oblik.

19. Sodelovanje in medsebojna pomoč med delavkami/delavci socialnega varstva

Delavke/delavci v socialnem varstvu izpopolnjujejo svoje strokovno znanje ter razvijajo svojo osebnost in čut za sočloveka v stiski. Pri tem se vključujejo v supervizijo in v druge oblike strokovne pomoči, ki jim pomagajo krepiti strokovni in človeški pristop do uporabnikov. Delavci in delavke različnih strok spoštujejo znanje in izkušnje drugih, si medsebojno pomagajo ter usklajujejo svoje delo v dobrobit uporabnikov. (32)

2.3.2 PREDLOG ZAKONA O PROSTOVOLJNEM DELU

Delovna skupina za sistemsko ureditev prostovoljstva si prizadeva zato, da postane Zakon o prostovoljskem delu res zakon, ki bo vključeval vse prostovoljce. Da bo celovit, kar pomeni da bo zajemal vsa področja, kjer se prostovoljno delo izvaja in vse oblike prostovoljnega dela na vseh ravneh. Celovita obravnava prostovoljskega dela je osnova za Zakon o prostovoljskem delu. Na tej osnovi prepoznavajo kakovostne in vsebinske elemente prostovoljskega dela, ki jih poskušajo uvrstiti na skupni imenovalec gibanja prostovoljstva v Sloveniji in hkrati uravnovežiti s pravicami in obveznostmi, ki naj bi jih določal novi Zakon o prostovoljstvu. Ta pregled služi tudi kot podlaga, za določanje obsega, vsebine in oblike, ki jo mora določati bodoči Zakon o prostovoljskem delu.

Podroben pregled in popis področij prostovoljskega dela je podlaga za sistemsko, pravno, formalno in finančno ureditev, podporo in priznanje prostovoljstva s strani države, ki ga mora podpreti tudi s sofinanciranjem prostovoljstva na občinski, lokalni in nacionalni ravni.

Predlog zakona o prostovoljskem delu vsebuje 29 členov.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (namen zakona)

S tem zakonom se določajo skupni in splošni minimalni pogoji za opravljanje organiziranega prostovoljskega dela, kot ga opredeljuje ta zakon, ter vloga države, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij in drugih organizacij, ki delujejo na področju prostovoljskega dela pri vzpodbujanju in razvoju prostovoljskega dela.

2. člen (pomen prostovoljskega dela)

Prostovoljsko delo je dejavnost posameznikov oziroma posameznic (v nadaljnjem besedilu: posameznik), ki omogoča izboljšanje kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter prispeva k razvoju bolj plemenite, humane in enakopravne družbe, posamezniki pa skozi prostovoljsko delo kot višjo obliko vključenosti v družbena dogajanja izpolnjujejo svoj občutek socialne odgovornosti ter pridobijo nova znanja in izkušnje, ki prispevajo k osebni rasti posameznika.

3. člen (prostovoljsko delo kot skupni in javni interes)

Republika Slovenija spodbuja in usmerja prostovoljsko delo kot pomembno družbeno vrednoto in obče dobro, ki je v skupnem in javnem interesu, ker:

- spodbuja razvoj človeških potencialov,
- izboljšuje kvaliteto življenja,
- deluje preventivno in pripomore k ohranjanju življenj,
- krepi solidarnost,
- je vzajemno koristno in
- dostopno vsem pod enakimi pogoji.

4. člen (prepoved diskriminacije)

(1) Posameznik, ki želi prostovoljsko delati, pri sprejemu in med izvajanjem prostovoljskega dela ne sme biti postavljen v neenakopraven položaj zaradi spola, rase, barve kože, starosti,

zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti, verskega, političnega ali drugega prepričanja, nacionalnega in socialnega porekla, družinskega statusa, premoženjskega stanja, spolne usmerjenosti ali zaradi drugih osebnih okoliščin.

(2) Prostovoljska organizacija usmerja prostovoljce v prostovoljsko delo skladno z njenimi cilji in dejavnostjo, željami prostovoljca ter naravo in zahtevnostjo prostovoljskega dela.

5. člen (razmerje do drugih zakonov)

Če so določbe posebnega zakona, ki ureja določeno področje, glede posameznih pravic prostovoljcev zanj ugodnejše, se glede teh pravic uporabljajo določbe posebnega zakona.

II. OPREDELITEV POJMOV

6. člen (prostovoljsko delo)

(1) Prostovoljsko delo je delo, ki ga po svoji svobodni odločitvi in brez pričakovanja materialnih koristi opravlja posameznik v dobro drugih ali za skupno javno korist v okviru nepridobitnih dejavnosti.

(2) Posameznik, ki opravlja prostovoljsko delo, je prostovoljec.

7. člen (organizirano prostovoljsko delo)

(1) Za organizirano prostovoljsko delo se šteje prostovoljsko delo, ki se izvaja v okviru dejavnosti pravnih oseb, katerih delovanje je v skladu z zakonom opredeljeno kot nepridobitno, in drugih organizacij, ki imajo status humanitarne organizacije, in se izvaja vsaj 1 uro na teden oziroma vsaj 4 ure na mesec oziroma vsaj 52 ur v enem letu.

(2) Kot organizirano prostovoljsko delo se šteje tudi prostovoljsko delo:

- voljenih in imenovanih funkcionarjev,
- strokovnjakov, ki prostovoljsko delo opravljajo na svojem strokovnem področju,
- prostovoljcev, ki organizirajo dejavnost prostovoljske organizacije ali organizirajo prostovoljsko delo.

8. člen (dolgoročno prostovoljsko delo)

Dolgoročno prostovoljsko delo je prostovoljsko delo, ki ga prostovoljec opravlja najmanj 20 ur tedensko, kontinuirano v daljšem časovnem obdobju, ki traja najmanj 6 mesecev.

9. člen (kdo je lahko prostovoljec)

(1) Prostovoljsko delo lahko opravlja poslovno sposoben posameznik. Posameznik, ki še ni dopolnil 18. let, potrebuje za vključitev v prostovoljsko delo pisno soglasje zakonitega zastopnika, posameznik, ki še ni star 15 let, pa lahko opravlja prostovoljsko delo tudi upoštevajoč pogoje, kot to določa zakon, ki ureja delovna razmerja za take osebe.

(2) Mladoletni prostovoljci lahko opravljajo le tako prostovoljsko delo, primerno njihovi starosti in psihofizičnim zmožnostim, prostovoljci do 15. leta pa predvsem tako prostovoljsko delo vzgojne narave, ki prispeva k njegovemu osebnostnemu razvoju.

10. člen (prostovoljske organizacije)

(1) Prostovoljske organizacije so pravne osebe, katerih delovanje je po zakonu opredeljeno kot nepridobitno in druge organizacije, ki imajo status humanitarne organizacije, ki zbirajo in usposablajo prostovoljce za prostovoljsko delo v korist te organizacije ali za druge organizacije, in organizacije v korist katerih se opravlja prostovoljsko delo. Javni zavodi ne morejo zbirati in usposabljeni prostovoljcev za druge organizacije ter organizirati prostovoljskega dela za druge organizacije.

(2) Če sta v zvezi z izvajanjem prostovoljskega dela udeleženi dve organizaciji (organizacija, ki zbira prostovoljce, jih usposablja in organizira prostovoljsko delo) in organizacija, v korist katere se prostovoljsko delo opravlja, se morata organizaciji dogovoriti glede izvrševanja dolžnosti do prostovoljca, kot jih določa ta zakon.

III. POGOJI OPRAVLJANJA PROSTOVOLJSKEGA DELA

11. člen (pravice prostovoljca)

(1) Pravice prostovoljca so:

1. da je predhodno seznanjen z vsemi vsebinami in pogoji dela ter s pravicami, ki mu kot prostovoljcu pripadajo po tem ali posebnem zakonu,
2. da je deležen ustreznega usposabljanja za prostovoljsko delo in drugega izobraževanja v zvezi s prostovoljskim delom,

3. da je med trajanjem prostovoljskega dela deležen osebnostne podpore in primerno organiziranega mentorstva usposobljenih mentorjev,
4. da je prostovoljsko delo primerno organizirano,
5. da ima zagotovljeno ustrezno varnost in zdravje pri delu,
6. da aktivno sodeluje in soodloča v zadevah, ki vplivajo na prostovoljsko delo,
7. da odkloni delo, ki se mu zdi moralno nesprejemljivo ali je v nasprotju z določili tega zakona,
8. da prejme potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu,
9. pravica do pritožbe na najvišji organ upravljanja ali od njega pooblaščen organ v prostovoljski organizaciji,
10. druge pravice, ki jih določa ta zakon.

(2) Če gre za prostovoljce, ki so voljeni in imenovani funkcionarji društva ali zveze društev ali prostovoljce, ki opravljajo prostovoljsko delo kot strokovnjaki na določenem področju ali prostovoljce, ki organizirajo dejavnost ali prostovoljsko delo, veljajo pravice iz prvih štirih alinej prvega odstavka tega člena zgolj smiselno.

12. člen (dolžnosti prostovoljca)

(1) Prostovoljec mora prostovoljsko delo opravljati skrbno, spoštovati pravila delovanja prostovoljske organizacije, v korist katere opravlja prostovoljsko delo in kodeks etike za opravljanje prostovoljskega dela.

(2) Prostovoljec mora kot zaupne varovati podatke, ki jih kot take določi organizacija, v korist katere opravlja prostovoljsko delo.

13. člen (dolžnosti prostovoljskih organizacij)

Prostovoljska organizacija je dolžna zagotavljati pravice prostovoljca iz 11. člena, razen pod 7. in 9. točko.

14. člen (dogovor o prostovoljskem delu)

(1) Prostovoljsko delo se izvaja na podlagi dogovora med prostovoljcem in prostovoljsko organizacijo.

(2) Dogovor iz prejšnjega odstavka mora biti sklenjen v pisni obliki v naslednjih primerih:

- v primeru dolgoročnega prostovoljskega dela,
- v primeru prostovoljskega dela v tujini,
- če to zahteva prostovoljec ali prostovoljska organizacija.

(3) Dogovor mora vsebovati:

- določila o času trajanja in kraju prostovoljskega dela, če gre za prostovoljsko delo v tujini pa tudi o nastanitvi in vzdrževanju prostovoljca,
- kratek opis prostovoljskega dela,
- določila o usposabljanju,
- določila o osebni podpori prostovoljca in mentorstvu,
- določila o povračilu stroškov,
- določila o drugih pravicah in obveznostih, ki jih določa ta zakon.

(4) Pred sklenitvijo dogovora ima prostovoljec pravico, da se s prostovoljskim delom najprej teoretično in praktično seznaní.

15. člen (prekinitev dogovora)

(1) Prostovoljec ima pravico, da kadarkoli predčasno prekine dogovor o prostovoljskem delu. Za kakršnokoli škodo, ki bi nastala zaradi take prekinitve dogovora, prostovoljec odgovarja v skladu s predpisi, ki urejajo odškodninsko odgovornost.

(2) Prostovoljska organizacija lahko predčasno prekine dogovor, če prostovoljec huje krši dogovor ali obveznosti iz 13. člena tega zakona ali če organizacija ne more več zagotavljati pogojev za opravljanje prostovoljskega dela v skladu s tem zakonom.

16. člen (usposabljanje prostovoljca)

(1) Usposabljanje prostovoljca zajema uvajalno in drugo izobraževanje, ki obsega:

- teoretično in praktično seznanitev prostovoljca z vsebino prostovoljskega dela,
- seznanitev prostovoljca s prostovoljsko organizacijo v okviru ali v korist katere bo delal, njenim delovanjem ter njenimi splošnimi akti,
- seznanitev prostovoljca o njegovih pravicah v zvezi z opravljanjem prostovoljskega dela,
- v primeru prostovoljskega dela v tujini pa še osebno pripravo in pripravo na življenje v tujem okolju.

(2) Usposabljanje je dolžna zagotoviti prostovoljska organizacija v okviru svojih možnosti in je za prostovoljca brezplačno.

17. člen (osebna podpora prostovoljcu)

Osebna podpora prostovoljcu vključuje strokovno spremljanje in vrednotenje dela prostovoljca, skupinsko in individualno psihosocialno pomoč v kriznih situacijah ter skozi izobraževanje in skupinsko delo zagotavlja možnosti osebnega in psihosocialnega razvoja prostovoljca. Osebna podpora se izvaja preko usposobljenih mentorjev in z različnimi oblikami skupinskega dela.

18. člen (povrnitev stroškov in nagrada)

(1) Prostovoljska organizacija je dolžna, če z dogovorom ni drugače dogovorjeno, prostovoljcu povrniti vsaj naslednje stroške:

- stroške za pot od doma do mesta opravljanja prostovoljskega dela v višini, kot jo za zaposlene določa kolektivna pogodba za dejavnost, ki jo opravlja prostovoljska organizacija,
- dejanske stroške, povezane s potjo in bivanjem v tujini, če gre za prostovoljsko delo v tujini.

(2) Glede povrnitve drugih stroškov se lahko prostovoljec in prostovoljska organizacija dogovorita z dogovorom.

(3) Stroški iz prvega odstavka se prostovoljcu izplačujejo mesečno, v primerih večjih stroškov, povezanih s prostovoljskim delom v tujini, pa lahko tudi vnaprej. Stroški, ki so prostovoljcu izplačani v višini, kot jo opredeljuje uredba Vlade RS, ki določa višino povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo, so dohodki prostovoljca, ki se ne všttevajo v davčno osnovo za odmero dohodnine.

(4) Prostovoljska organizacija lahko prostovoljca za opravljeno prostovoljsko delo nagradi v denarni, materialni ali nematerialni obliki, za prostovoljsko delo v tujini pa mu lahko izplača tudi znesek za osebne potrebe.

(5) Zneski iz predhodnega odstavka do višine 20% povprečne bruto minimalne plače v gospodarstvu za preteklo leto, pri čemer dnevno izplačilo ne sme preseči $1/365$ tega zneska, so dohodki prostovoljca, ki se ne všttevajo v davčno osnovo za odmero dohodnine.

(6) Prostovoljska organizacija glede izplačil prostovoljcu, ki se po tem členu ne všttevajo v davčno osnovo za odmero dohodnine, ni zavezana plačati davkov ali prispevkov.

19. člen (potrdilo)

Prostovoljska organizacija je dolžna najkasneje v 15 dneh po opravljenem prostovoljskem delu izdati prostovoljcu potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu, ki mora vsebovati naziv in sedež prostovoljske organizacije, ime in priimek ter rojstne podatke prostovoljca, trajanje in količina opravljanega prostovoljskega dela, kratek opis prostovoljskega dela ter navedbo morebitnih spretnosti in znanj, ki jih je prostovoljec pridobil s prostovoljskim delom. Prostovoljska organizacija lahko navedene podatke vpiše tudi v drug ustrezen dokument, s katerim posameznik izkazuje opravljeno prostovoljsko delo.

20. člen (obravnavanje pritožb)

(1) Najvišji organ upravljanja oziroma od njega pooblaščen organ prostovoljske organizacije je dolžan obravnovati pritožbo prostovoljca v 15 dneh po prejemu.

(2) Prostovoljec ima pravico organu iz prejšnjega odstavka tudi osebno predstaviti okoliščine, zaradi katerih meni, da so bile kršene njegove pravice.

(3) V primeru ugotovljenih kršitev mora prostovoljska organizacija te odpraviti oziroma poskrbeti, da se preneha z nadaljnjimi kršitvami.

IV. PRAVICE IZ SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

21. člen (zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni)

Prostovoljska organizacija zavaruje prostovoljca za čas opravljanja prostovoljskega dela za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, če z dogovorom iz 14. člena tega zakona ni drugače dogovorjeno.

22. člen (zavarovanje za primer brezposelnosti)

(1) Prostovoljcu zaradi opravljanja prostovoljskega dela ne prenehajo pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti, ki jih ima ob izpolnjevanju pogojev v skladu z zakonom.

(2) Prostovoljec je dolžan o opravljanju prostovoljskega dela v skladu s tem zakonom pisno obvestiti zavod za zaposlovanje, ki to okoliščino ustrezno upošteva pri izpolnjevanju obveznosti prostovoljca po zakonu, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti.

23. člen (zdravstveno zavarovanje prostovoljca v tujini)

Če se prostovoljec napoti na prostovoljsko delo v tujino mora biti obvezno zdravstveno zavarovan. Stroške zdravstvenega zavarovanja in morebitnega zdravljenja prostovoljca v tujini mora kriti prostovoljska organizacija.

24. člen (zavarovanje v primeru dolgoročnega prostovoljskega dela)

Prostovoljca, ki opravlja dolgoročno prostovoljsko delo in ni zavarovan na kakšni drugi podlagi, prijavi prostovoljska organizacija v obvezno zdravstveno zavarovanje, pokojninsko in

invalidsko zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s posebnimi predpisi. Če je prostovoljec zavarovan na podlagi prostovoljne vključitve v navedena zavarovanja, mu prostovoljska organizacija povrne stroške zavarovanja. Prispevke za ta zavarovanja plača oziroma prostovoljcu povrne prostovoljska organizacija v zakonsko minimalno določenih zneskih, če ni z dogovorom o prostovoljskem delu drugače dogovorjeno.

V. VLOGA DRŽAVE IN LOKALNIH SKUPNOSTI PRI RAZVOJU PROSTOVOLJSKEGA DELA

25. člen (vloga države, regionalnih in lokalnih skupnosti)

(1) Na področju prostovoljskega dela država preko vlade, ministrstev in njihovih organov, regionalne in lokalne skupnosti pa preko svojih organov spodbujajo prostovoljsko delo in ustvarjajo pravne podlage in materialne pogoje za njegov razvoj, predvsem pa:

- izvaja ukrepe za vzpodbujanje in razvoj ter družbeno prepoznavnost prostovoljskega dela,
- vključuje prostovoljsko delo kot družbeno vrednoto v vzgojno izobraževalni sistem,
- evidentira in vrednoti prostovoljsko delo kot materialni prispevek prostovoljcev in prostovoljskih organizacij,
- vzpostavlja ugodne materialne pogoje ter pravne podlage za izvajanje in razvoj prostovoljskega dela,
- pospešuje razvoj prostovoljskega dela v nevladnih organizacijah in v javnem sektorju, kakor tudi prostovoljsko delo tujcev enakomerno na vseh področjih prostovoljskega dela,
- vzpodbuja razvoj dolgoročnega prostovoljskega dela,
- pospešuje povezovanje in razvoj mrež prostovoljskih organizacij,
- zagotavlja finančna sredstva za subvencioniranje stroškov prostovoljskega dela in za razvoj prostovoljskega dela na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,
- vzpodbuja subvencioniranje javnih prevozov, kulturnih prireditev, jezikovnih tečajev povezanih s prostovoljskim delom, bivanja prostovoljcev v študentskih domovih in podobno.

(2) Za evidentiranje opravljenega prostovoljskega dela je pristojen Statistični urad RS.

26. člen (pristojno telo za izvajanje zakona)

(1) Za izvajanje nalog iz 25. člena je pristojno telo za nevladne organizacije, pri katerem se oblikuje poseben oddelek za prostovoljstvo, ki izvaja predvsem naslednje naloge:

- oblikuje in izvaja ukrepe za izpolnjevanje nalog iz 25. člena,
- sodeluje pri pripravi, izvajanju in vrednotenju politik, predpisov in ukrepov, ki urejajo oz. vplivajo na delovanje prostovoljcev in prostovoljskih organizacij in skrbi za izvajanje načela vključevanja prostovoljstva,
- s podzakonskim aktom oblikuje merila za evidentiranje prostovoljskih organizacij in njihovih mrež,
- evidentira prostovoljske organizacije in opravljeno prostovoljsko delo,
- izvaja nadzor nad izvajanjem tega zakona in v zvezi s tem na pobudo prostovoljca ali prostovoljske organizacije izdaja mnenja s priporočili

(2) Oddelek je pri svojih odločitvah vezan na obvezujoče mnenje Povezovalnega odbora za prostovoljstvo pri telesu za nevladne organizacije, ki je sestavljen iz sodega števila predstavnikov, pri čemer mora biti polovica predstavnikov s strani prostovoljskih organizacij, ki jih na podlagi izvedenega postopka izbire predlaga nacionalna mreža (ali mreže) prostovoljskih organizacij.

(3) S koncesijsko pogodbo se lahko izvajanje posameznih nalog iz prvega odstavka prenese na nacionalno mrežo prostovoljskih organizacij.

(4) Vsi državni organi in organi regionalnih in lokalnih skupnosti so dolžni pred sprejemom predpisov in ukrepov glede prostovoljskega dela in za izvajanje namena tega zakona sodelovati z mrežami prostovoljskih organizacij na svojem nivoju in v ta namen:

- zagotavljati sodelovanje predstavnikov teh mrež pri obravnavi navedenih vsebin;
- določiti način sodelovanja predstavnikov mrež v svojih aktih;
- obvestiti mreže prostovoljskih organizacij na svojem nivoju ter se opredeliti do njihovih stališč in pripomb.

27. člen (mreže prostovoljskih organizacij)

(1) Mreža prostovoljskih organizacij je povezava prostovoljskih organizacij, ki se povezujejo zaradi uresničevanja svojih interesov na področju prostovoljskega dela, in je izkazana s

formaliziranim pristopom posamezne prostovoljske organizacije k mreži. Prostovoljska organizacija, ki organizira in koordinira mrežo, je nosilec prostovoljske mreže.

(2) Mreže prostovoljskih organizacij se oblikujejo na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, pri čemer se mreže na območju lokalne skupnosti združujejo v mrežo na regionalni ravni, mreže na regionalni ravni pa v mrežo na nacionalni ravni.

(3) Mrežo prostovoljskih organizacij po vnaprej določenih merilih evidentira telo za nevladne organizacije, pri čemer je lahko na nivoju lokalne skupnosti, nivoju regije in na nacionalnem nivoju evidentirana le ena mreža prostovoljskih organizacij. (varianta: več mrež na posameznem nivoju)

(4) Mreža prostovoljskih organizacij ni pravna oseba, njene interese pa zastopa predstavniško telo prostovoljskih organizacij, katerega predstavnike po preglednem postopku imenujejo prostovoljske organizacije vključene v to mrežo, po položaju pa je član tega telesa tudi predstavnik prostovoljske organizacije - nosilca prostovoljske mreže.

(5) Mreža (mreže) prostovoljskih organizacij na nacionalnem nivoju sprejme kodeks prostovoljskega dela.

28. člen (subvencioniranje stroškov prostovoljskega dela)

(1) Vlada, regionalne in lokalne skupnosti, na območju katerih imajo prostovoljske organizacije svoj sedež, zagotavljajo sredstva za pokrivanje:

- stroškov zavarovanj prostovoljcev,
- stroškov usposabljanja in izobraževanja prostovoljcev,
- stroškov organiziranja prostovoljskega dela in mentorstva,
- stroškov ukrepov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu za prostovoljce,
- delovanja mrež prostovoljskih organizacij,
- drugih stroškov, ki jih imajo prostovoljske organizacije z organiziranjem in izvajanjem prostovoljskega dela (varianta: ločiti katere stroške pokriva država, regija ali lokalna skupnost).

(2) Subvencioniranje stroškov iz prvega odstavka tega člena se izvaja na podlagi javnih razpisov v skladu s predpisi, ki urejajo subvencioniranje iz javnih sredstev.

(3) Pri oblikovanju javnih razpisov za programe ali projekte, ki predvidevajo vključevanje prostovoljcev, so dolžni naročniki omogočiti prijavo vsem prostovoljskim organizacijam in priznavati oziroma upoštevati stroške, ki jih ima prostovoljska organizacija s prostovoljskim delom.

VII. KONČNA DOLOČBA

29. člen (uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. (2)

2.3.3 ETIČNI KODEKS ORGANIZIRANEGA PROSTOVOLJSTVA

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva je nastal na pobudo organizacij, ki so na 4. Slovenskem kongresu prostovoljstva leta 2003 v Novem mestu razpravljale v okviru delavnice na temo Etike v prostovoljstvu.

Leta 2004 so na Slovenski filantropiji sestavili prvi osnutek etičnega kodeksa prostovoljstva. Javno so ga obravnavali na forumu z naslovom Etika v prostovoljstvu 7. decembra 2004 v Ljubljani. Z upoštevanjem pripomb, sugestij, komentarjev in dopolnitev različnih organizacij so v razširjeni skupini zainteresiranih strokovnjakov iz različnih prostovoljskih organizacij pripravili končno besedilo kodeksa, ki je bil z manjšimi popravki in veliko podporo sprejet na 5. Slovenskem kongresu prostovoljstva v Sežani, 14. januarja 2006. (12)

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva predstavlja osnovne napotke dobrega dela v prostovoljstvu, ki naj bi jih upoštevale vse prostovoljske organizacije, ne glede na dejavnost, v katero so prostovoljke in prostovoljci vključeni. Pripravljalci so vsa določila pripravili kar se da splošno, saj so se ob pisanju kodeksa zavedali raznolikosti prostovoljnega dela. Vsaka prostovoljska dejavnost lahko zahteva pripravo posebnega kodeksa, ki bi upošteval posebnosti različnih dejavnosti.

Podpis Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva predstavlja zagotovilo organizacije pristopnice, da aktivnosti, v katere vključuje prostovoljke in prostovoljce, izvaja v skladu z določili kodeksa kot priporočil dobrega ravnanja.

Do 11. novembra 2008 ga je podpisalo 321 organizacij. (4, 5)

2.3.4 PRAVNI PREGLED UREDITVE PROSTOVOLJSTVA V EVROPI

2.3.4.1 HRVAŠKA

Leta 2007 je hrvaški Sabor sprejel zakon o prostovoljskem delu - zakon o volonterstvu. Prostovoljec je poslovno sposobna oseba, ki volontira v Republiki Hrvaški ali v tujini skladno z obstoječimi nacionalnimi in mednarodnimi predpisi, oseba mlajša od 18. let, pa je mladoletni prostovoljec, ki opravlja prostovoljsko delo v Republiki Hrvaški.

Kot volontiranje šteje prostovoljno vlaganje osebnega časa, truda, znanja in veščin, s katerimi se opravljajo aktivnosti ter usluge za splošno dobrobit ali dobrobit druge osebe. Izvajajo jih osebe na način, določen z zakonom, brez pogojevanja s plačilom denarne nagrade ali druge premoženjske koristi. Zakon definira tudi dolgoročno volontiranje, in sicer je to tisto prostovoljsko delo, ki se opravlja najmanj 20 ur tedensko in najmanj tri mesece brez prekinjanja. Našteva več vrst prostovoljskega dela, ki so izvzete iz režima zakona. Uporabnik volonterskih uslug je lahko fizična ali pravna oseba, ki prejme usluge prostovoljca.

Zakon določa kot pristojno telo za izvajanje zakona in svetovalno telo, in sicer je to ministrstvo pristojno za medgeneracijsko sodelovanje, ki skrbi za izvajanje tega zakona in izvaja nadzor nad izvajanjem, spremlja stanje na področju prostovoljstva in predlaga ukrepe, zbira podatke o številu organizatorjev prostovoljskega dela in prostovoljcih na podlagi poročil prostovoljskih organizacij. To telo skliče tudi prvo zasedanje nacionalnega odbora za razvoj prostovoljskega dela. Ta odbor pa je svetovalno telo vlade, ki izvaja naloge usmerjene v promocijo in razvoj prostovoljstva.

2.3.4.2 MAKEDONIJA

V Makedoniji je bil v letu 2007 sprejet zakon o prostovoljstvu. Prostovoljsko delo je definirano kot prostovoljno osebno nudenje uslug, znanja in spretnosti v korist druge osebe ali organizacije brez plačila. Prostovoljec, ki je lahko tudi tujec, je fizična oseba, ki nudi usluge, spretnosti in znanje drugim osebam ali organizacijam prostovoljno brez kakšne finančne ali druge osebne koristi. Za prostovoljsko delo mladoletne osebe in za sklenitev dogovora o

prostovoljskem delu za take osebe je potrebno pisno soglasje zakonitih zastopnikov. Za prostovoljce med 15. in 18. letom velja zakon, ki ureja delovna razmerja.

V Makedoniji lahko tuji opravljajo prostovoljsko delo na podlagi predhodnega soglasja ministrstva za delo. Prepovedano je angažirati prostovoljce, da bi se izognilo sklenitvi pogodbe o zaposlitvi.

Prostovoljske organizacije so lahko predvsem nevladne organizacije, verske skupnosti, pa tudi javni subjekti. Organizator prostovoljskega dela mora imeti program prostovoljstva, s katerim določi potrebo po angažiranju prostovoljcev, vrsto prostovoljskega dela ter predvidi kako se bo to izvajalo in zavarovalo.

2.3.4.3 MADŽARSKA

V letu 2005 sprejet Zakon o prostovoljskih aktivnosti v javnem interesu ureja prostovoljsko delo, ki ga prostovoljci izvajajo v okviru ali za določene organizacije, ki so posebej specificirane. Iz zakona so izvzeti prostovoljski gasilci, krvodajalci in naravovarstveniki. Na poseben način je definirano tudi prostovoljsko delo v javnem interesu, in sicer gre za prostovoljsko delo v korist (definiranih) gostiteljskih organizacij brez nagrade v okviru aktivnosti, ki so specificirane in ne gre za delo posameznika v lastno dobro ali v dobro sorodnika ali prostovoljsko delo na podlagi zakona ali odločbe organa ali v okviru pogodbenega razmerja. Prostovoljec je lahko poslovno sposobna oseba ali omejeno poslovno sposobna oseba ali mladoletnik, ki je starejši od 10 let. Zato mladoletne osebe in osebe z omejeno poslovno sposobnostjo opravljajo le prostovoljsko delo, ki je skladno z njihovimi sposobnostmi (fizično, psihično in moralno) in ne predstavlja rizika za zdravje in izpolnjevanje drugih, predvsem šolskih obveznosti.

Osebe pod 16 let imajo časovno omejitev (3 ure na dan, 12 ur med počitnicami, 6 ur na teden med šolo, pri tem le 2 uri na dan med šolskimi dnevi in 3 ure na dan, ko ni pouka), prav tako ne smejo opravljati prostovoljskega dela v tujini. Mlajši od 18 let pa ne dela med 18. in 6.uro. Med 16. in 18. letom je prostovoljsko delo omejeno na 4,5 ure na dan in 18 ur na teden z vmesnim počitkom najmanj 14 ur.

Gostiteljske organizacije so zelo različne. To so lahko organizacije državne in lokalne ter manjšinskih oblasti, cerkvene organizacije, institucije s pravno osebnostjo, ki imajo dovoljenje državne ali lokalne oblasti za delovanje in izvajajo storitve v javnem interesu ali so podpora tem storitvam na področju zdravstva, socialnega varstva, izobraževanja, javnih muzejev in razstav, javnih knjižnic in podobno. Posameznik, ki je zaposlen pri gostiteljski organizaciji ali kako drugače zanjo opravlja delo na podlagi plačila, ne sme prostovoljsko opravljati tistih del, ki bi sicer sodila v okvir njegovega plačanega dela.

Prav tako študentje ne smejo opravljati prostovoljskega dela za šolo, kjer študirajo, kar ne velja za posebne socialne aktivnosti, taborne in podobno.

2.3.4.4 ČEŠKA

V letu 2002 je Češka sprejela Zakon o prostovoljskem delu, uveljavljen pa je bil leta 2003. Zakon je posledica aktivnosti, ki so se začele že v letu 2000 v okviru programa za zmanjšanje socialnih razlik, po katerem država nudi finančno podporo prostovoljskim projektom, ki vključujejo nezaposlene. Ti s prostovoljskim delom ne izgubijo pravic iz naslova brezposelnosti in drugih socialnih pravic.

Zakon navaja področja, na katerih prostovoljec dela:

- pomoč nezaposlenim, socialno šibkim, drugače prizadetim ...;
- pomoč ob naravnih nesrečah, pri izboljševanju okolja, varstvu kulturne dediščine ...;
- sodelovanje pri izvajanju razvojnih programov in mednarodnih programov.

Zakon iz prostovoljnih aktivnosti izključuje aktivnosti, ki zadovoljujejo osebni interes, plačane aktivnosti in aktivnosti, ki so izvajane v okviru zaposlitvene pogodbe ali članske pogodbe. Državni organi in organi lokalnih oblasti lahko koristijo prostovoljsko delo, če se to izvaja na področjih, ki jih opredeljuje zakon.

Prostovoljno delo, ki se izvaja v domovini, lahko opravlja oseba nad 15 leti, če gre za prostovoljno delo v tujini pa oseba nad 18 leti. Tuji prostovoljci morajo imeti delovno dovoljenje. Zakon loči kratkotrajno in dolgotrajno prostovoljsko delo (nad tri mesece) ter prostovoljsko delo v državi in v tujini (mednarodno).

Prepovedano je, da bi prostovoljsko delo nadomeščalo plačano delo. Prostovoljsko delo se izvaja na podlagi pogodbe, sklenjene s pošiljajočo organizacijo. V primeru dolgotrajnega prostovoljstva ali dela v tujini, mora biti pisna.

Zakon navaja obvezne sestavine pogodbe:

- obvezno usposabljanje pred začetkom dela,
- policijsko potrdilo, ki ne sme biti starejše od treh mesecev, da zoper prostovoljca ne poteka nobena preiskava zaradi kaznivega dejanja (glede na naravo prostovoljskega dela),
- zdravniško potrdilo, ki izkazuje katerih del prostovoljec ne more opravljati zaradi svojega zdravstvenega stanja,
- glede na naravo prostovoljskega dela dokazilo, da je bil prostovoljec seznanjen z vsemi nevarnostmi (bolezni, malarija) na področju, kamor odhaja,
- opis dela, kraja dela in obsega delovnih ur,
- določila glede povrnitve stroškov,
- določilo glede povrnitve stroškov investiranih v prostovoljca, če ta predčasno prekine prostovoljsko delo,
- za dolgotrajno prostovoljsko delo se lahko sklene tudi pokojninsko zavarovanje za minimalno osnovo.

Zakon definira tudi pošiljajočo in gostiteljsko prostovoljsko organizacijo. Pošiljajoča organizacija je organizacija, ki rekrutira, zbira in usposablja prostovoljce, gostiteljska organizacija pa je organizacija v korist katere se opravlja prostovoljsko delo. Obe pa morata skleniti medsebojni dogovor.

2.3.4.5 ROMUNIJA

Romunski zakon o prostovoljstvu iz leta 2001 definira prostovoljstvo kot aktivnost posameznikov, ki je družbenega pomena v določenem zakonskem okviru, ki je drugačen od delovne in civilne zakonodaje, ki obravnava plačano delo. Kot prostovoljsko delo se razume delo v korist drugih (socialno delo, znanstveno, humanitarno, religiozno) in je različno od reguliranega plačanega dela. Zakon določa temeljne pravice prostovoljcev in zagotavlja, da so ustrezno zaščiteni. Prostovoljsko delo je organizirano s strani javnih in zasebnih neprofitnih organizacij, prav tako pa tudi skozi mednarodne mladinske prostovoljske programe.

Osnovni principi, ki jih določa zakon, so:

- sodelovanje prostovoljca temelji na njegovi svobodno izraženi volji,
- aktivna udeležba prostovoljca v življenju skupnosti,
- izvajanje prostovoljskega dela brez pričakovanja finančnega povračila,
- rekrutacija prostovoljcev temelji na enakih možnostih za vse, brez kakršnekoli diskriminacije.

2.3.4.6 ITALIJA

V Italiji obstaja širok pravni okvir, ki regulira prostovoljsko delo. Zakon o prostovoljstvu je iz leta 1991, Zakon o socialnem sodelovanju iz leta 1991, Zakon o medsebojnem sodelovanju in razvoju prostovoljskih organizacij iz leta 1987, Zakon o javnih institucijah pa iz leta 2000.

Obstajata dva koncepta prostovoljstva:

- plačano prostovoljstvo (razvojni prostovoljci), ki se odvija v obliki sodelovanja v mednarodnih programih, in
- kratkoročno prostovoljstvo, ki pomeni spontano delovanje prostovoljcev v neprofitne namene, za podporo nevladnim organizacijam v prostem času s svojim delom brez namena pridobivanja dobička. Slednji običajno delujejo na lokalnem nivoju.

Zakon o prostovoljstvu podaja definicijo prostovoljskega dela, ki ga oseba opravlja svobodno in ni plačano. Gre za opravljanje dela nekaj ur na teden, cilj tega pa je pomoč za socialno ogrožene. Po tem zakonu so prostovoljci oproščeni plačila davkov za povrnjene stroške. Prostovoljska organizacija mora zagotoviti zdravstveno zavarovanje za svoje prostovoljce.

Zakon o socialnem sodelovanju ureja zagotavljanje dela za dalj časa za brezposelne, mlade brez izkušenj, ljudi, ki niso dokončali šol in za invalide. Delo jim posredujejo posebna združenja, katerih namen je vključevanje državljanov v razne dejavnosti za dosego socialne blaginje.

Vlada prepoznava tudi pomen nevladnih organizacij pri organiziranju mednarodnega prostovoljskega dela, predvsem v državah tretjega sveta. Takega prostovoljskega dela se lahko udeležijo italijanski državljani starejši od 18. let, ki imajo usrezne kvalifikacije. Prostovoljci, ki opravljajo delo v tujini pod okriljem državnih programov, morajo predhodno opraviti

usposabljanje. Za svoje delo, ki v povprečju traja 2 leti, dobijo nagrado, višina plačila pa je odvisna od njihove vloge in države, kjer delajo. Gre za evropske države, s katerimi mora Italija skleniti dvostranske mednarodne pogodbe.

2.3.4.7 ŠPANIJA

Obstaja okvirni zakon, ki ureja prostovoljsko delo iz leta 1996, vendar pa je področje podrobneje urejeno različno v različnih regijah. Zakon podaja definicijo prostovoljskega dela, ki je skupek dejavnosti, ki ga opravlja posameznik na podlagi svoje svobodne volje, ki ni plačano, ni motivirano s strani osebnih ali zakonskih obveznosti in se izvaja v okviru zasebne ali javne organizacije.

Zakonodaja za prostovoljca posebej navaja, katere pravice in dolžnosti veljajo zanj (uvajanje, nadzor, zavarovanja, zavrniti morajo kakršnokoli plačilo...). Zakon zahteva sporazum med prostovoljcem in organizacijo, ki mora imeti nekaj nujnih sestavin (pravice in dolžnosti obeh strani, opis dela, čas...). Organizacije, kjer delajo, so zavezane, da prostovoljce primerno zavarujejo za primer nesreče pri delu, krijejo njihove stroške, povezane z delom, poskrbeti morajo za uvajanje in vodenje, jim izdati potrebna dokazila, da opravljajo prostovoljsko delo. Obstaja tudi etični kodeks prostovoljcev, ki je bil sprejet preko zveze nevladnih organizacij. Ta vsebuje vrsto pravic in dolžnosti med prostovoljci in organizacijami, kjer delajo.

2.3.4.8 PORTUGALSKA

Na Portugalskem ureja prostovoljsko delo več zakonov. Za prostovoljca se šteje oseba, ki aktivno participira v družbi, s tem, da ponuja brez ekonomskega interesa, svoj čas in napore za dobrobit ostalih. Obstaja več zakonov, ki urejajo prostovoljsko delo. Zakon o prostovoljskem delu promovira prostovoljsko delo in omogoča vsem državljanom udeležbo v teh aktivnostih. Določa tudi minimalni zakonski okvir, pod katerim naj se prostovoljsko delo izvaja in razvija. Prostovoljsko delo definira kot socialne aktivnosti in aktivnosti v korist skupnosti, brez ekonomskega interesa, v okviru projektov in programov, ki jih za neprofitne namene izvajajo javne ali zasebne organizacije v korist posameznikom, družinam ali skupinam, ki to potrebujejo. Iz zakonskega režima je izrecno izključeno prostovoljsko delo v dobro sorodnikov ali na podobnih relacijah, ker se zanj predpostavlja, da bi bilo to opravljeno.

2.3.4.9 NIZOZEMSKA

Zakona, ki bi urejal položaj prostovoljcev ni, obstajajo pa predpisi o tem s področja davkov in socialnega varstva. Tamkajšnje ministrstvo za zdravstvo, blaginjo in šport razume prostovoljno delo kot delo, h kateremu prostovoljec ni zavezan, ni plačano in zanj ne pomeni načina preživljanja. Razen tega neke uradne razlage ni. Zato prostovoljci, ki delajo polni delovni čas, nimajo nikakršnih davčnih olajšav. Nizozemski center za prostovoljno delo razume prostovoljno dejavnost, ki se organizirano izvaja v korist drugih ali širše javnosti kot nezavezujoča in neplačana dejavnost. Cilj takega dela ni dobiček. Prostovoljčevo delo je dodatno, kar pomeni, da v primeru, če se preneha, to ne povzroči organizaciji nikakršnih problemov.

Na Nizozemskem podpirajo prostovoljno delo težje zaposljivih oseb, ki lahko dobijo za tako delo do 220 EUR mesečne nagrade. To delo je namenjeno predvsem socialni vključenosti in stiku z delom za brezposelno osebo.

Pravne podlage za zavarovanje prostovoljcev pri delu ni, vendar se v praksi vseeno organizacije pogosto odločajo za zavarovanje za primer nesreč, bolezni in odgovornosti do tretjih oseb. Prav tako prostovoljci nimajo pravice do socialne podpore, to je odvisno od njihovega drugega statusa, kot je status študenta ali brezposelne osebe. Če opravljajo prostovoljsko delo v tujini, se jim status brezposelne osebe in s tem povezane pravice lahko prekinejo. Prav tako študentje lahko izgubijo štipendije, če med študijem za eno leto odidejo v tujino na prostovoljsko delo.

Problemi nastajajo tudi s tujimi prostovoljci, ki bi želeli delati na Nizozemskem, saj težko in počasi dobijo dovoljenje za bivanje, poleg tega pa se jim obdavčijo prihodki, ki jih pri tem dobijo. Poseben položaj imajo prosilci za azil, ki lahko opravljajo prostovoljsko delo, če so bili pred tem nastanjeni v centru za iskalce azila vsaj 6 tednov, brez da bi pri tem utrpeli kakšno izgubo pravic ali statusa.

2.3.4.10 LUKSEMBURG

Pravni okvir prostovoljnega dela v Luksemburgu predstavljata dva zakona, od katerih eden bolj celovito ureja prostovoljsko delo (1991) mladih z namenom promocije prostovoljskega dela med mladimi. Gre za prostovoljsko delo v javnem interesu, ki se opravlja v okviru nevladnih organizacij. Organizirano prostovoljsko delo je opredeljeno kot prostovoljno angažiranje posameznikov brez nagrade, v korist drugega ali organizacije. Biti mora organizirano v okviru določene organizacije in ne sme iti za delo, ki predstavlja pomoč v družini ali med prijatelji. Prostovoljske usluge so definirane kot zbir aktivnosti v splošnem interesu, kot so aktivnosti socialne in humanitarne narave, ki vzpodbujajo medkulturno razumevanje in solidarnost in nimajo profesionalnega značaja ter se razvijajo in izvajajo v okviru neprofitnih nevladnih organizacij. Prostovoljno delo ni plačano in ne more zamenjati plačanega dela (zaposlitve). Zakon podpira tako nacionalne programe, kakor tudi mednarodne programe prostovoljskega dela za mlade, na področjih varstva okolja, kulture, športa, socialnega varstva in izobraževanja, pa tudi na področju razvoja in medkulturnega sožitja.

Prostovoljsko delo se običajno opravlja od 6 do 12 mesecev, ob soglasju pristojnega ministrstva pa se lahko skrajša do 3 mesecev ali podaljša do 18 mesecev.

Prostovoljska organizacija, ki lahko uživa ugodnosti tega zakona, mora izpolnjevati določene pogoje, in sicer mora biti neprofitna nevladna organizacija, katere dejavnost je v javnem interesu.

Prostovoljci, katerih prostovoljsko delo ureja ta zakon, morajo biti stari od 16 do 25 let in bivati v Luksemburgu vsaj dve leti. (13, 14)

2.4 DAN PROSTOVOLJSTVA

2.4.1 ZAČETKI

Organizacija združenih narodov (v nadaljevanju tudi OZN) je na 40. zasedanju generalne skupščine leta 1985 razglasila 5 december za mednarodni dan prostovoljstva z željo, da bi poudarila pomen solidarnosti za preživetje človeštva. Mednarodni dan prostovoljstva omogoča organizacijam, ki v svoje programe vključujejo prostovoljce, ter posameznim prostovoljcem, da javnosti pokažejo, kaj so prispevali s prostovoljnim delom na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni pri doseganju razvojnih ciljev tega tisočletja.

Slika 8: Znak prostovoljstva

2.4.2 CILJI

Cilji prostovoljstva so predvsem:

- izkoreniniti skrajno revščino;
- doseči univerzalno osnovnošolsko izobrazbo;
- zagotoviti enakost med spoloma in omogočiti večji vpliv žensk v družbi;
- zmanjšati smrtnost otrok;
- izboljšati zdravje mater;
- boriti se proti virusu HIV in bolezni AIDS, malariji in drugim boleznim;
- zagotoviti okoljsko trajnost;
- razviti globalno partnerstvo za razvoj.

2.4.3 VSAKOLETNO PRAZNOVANJE

Petega decembra potekajo v različnih državah sveta parade, projekti brezplačne zdravstvene pomoči, predstavljajo in izvajajo se različni prostovoljski projekti, opozarja se na onesnaženost okolja in drugo.

Različne prostovoljne organizacije tudi v Sloveniji obeležujejo 5. december. Organizirajo okrogle mize, posvete, seminarje in na ta način razširjajo in razvijajo idejo prostovoljstva, idejo solidarnosti in nagovarjajo posameznike, da začnejo opravljati prostovoljno delo. Tako je tudi lansko leto ob mednarodnem dnevu prostovoljstva ljubljanski Cankarjev dom gostil forum o sistemski ureditvi prostovoljstva s predstavitvijo dosedanjih prizadevanj. Vodilo mednarodnega dneva prostovoljcev je bilo prostovoljstvo v odnosu do države, saj lahko da država s svojimi instrumenti prostovoljstvu "še dodaten polet" in prostovoljno delo v dobro skupnosti primerno ovrednoti.

V Vipavi je potekalo srečanje prostovoljcev Škofijske Karitas Koper. Mašo je daroval tamkajšnji koprski škof Metod Pirih. Prostovoljcem, ki so se v zadnjih letih najbolj angažirali pri pomoči ljudem ob naravnih nesrečah, so podelili priznanja. (8)

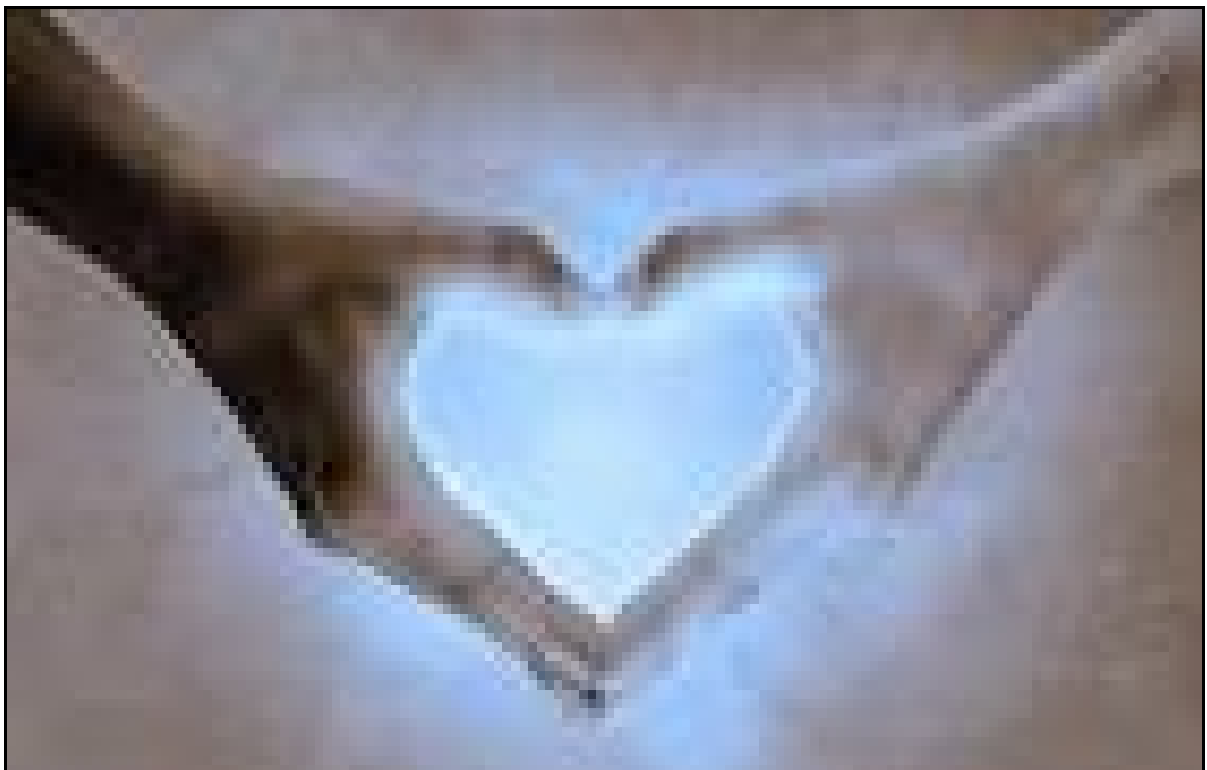

Slika 9: Povezani ljudje tvorijo lepši svet

2.5 SPODBUJANJE PROSTOVOLJNEGA DELA PRI MLADIH

Različne organizacije že nekaj časa delujejo na področju medgeneracijske pomoči tudi v Sloveniji. To so manjše ali večje skupine. Večina teh del se jih odvija v domovih upokojencev, saj ti ljudje potrebujejo pomoč ne le pri življenjskih aktivnostih, ampak tudi pri premagovanju osamljenosti in depresije, ki pesti vedno več starejših ljudi v Sloveniji. Vendar v Sloveniji medgeneracijska pomoč še zdaleč ni razširjena. Na nekaterih šolah poteka organizirano prostovoljno delo. Pod vodstvom mentorja, pogosto iščejo primerna dela za vključevanje svojih učencev in dijakov v prostovoljno delo.

Namen projekta spodbujanja prostovoljnega dela mladih za starejše je sistematično združiti na eni strani starejše in na drugi mladino.

Slika 10: Srce ob stiku dveh rok predstavlja ponujeno pomoč nekemu, ki jo potrebuje

Prebivalstvo v Sloveniji se hitro stara in temu dokaz je tudi, da je vedno več starejših potrebnih pomoči. Veliko se jih odloči preživeti starost doma, vendar večina teh nima pomoči, ki jo zagotavlja država, ker je ne znajo poiskati ali pa si je ne morejo plačati.

Starejši potrebujejo tudi celo vrsto pomoči, ki jih javne službe ne morejo nuditi, zato je eden glavnih ciljev projekta zagotoviti dodatno pomoč starejšim. Na primer druženje, prebiranje časopisov, pomoč pri dostavi nujnopotrebnih stvari iz trgovine ali lekarne, sprehoditi se s psom in drugo. Mladim pa to omogoča pridobivanje novih znanj in spoznanj, druženje prek prostovoljskega dela s starejšimi, od katerih se lahko veliko naučijo in spoznajo njihovo življenje v preteklosti.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za obdelavo podatkov je 192 anket. 100 anket so izpolnili dijaki Srednje zdravstvene šole Celje, ki so v osnovni šoli ali v srednji šoli opravljali prostovoljno delo, 92 anket pa so izpolnili stanovalci domov, ki so imeli vsaj eno leto prostovoljca.

3.2 ČAS RAZISKAVE

Anketo smo izvedle v mesecu novembru, decembru in januarju.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Pridobljene izpolnjene ankete smo razvrstile in računalniško obdelale. Pri risanju grafov smo si pomagale s programom Exsel. Odstotkovno smo obdelale vsako vprašanje posebej in rezultate prikazale s tabelami in grafi.

3.4 REZULTATI RAZISKAVE

Na naslednjih straneh so prikazani grafi, s pomočjo katerih smo analizirale izpolnjene vprašalnike. Odgovore smo razdelile v dve skupini med moške in ženske, saj smo menile, da se bodo rezultati razlikovali. Zaradi preglednosti v grafih smo rezultate zaokrožile na celo številko.

3.5 ANALIZA ANKET DIJAKOV

Anketni list so izpolnili dijaki Srednje zdravstvene šole Celje drugega, tretjega in četrtega letnika, ki so eno leto ali več opravljali prostovoljno delo v domovih upokojencev. Izpolnjenih je bilo 100 anket. Med njimi je bilo 15 dijakov in 85 dijakinj.

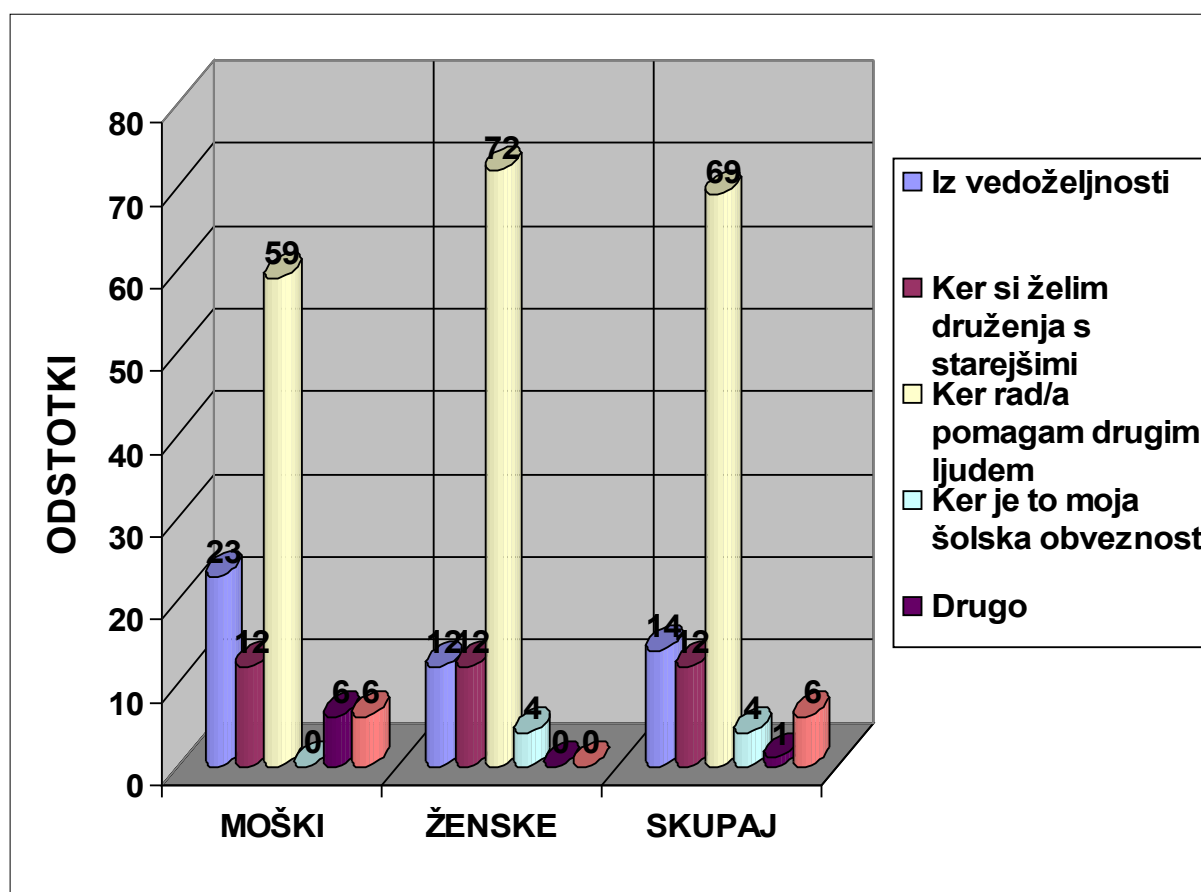
Tabela 1: Dijaki, ki so izpolnili anketo

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Drugi letnik	8	54 %	42	49 %	50	50 %
Tretji letnik	5	33 %	27	32 %	32	32 %
Četrti letnik	2	13 %	16	19 %	18	18 %

1. Zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka ?

Tabela 2: Zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Iz vedoželjnosti	4	23 %	12	12 %	16	14 %
Ker si želim druženja s starejšimi	2	12 %	12	12 %	14	12 %
Ker rad/a pomagam drugim ljudem	10	59 %	69	72 %	79	69 %
Ker je to moja šolska obveza	0	0 %	4	4 %	4	4 %
Drugo	1	6 %	0	0 %	1	1 %

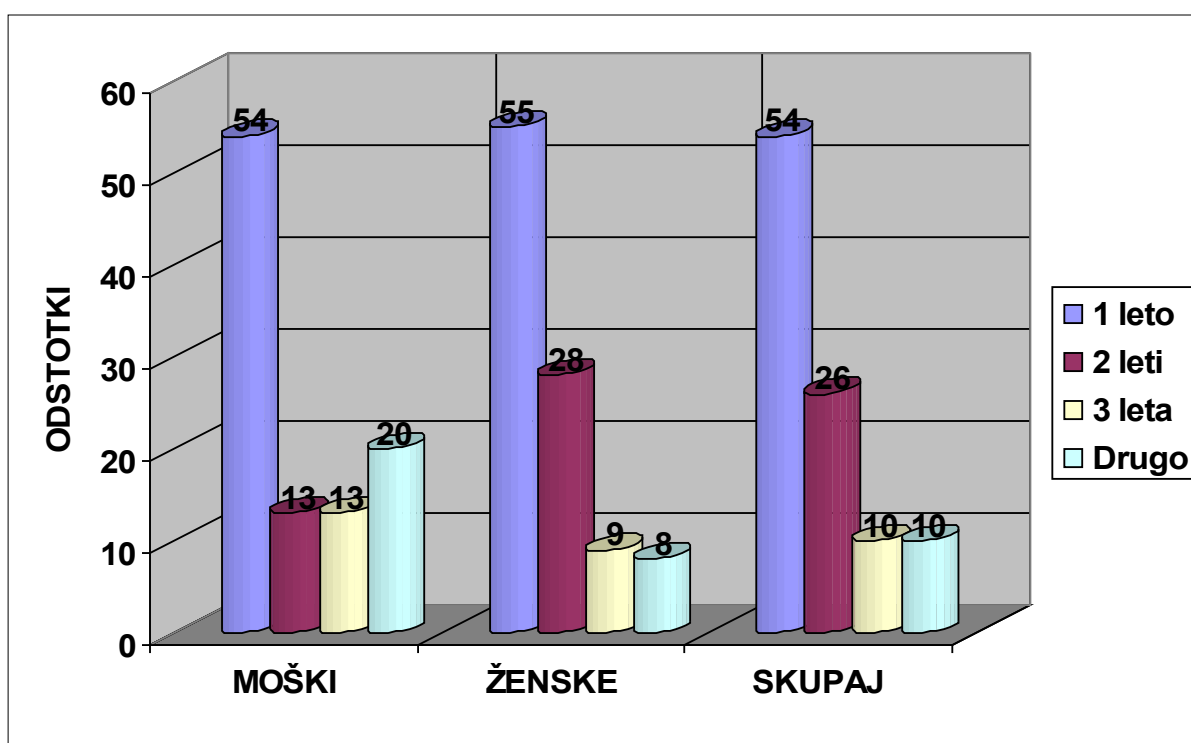
Graf 2: Zakaj si se odloči/a postati prostovoljec/ka

Iz grafa je razvidno, da je največ dijakov (69 %) opravljalo prostovoljno delo zato, ker radi pomagajo drugim ljudem. Preseneča pa dejstvo, da so štiri dijakinje navedle razlog opravljanja prostovoljnega dela kot šolsko obveznost, kljub temu da so se za to dejavnost odločile same. Pod drugo (1 %) je dijak navedel, da bo lažje komuniciral z bolnikom.

2. Kako dolgo si že prostovoljec/ka?

Tabela 3: Kako dolgo si že prostovoljec/ka

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Eno leto	8	54 %	46	55 %	54	54 %
Dve leti	2	13 %	24	28 %	26	26 %
Tri leta	2	13 %	8	9 %	10	10 %
Drugo	3	20 %	7	8 %	10	10 %

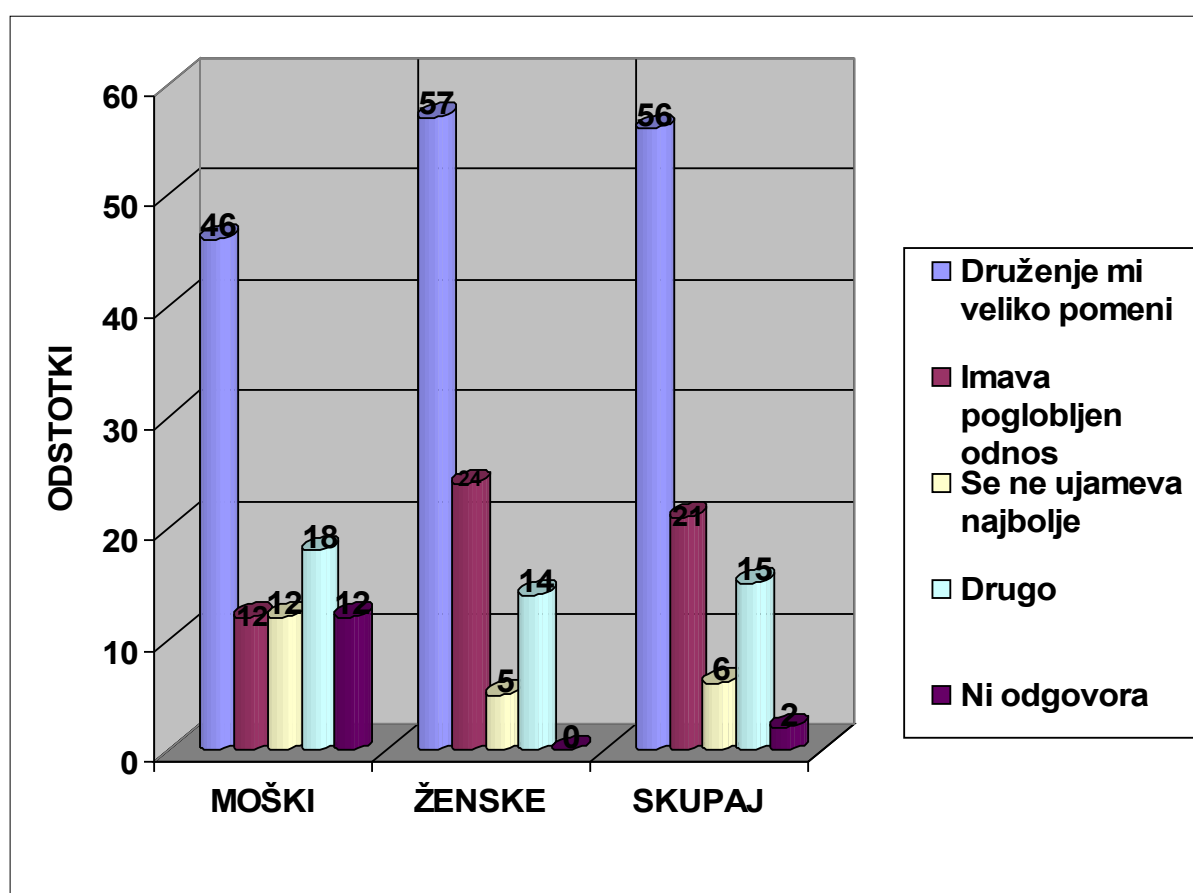
Graf 3: Kako dolgo si že prostovoljec/ka

Iz grafa je razvidno, da je največ dijakov opravljalo prostovoljno delo eno leto in da z leti ta interesna dejavnost upada. Pod drugo (10 %) so dijaki navedli, da so prostovoljno delo opravljali že v devetem razredu osnovne šole, en mesec, štiri mesece, da poteka že četrto leto

3. Kako se razumeš s svojim/jo varovancem/ko, ki ga/jo obiskuješ?

Tabela 4: Kako se razumeš s svojim/jo stanovalcem/ko, ki ga/jo obiskuješ

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Druženje mi veliko pomeni	8	46 %	49	57 %	57	56 %
Imava poglobljen odnos	2	12 %	20	24 %	22	21 %
Se ne ujameva najbolje	2	12 %	4	5 %	6	6 %
Drugo	3	18 %	12	14 %	15	15 %
Ni odgovora	2	12 %	0	0 %	2	2 %

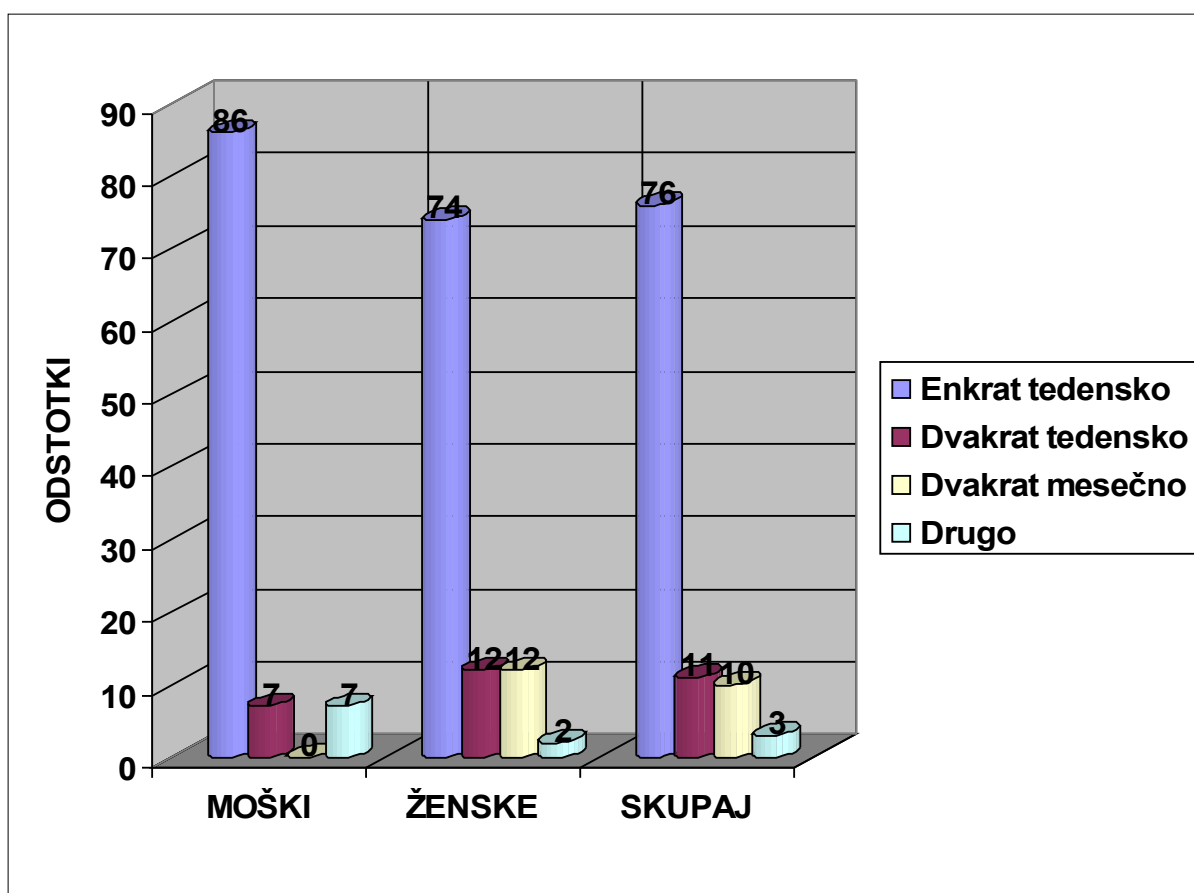
Graf 4: Kako se razumeš s svojim/jo stanovalcem/ko, ki ga/jo obiskuješ

Iz grafa je razvidno, da dijakom veliko pomeni druženje (56 %) s stanovalci, 6 odstotkov dijakov pa je navedlo, da se s stanovalci ne ujema najbolje. Pod drugo (15 %) so dijaki navedli, da se razumejo dobro, da druženje obema veliko pomeni in imata zelo dober odnos, stanovalec se vedno razveseli, ko pridem, ter razumem se toliko, kolikor je potrebno.

4. Kolikokrat na teden ga/jo obišeš?

Tabela 5: Kolikokrat na teden ga/jo obišeš

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Enkrat na teden	13	86 %	63	74 %	76	76 %
Dvakrat na teden	1	7 %	10	12 %	11	11 %
Dvakrat na mesec	0	0 %	10	12 %	10	10 %
Drugo	1	7 %	2	2 %	3	3 %

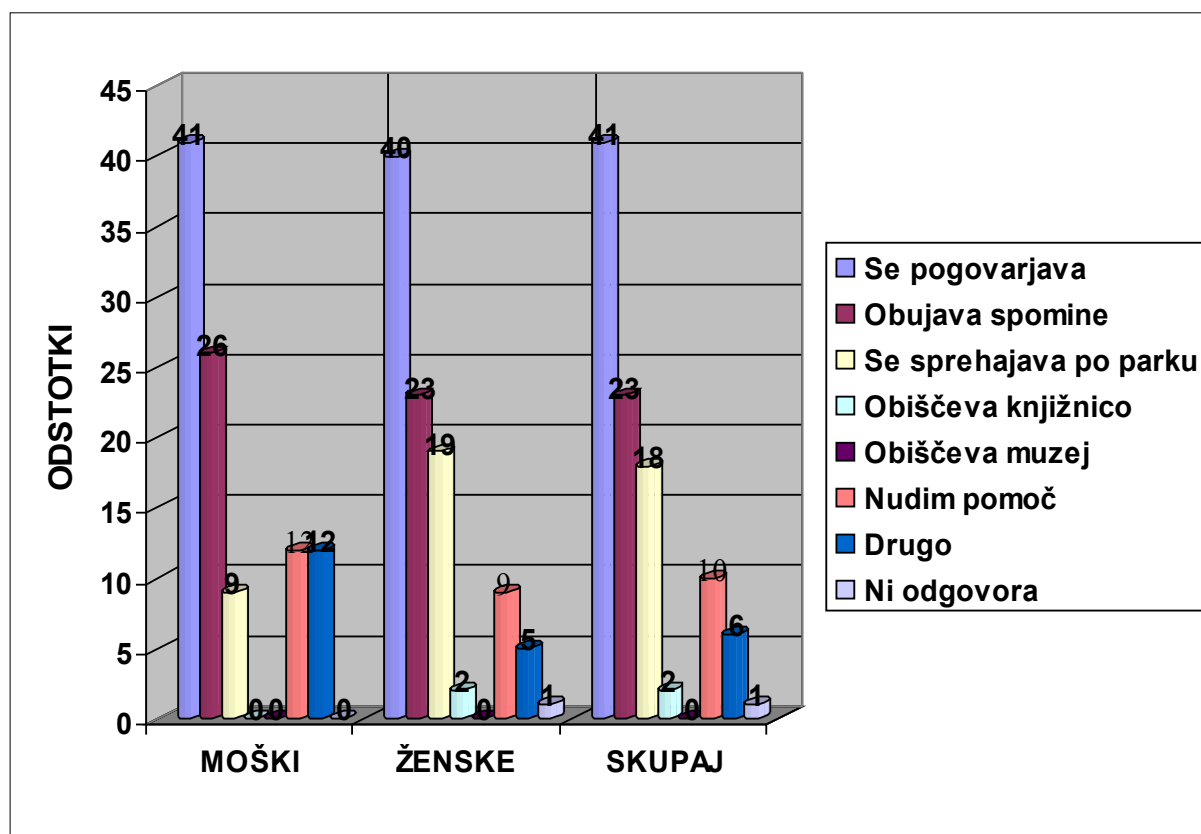
Graf 5: Kolikokrat na teden ga/jo obišeš

Iz grafa je razvidno, da obišejo dijaki svoje stanovalce v največjem odstotku (76 %) enkrat tedensko. Pod drugo (3 %) so dijaki navedli odvisno, enkrat do dvakrat na teden.

5. Kaj počneta s stanovalcem/ko doma v času obiska?

Tabela 6: Kaj počneta s stanovalcem/ko doma v času obiska

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Se pogovarjava	14	41 %	77	42 %	91	41 %
Obujava spomine	9	26 %	42	23 %	51	23 %
Se sprehajava po parku	3	9 %	35	19 %	40	18 %
Obiščeva knjižnice	0	0 %	4	2 %	4	2 %
Obiščeva muzeje	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Mu/ji nudim pomoč pri vsakdanjih življenjskih aktivnostih	4	12 %	17	9 %	21	10 %
Drugo	4	12 %	9	5 %	13	6 %
Ni odgovora	0	0 %	1	1 %	1	1 %

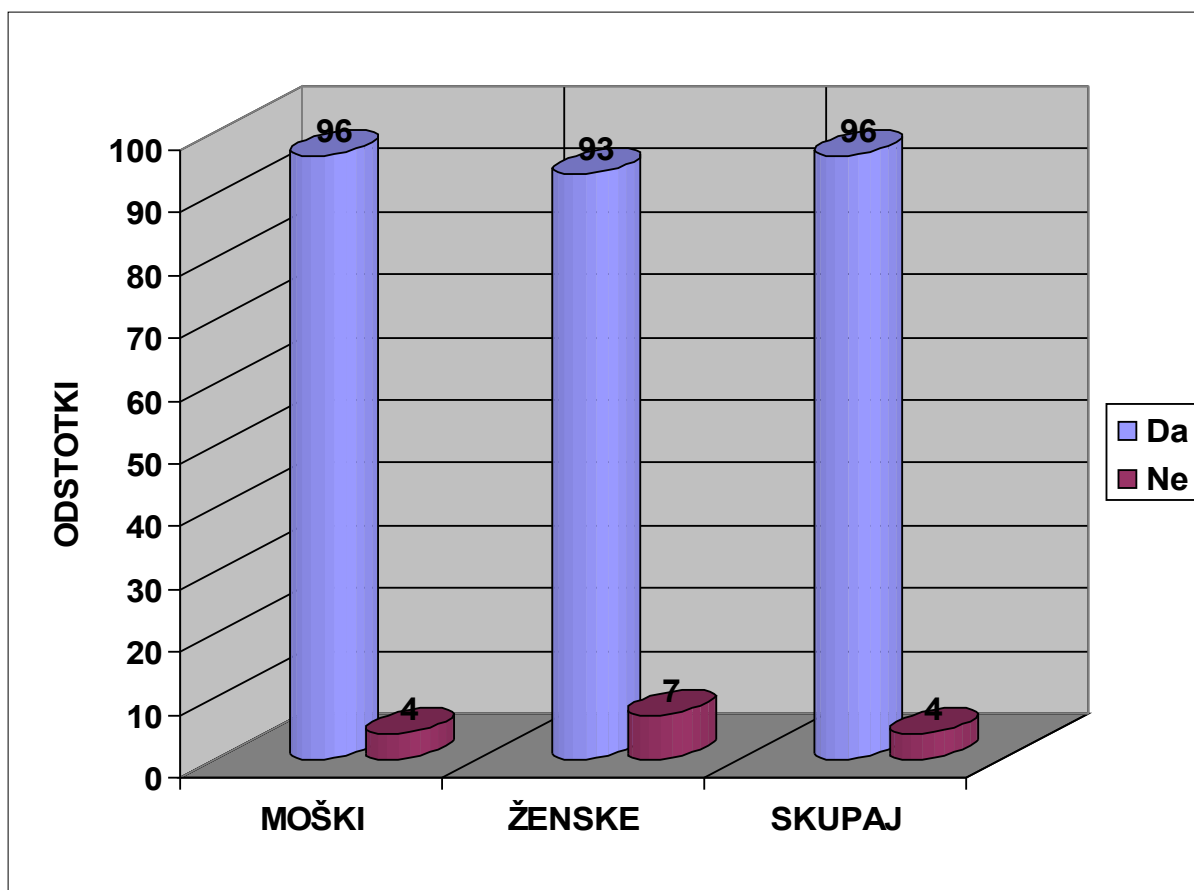
Graf 6: Kaj počneta s stanovalcem/ko doma v času obiska

Iz grafa je razvidno, da se največ dijakov (41 %) s stanovalcem doma pogovarja in obuja spomine (23 %). Pod drugo (6 %) so dijaki navedli, da so brali, peli, se zabavali, plesali, hodili na sok v kantino in se družili z ostalimi stanovalci.

6. Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega?

Tabela 7: Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	14	96 %	82	93 %	96	96 %
Ne	1	4 %	3	7 %	4	4 %

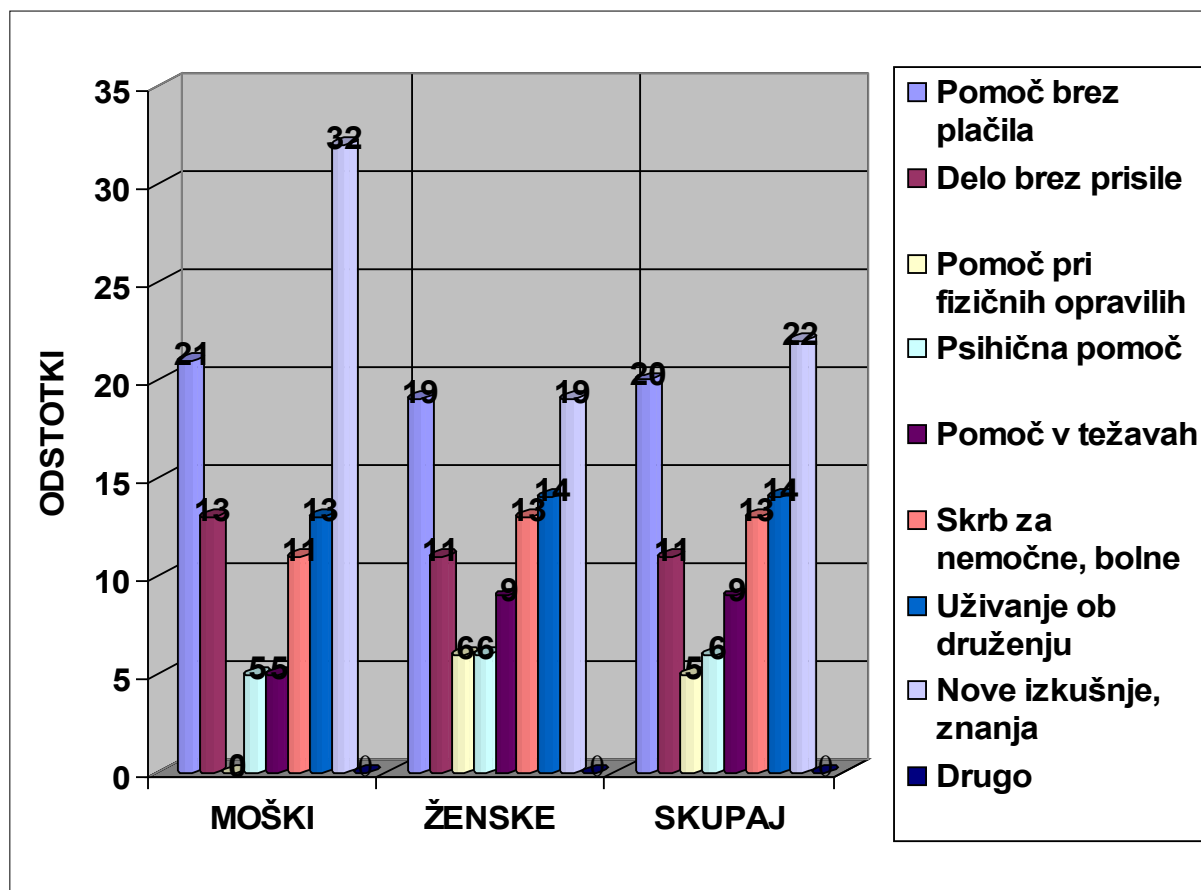
Graf 7: Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega

Iz grafa je razvidno, da so dijaki na to vprašanje v velikem odstotku (96 %) odgovorili pritrdilno. Samo 4 odstotke dijakov je navedlo, da niso odnesli od tega dela nič pozitivnega.

7. Kaj si si predstavljal/a pod pojmom prostovoljno delo, preden si poslal/a prostovoljec/ka?

Tabela 8: Kaj si si predstavljal/a pod pojmom prostovoljno delo, preden si postal/a prostovoljec/ka

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Pomoč brez plačila	8	21 %	54	19 %	62	20 %
Delo brez prisile	5	13 %	29	10 %	34	11 %
Pomoč pri fizičnih opravilih	0	0 %	17	6 %	17	5 %
Psihična pomoč	2	5 %	17	6 %	19	6 %
Pomoč pri težavah	2	5 %	25	9 %	27	9 %
Skrb za nemočne, bolne	4	11 %	37	13 %	41	13 %
Uživanje ob druženju s starejšimi ljudmi	5	13 %	40	14 %	45	14 %
Pridobitev novih izkušenj in znanj	12	32 %	55	19 %	67	22 %
Drugo	0	0 %	0	0 %	0	0 %

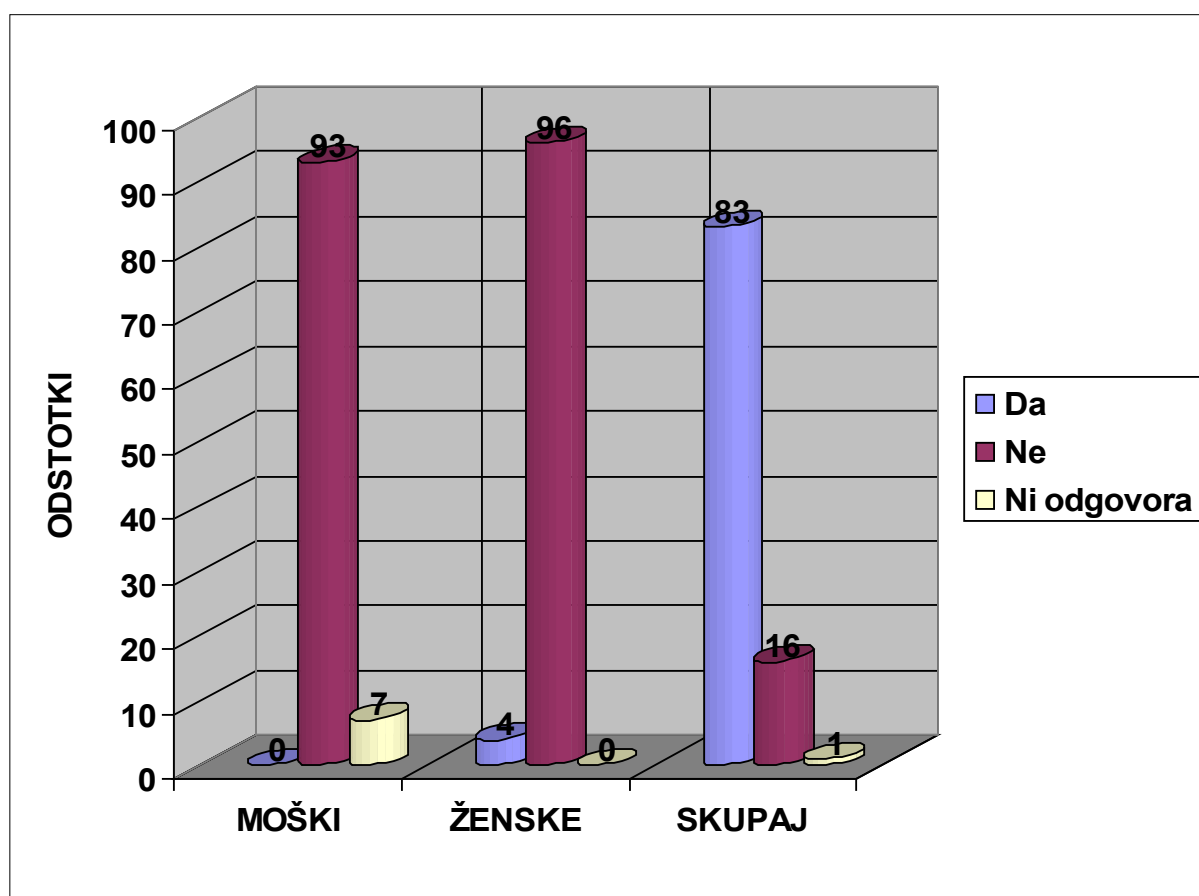
Graf 8: Kaj si si predstavljal/a pod pojmom prostovoljno delo, preden si postal/a prostovoljec/ka

Iz grafa je razvidno, da si je pod pojmom prostovoljno delo največ dijakov predstavljalo veliko novega znanja in izkušenj (22 %). Precej odstotkov dijakov (13 %) si je pod tem pojmom predstavljalo tudi, da bodo skrbeli za nemočne in bolne ljudi. Pod drugo dijaki niso navedli ničesar.

8. Si morda kdaj obžaloval/a biti prostovoljec/ka? Če je odgovor da, napiši razlog/e.

Tabela 9: Si morda kdaj obžaloval biti prostovoljec/ka

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	0	0 %	3	4 %	3	3 %
Ne	14	93 %	82	96 %	96	96 %
Ni odgovora	1	7 %	0	0 %	1	1 %

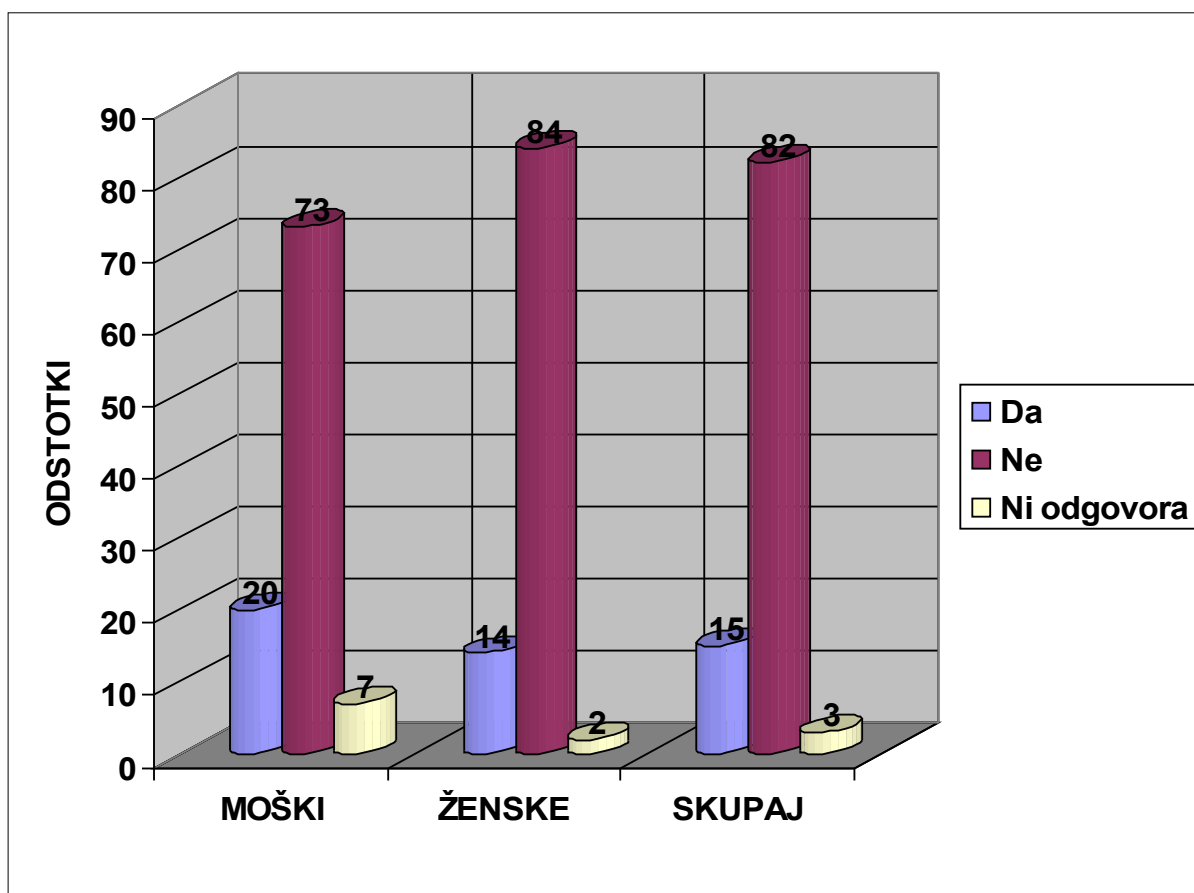
Graf 9: Si morda kdaj obžaloval/a biti prostovoljec/ka

Iz grafa je razvidno, da dijaki v zelo velikem odstotku (96 %) niso obžalovali, da so opravljali prostovoljno del. Tisti dijaki, ki so obžalovali to delo so, kot razlog navedli, da se v tem delu niso znašli in ga niso opravljali z veseljem ter da je bilo preveč slabih stvari.

9. Te morda pri opravljanju tega dela kaj moti?

Tabela 10: Te morda pri opravljanju tega dela kaj moti

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	3	20 %	12	14 %	15	15 %
Ne	11	73 %	71	84 %	82	82 %
Ni odgovora	1	7 %	2	2 %	3	3 %

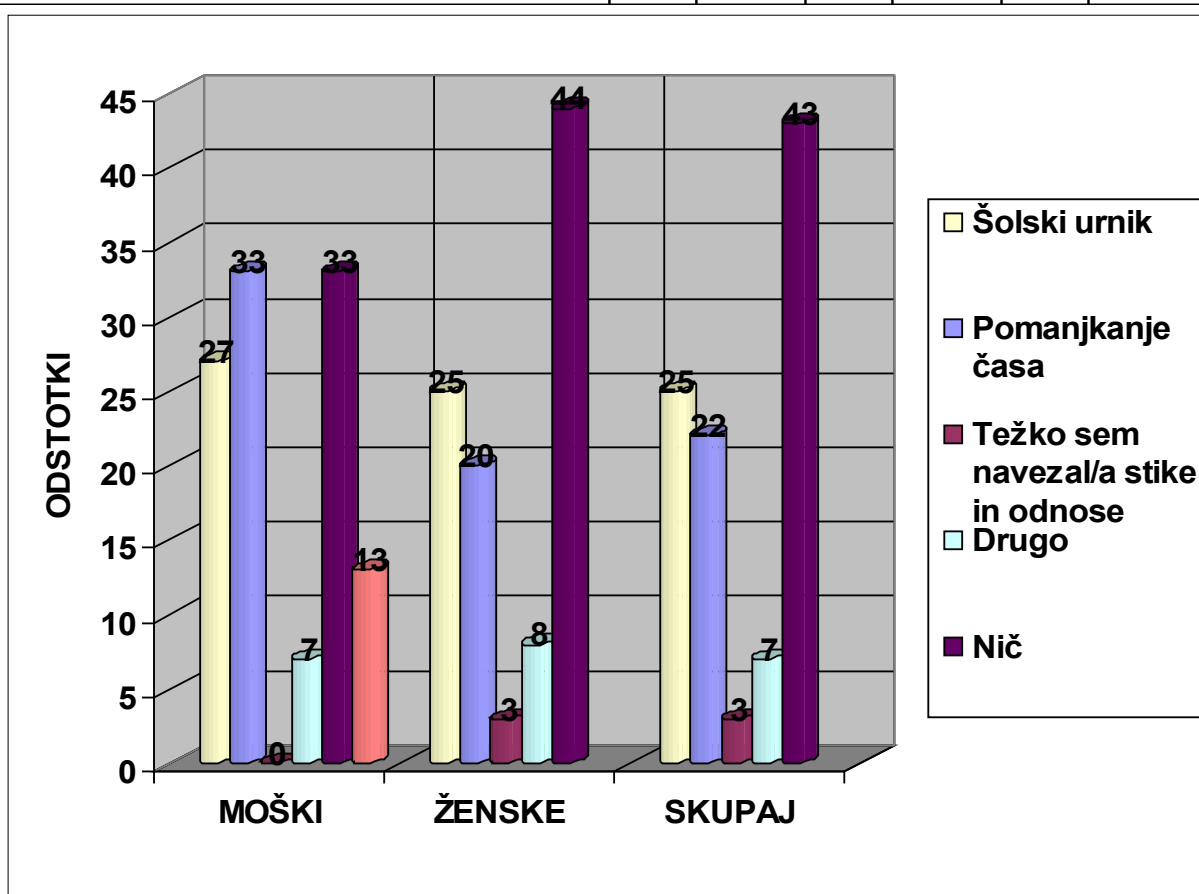
Graf 10: Te morda pri opravljanju tega dela kaj moti

Iz grafa je razvidno, da večine dijakov (82 %) pri opravljanju prostovoljnega dela ni nič motilo, 15 odstotkov dijakov pa je imelo težave pri tem delu.

10. Napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti?

Tabela 11: Napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Šolski urnik	4	27 %	23	25 %	27	25 %
Pomanjkanje časa	5	33 %	19	20 %	24	22 %
Težko sem navezal/a stike in odnose s stanovalcem	0	0 %	3	3 %	3	3 %
Drugo	1	7 %	7	8 %	8	7 %
Nič me ne moti	5	33 %	42	44 %	47	43 %

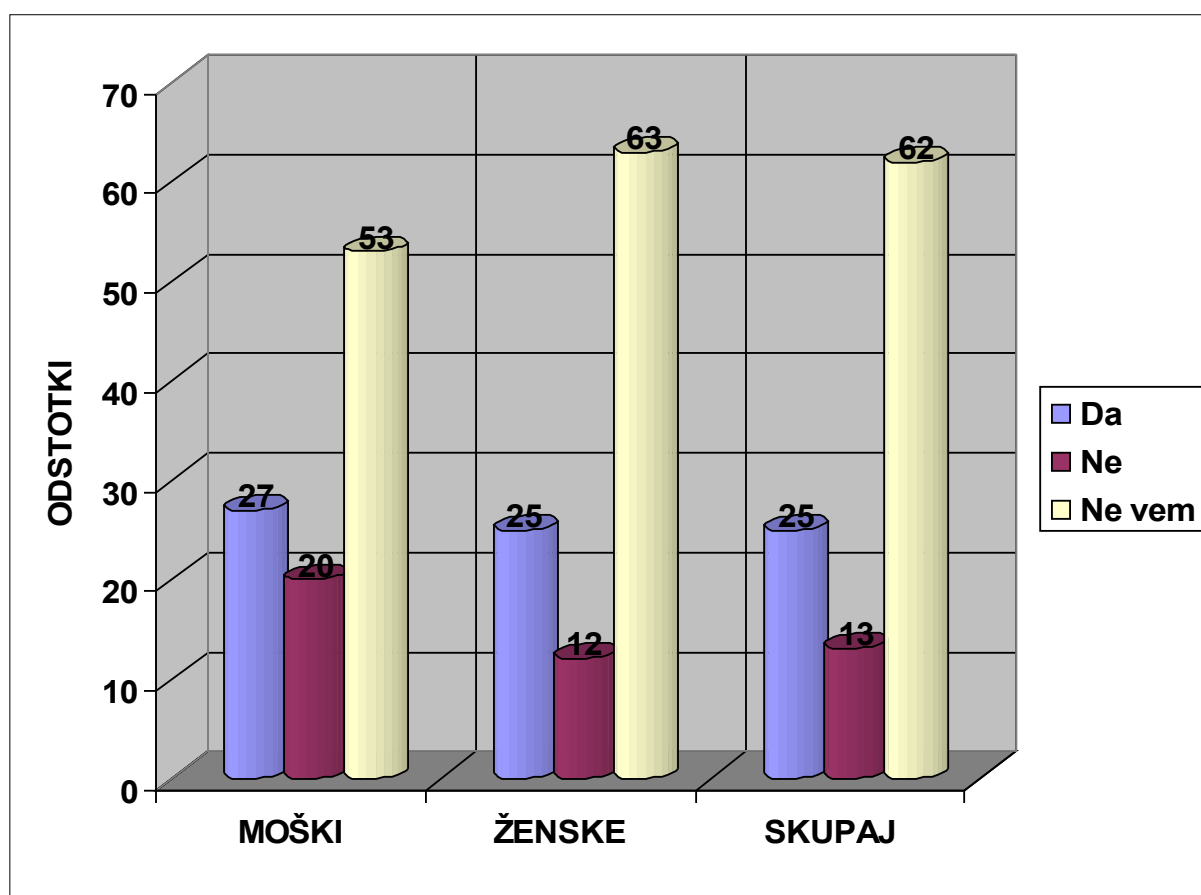
Graf 11: Napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti

Iz grafa je razvidno, da je največ dijakov pri opravljanju prostovoljnega dela motil šolski urnik (25 %) in pomanjkanje časa (22 %). Pod drugo (7 %) so dijaki navedli nezainteresiranost obeh strani, težko se je bilo pogovarjati, ker gospa ne sliši dobro. Neko dekle je navedlo » Ravno, ko sva se z gospo dobro navezali, se ji je zdravstveno stanje poslabšalo in pričakovati je bilo njeno smrt in to me je zelo potrló«.

11. Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjat še v bodoče?

Tabela 12: Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjati še v bodoče

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	4	27 %	21	25 %	25	25 %
Ne	3	20 %	10	12 %	13	13 %
Ne vem	8	53 %	54	63 %	62	62 %

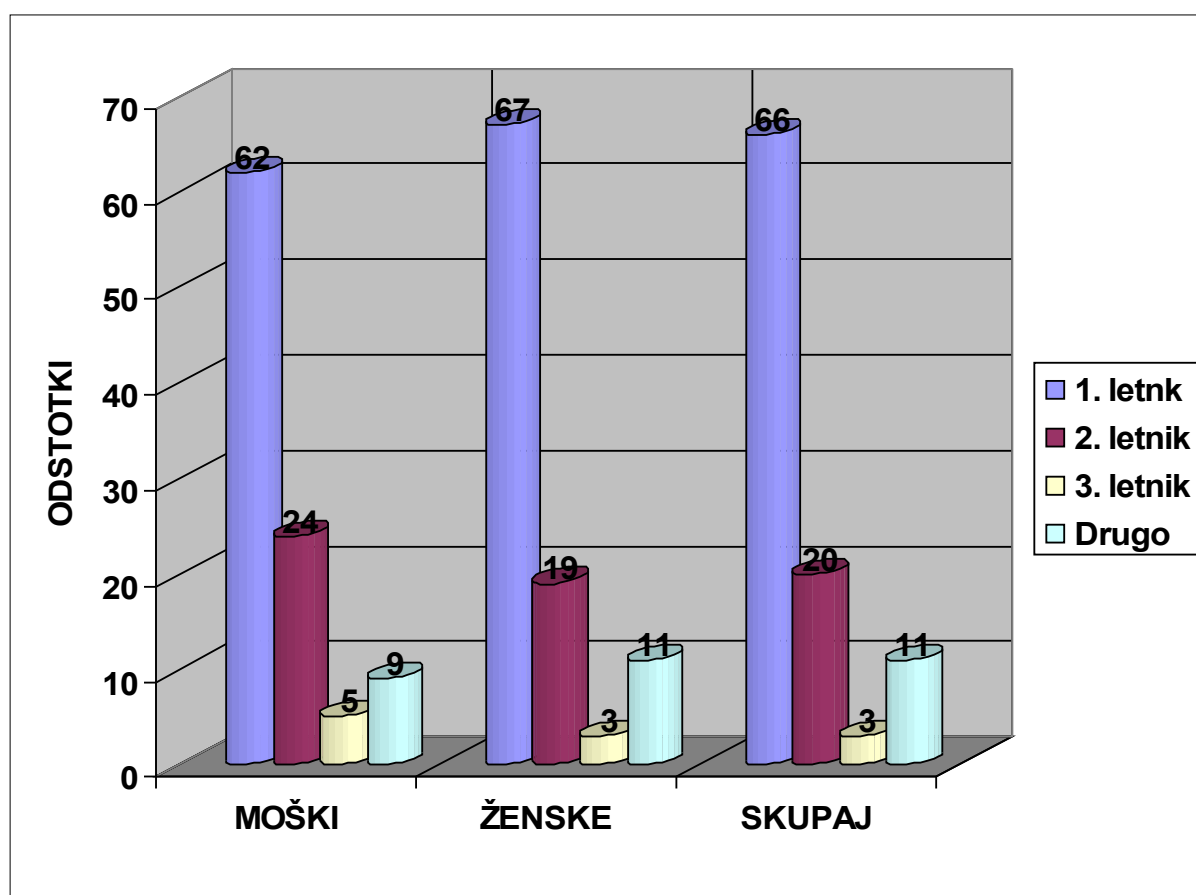
Graf 12: Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjati še v bodoče

Iz grafa je razvidno, da večina dijakov (62 %) še ne ve ali se bo s prostovoljnim delom ukvarjali tudi v bodoče. 25% pa je prepričanih, da bodo ostali v prostovoljstvu tudi v prihodnje.

12. V katerem letniku si opravljal/a prostovoljno delo?

Tabela 13: V katerem letniku si opravljal/a prostovoljno delo

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Prvem	13	62 %	80	67 %	93	66 %
Drugem	5	24 %	23	19 %	28	20 %
Tretjem	1	5 %	4	3 %	5	3 %
Drugo	2	9 %	13	11 %	15	11 %

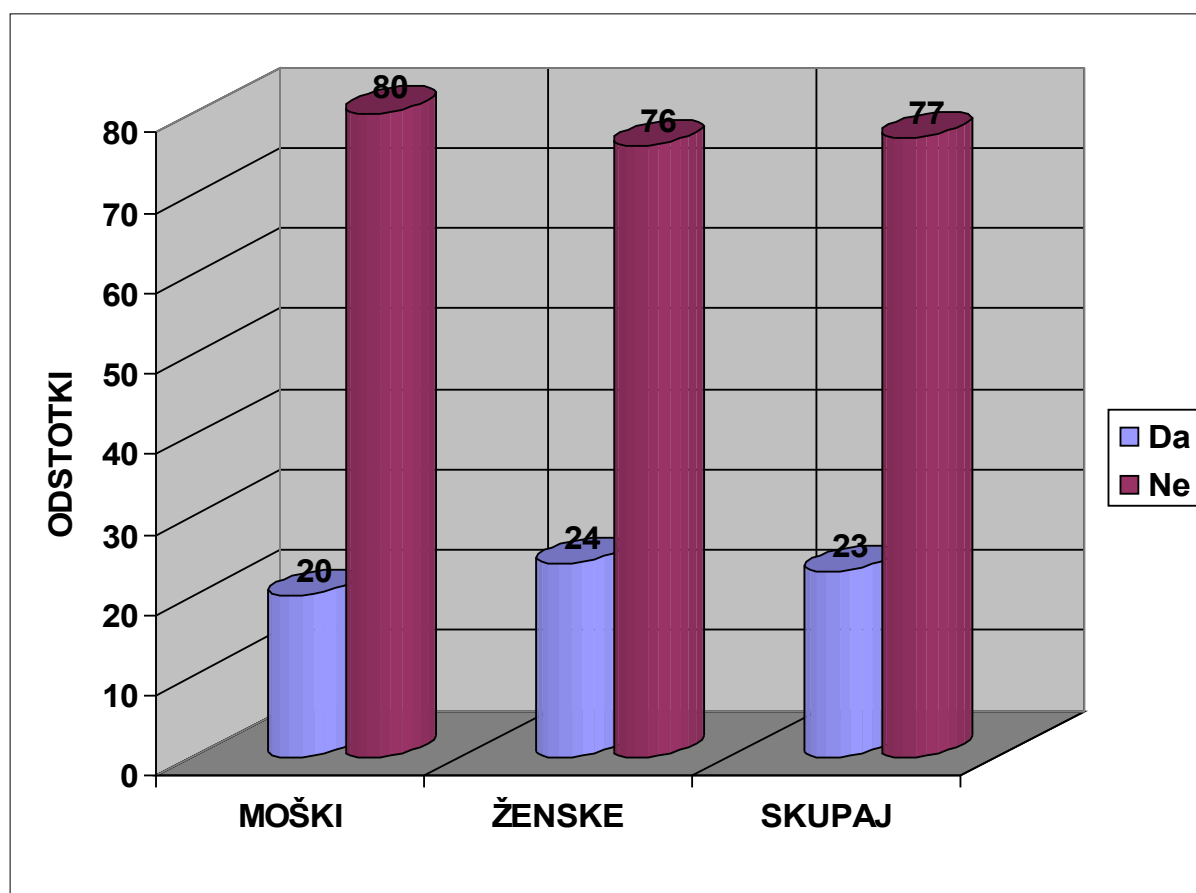
Graf 13: V katerem letniku si opravljal/a prostovoljno delo

Iz grafa je razvidno, da je največ dijakov (66 %) obiskovalo prostovoljno delo v prvem letniku. Pod drugo (11 %) so dijaki navedli, da so prostovoljno delo opravljali že v osnovni šoli, v devetem razredu.

13. Ali si še kje drugje opravljal/a prostovoljno delo? Če je odgovor da, napiši še, kje si dela opravljal/a.

Tabela 14: Ali si še kje drugje opravljal/a prostovoljno delo

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	3	20 %	20	24 %	23	23 %
Ne	12	80 %	65	76 %	77	77 %

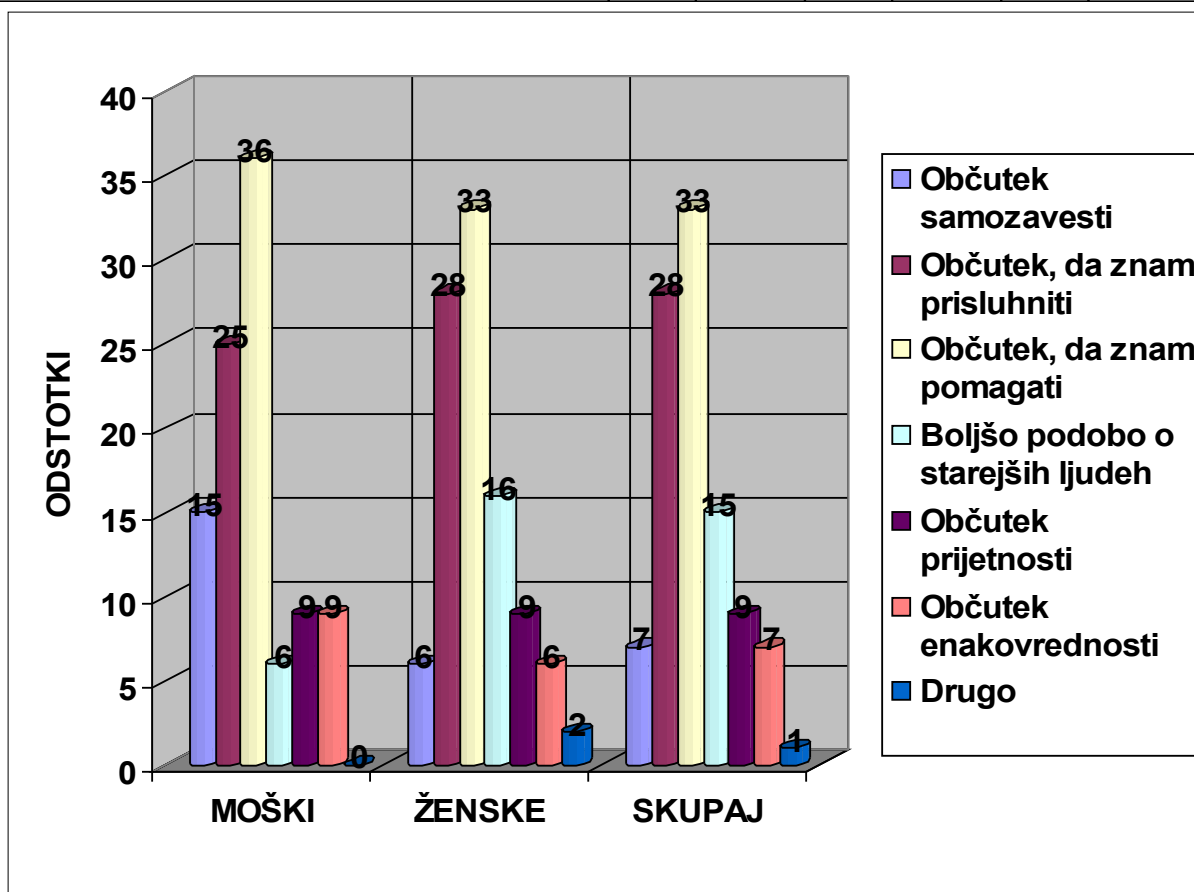
Graf 14: Ali si še kje drugje opravljal/a prostovoljno delo

Iz grafa je razvidno, da večina dijakov (77 %) ni opravljal/a drugje prostovoljnega dela. Tisti dijaki, ki pa so ga (23 %), pa so navedli, da so prostovoljno delo že opravljali v domu starejših v Gornjem Gradu, v domu za ostarele Slovenske Konjice, na osnovnih šolah, kjer so pomagali otrokom pri učenju, eden je pomagal tudi pri sosedu, kar še sedaj, in pa na 3. osnovni šoli Celje.

14. Kaj meniš, da si s prostovoljnim delom pridobil/a zase?

Tabela 15: Kaj meniš, da si s prostovoljnim delom pridobil/a zase

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Občutek samozavesti	14	15 %	13	6 %	18	7 %
Občutek, da znam prisluhniiti	29	25 %	60	28 %	70	28 %
Občutek, da znam pomagati	34	36 %	71	33 %	83	33 %
Boljšo podobo o starejših ljudeh	5	6 %	35	16 %	37	15 %
Občutek spretnosti	9	9 %	20	9 %	23	9 %
Občutek enakovrednosti	9	9 %	14	6 %	17	7 %
Drugo	0	0 %	4	2 %	4	1 %

Graf 15: Kaj meniš, da si s prostovoljnim delom pridobil/a zase

Iz grafa je razvidno, da je največ dijakov s prostovoljstvom pridobilo zase predvsem občutek, da znajo pomagati (33 %). Pod drugo (1 %) so dijakinje navedle, da so pridobile boljše mnenje o starejših ljudeh, komunikativnost, nekatere pa niso s prostovoljnim delo nič pridobile.

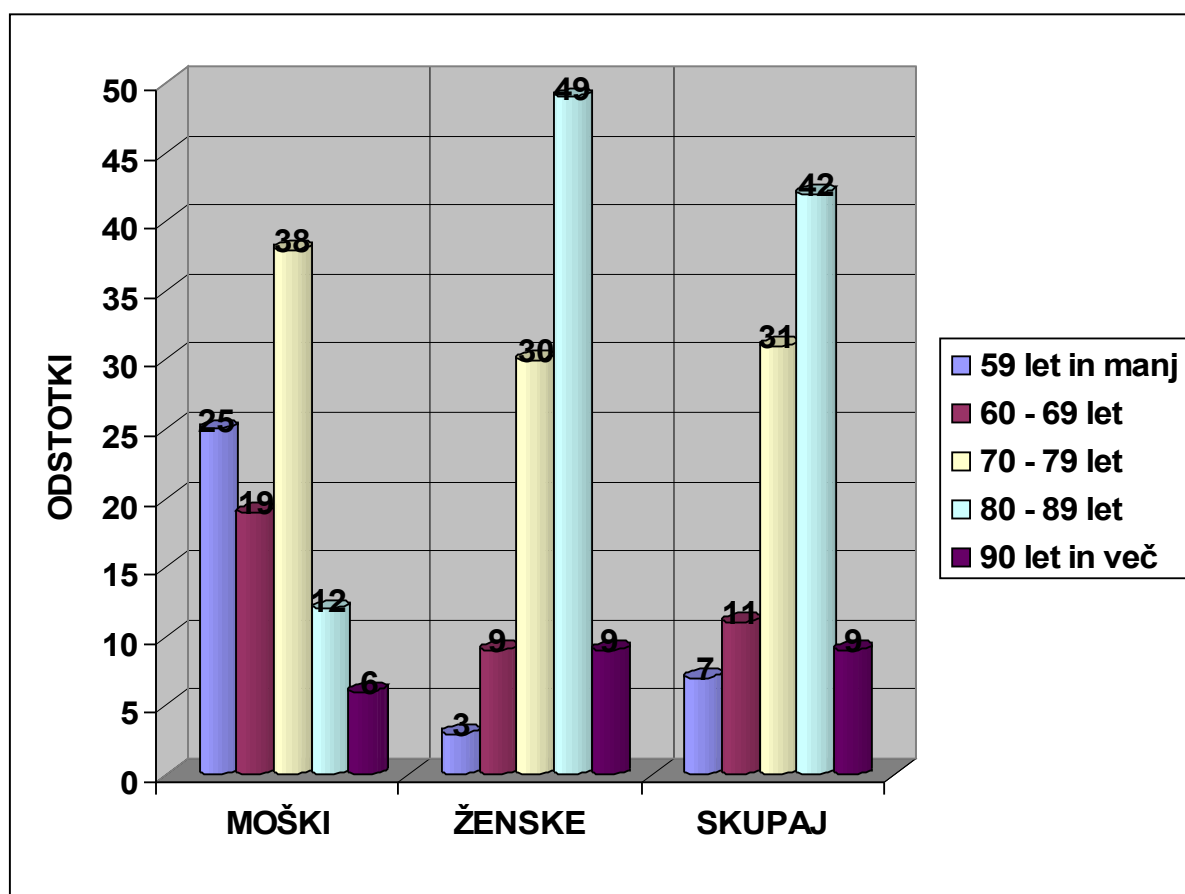
3.6 ANALIZA ANKET STANOVALCEV

Anketo je izpolnilo 92 stanovalcev, od tega 16 moških in 76 žensk. Anketo so izpolnili stanovalci domov upokojencev, s katerimi Srednja zdravstvena šola Celje tudi sodeluje (Dom ob Savinji Celje 36 anket – 7 moških in 29 žensk, Hrastnik 16 anket – 3 moški in 13 žensk, Šmarje pri Jelšah 32 anket – 4 moški in 28 žensk in Rogaška Slatina 8 anket – 2 moška in 6 žensk).

1. Starost stanovalcev

Tabela 16: Starost stanovalcev

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
59 let in manj	4	25 %	2	3 %	6	7 %
60 – 69 let	3	19 %	7	9 %	10	11 %
70 – 79 let	6	38 %	23	30 %	29	31 %
80 – 89 let	2	12 %	37	49 %	39	42 %
90 let in več	1	6 %	7	9 %	8	9 %

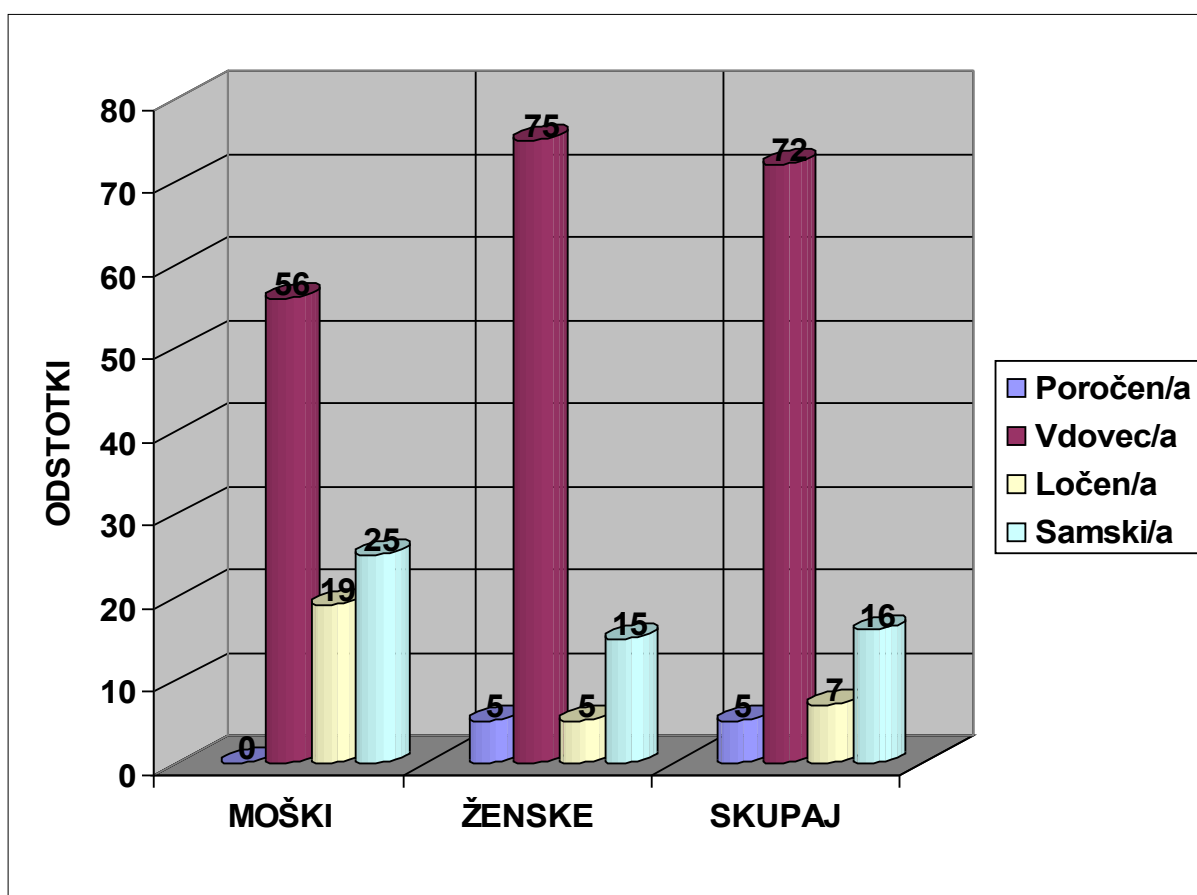
Graf 16: Starost stanovalcev

Iz grafa je razvidno, da je največ stanovalcev, ki je imelo prostovoljca v starostni skupini od 80 do 89 let (42 %).

2. Zakonski stan stanovalcev

Tabela 17: Zakonski stan stanovalcev

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Poročen/a	0	0 %	4	5 %	4	5 %
Vdovec/a	9	56 %	57	75 %	66	72 %
Ločen/a	3	19 %	4	5 %	7	7 %
Samski/a	4	25 %	11	15 %	15	16 %

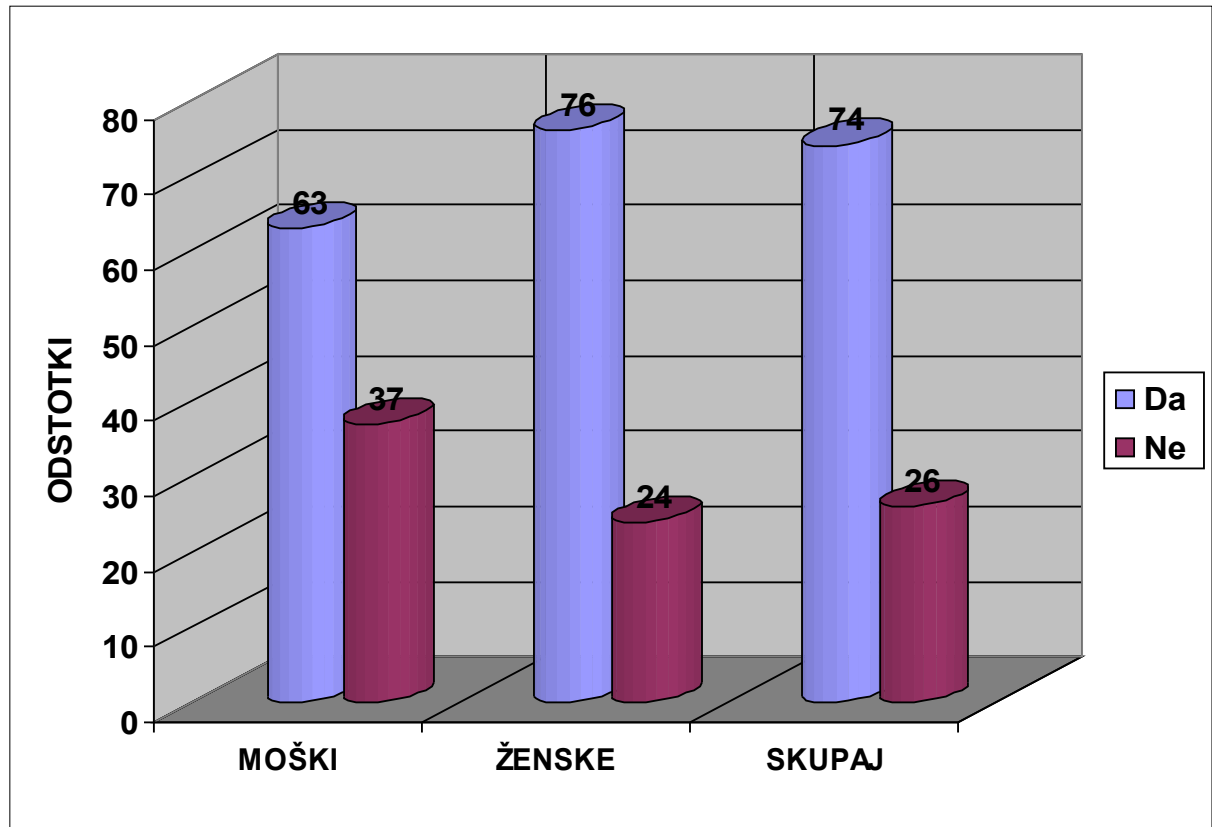
Graf 17: Zakonski stan stanovalcev

Iz grafa je razvidno, da je največ stanovalcev vdovcev/vdov (72 %), najmanj pa poročenih (5 %).

3. Ali imate svoje otroke?

Tabela 18: Ali imate svoje otroke

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	10	63 %	58	76 %	68	74 %
Ne	6	37 %	18	24 %	24	26 %

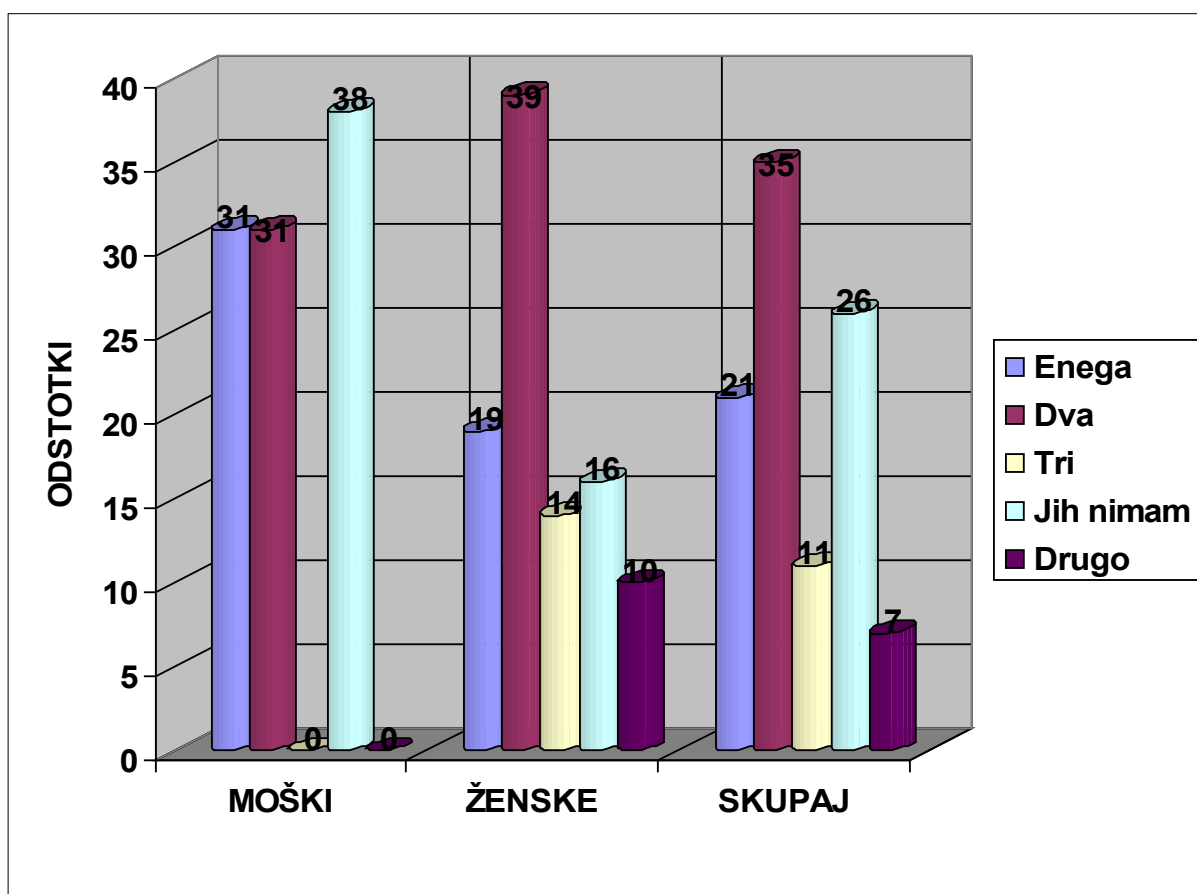
Graf 18: Ali imate svoje otroke

Iz grafa je razvidno, da ima 75 odstotkov stanovalcev svoje otroke, 25 odstotkov pa jih nima.

4. Koliko otrok imate?

Tabela 19: Koliko otrok imate

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Enega	5	31 %	14	19 %	19	21 %
Dva	5	31 %	27	39 %	32	35 %
Tri	0	0 %	10	14 %	10	11 %
Jih nimam	6	38 %	18	16 %	24	26 %
Drugo	0	0 %	7	10 %	7	7 %

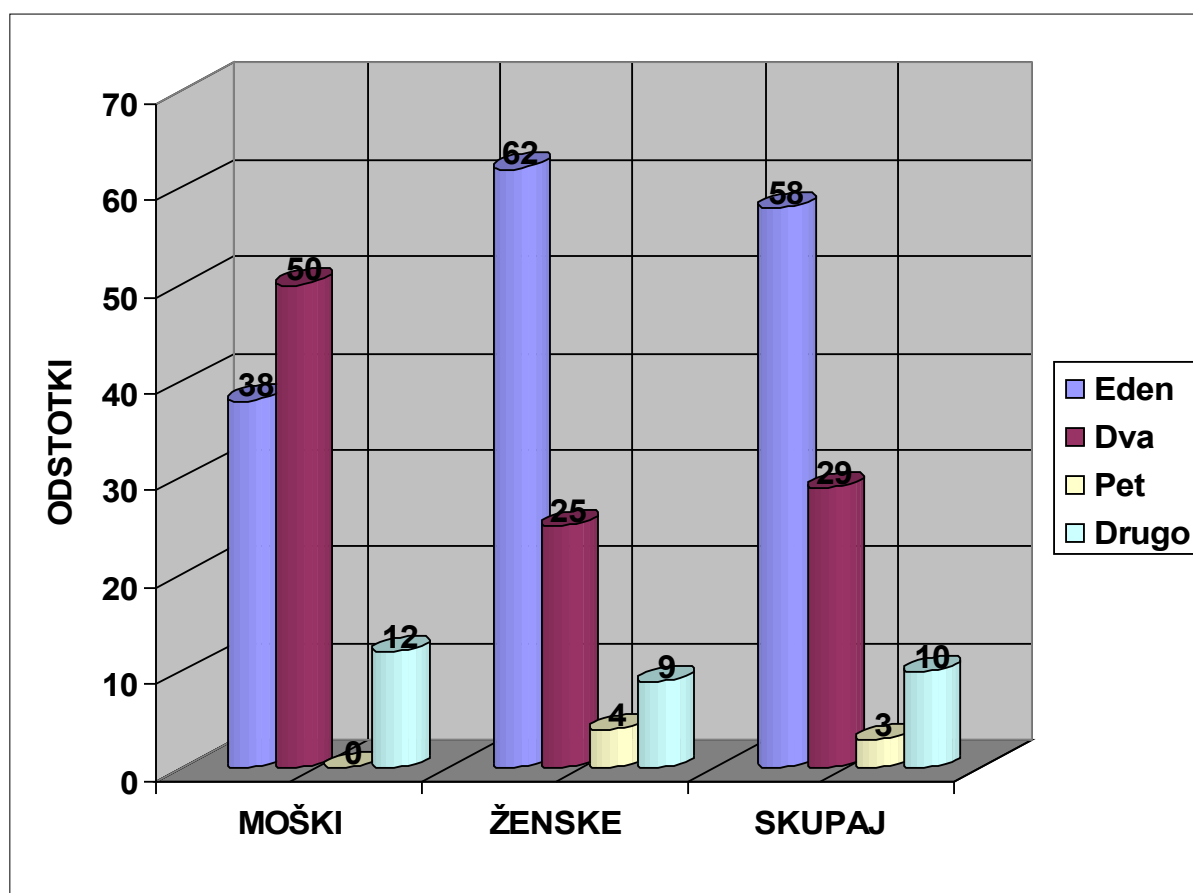
Graf 19: Koliko otrok imate

Iz grafa je razvidno, da imajo stanovalci povprečno dva otroka (36 %). Pod drugo (7 %) so stanovalci navedli, da imajo štiri, pet in sedem otrok.

5. Koliko prostovoljcev prihaja oz. je prihajalo k vam?

Tabela 20: Koliko prostovoljcev prihaja oz. je prihajalo v vam

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Eden	6	38 %	47	62 %	53	58 %
Dva	8	50 %	19	25 %	27	29 %
Pet	0	0 %	3	4 %	3	3 %
Drugo	2	12 %	7	9 %	12	10 %

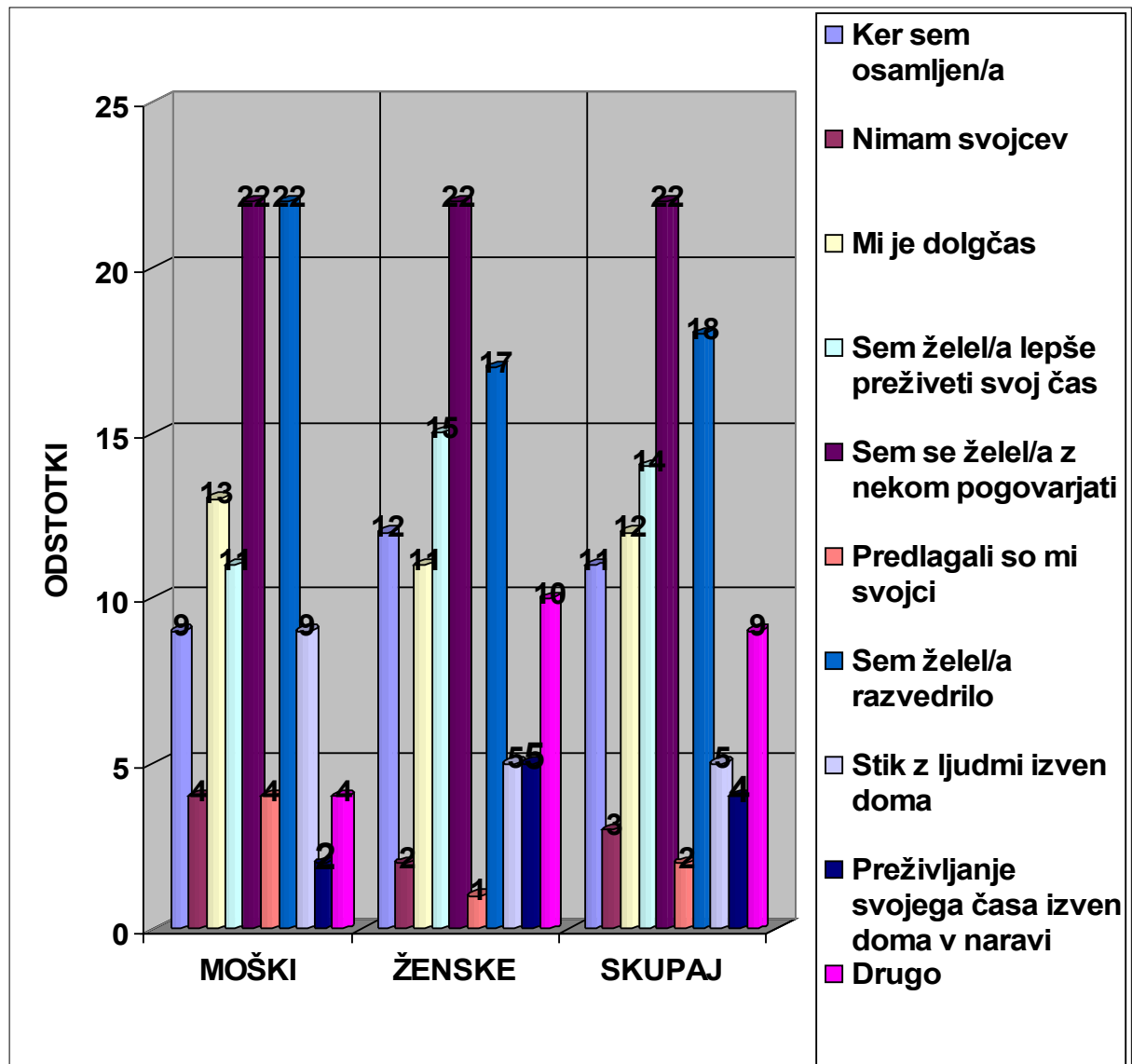
Graf 20: Koliko prostovoljcev prihaja oz. je prihajalo k vam

Iz grafa je razvidno, da je k stanovalcem prihajal v največjem odstotku po eden prostovoljec (58 %). Pod drugo (10 %) so stanovalci navedli, da k njim prihajajo po trije ali štirje dijaki oziroma učenci.

6. Zakaj ste se odločili, da boste sprejeli prostovoljca/ko?

Tabela 21: Zakaj ste se odločili, da boste sprejeli prostovoljca/ko

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Ker sem osamljen/a	4	9 %	21	12 %	25	11 %
Nimam svojcev	2	4 %	4	2 %	6	3 %
Mi je dolgčas	6	13 %	20	11 %	26	12 %
Sem želel/a lepše preživeti svoj čas	5	11 %	26	15 %	31	14 %
Sem se želel/a z nekom pogovarjati	10	22 %	39	22 %	49	22 %
Predlagali so mi svojci	2	4 %	1	1 %	3	2 %
Sem želel/a razvedrilo	10	22 %	29	17 %	39	18 %
Stik z ljudmi izven doma	4	9 %	8	5 %	12	5 %
Preživljanje svojega časa izven doma v naravi (sprehodi ...)	1	2 %	8	5 %	9	4 %
Drugo	2	4 %	17	10 %	19	9 %

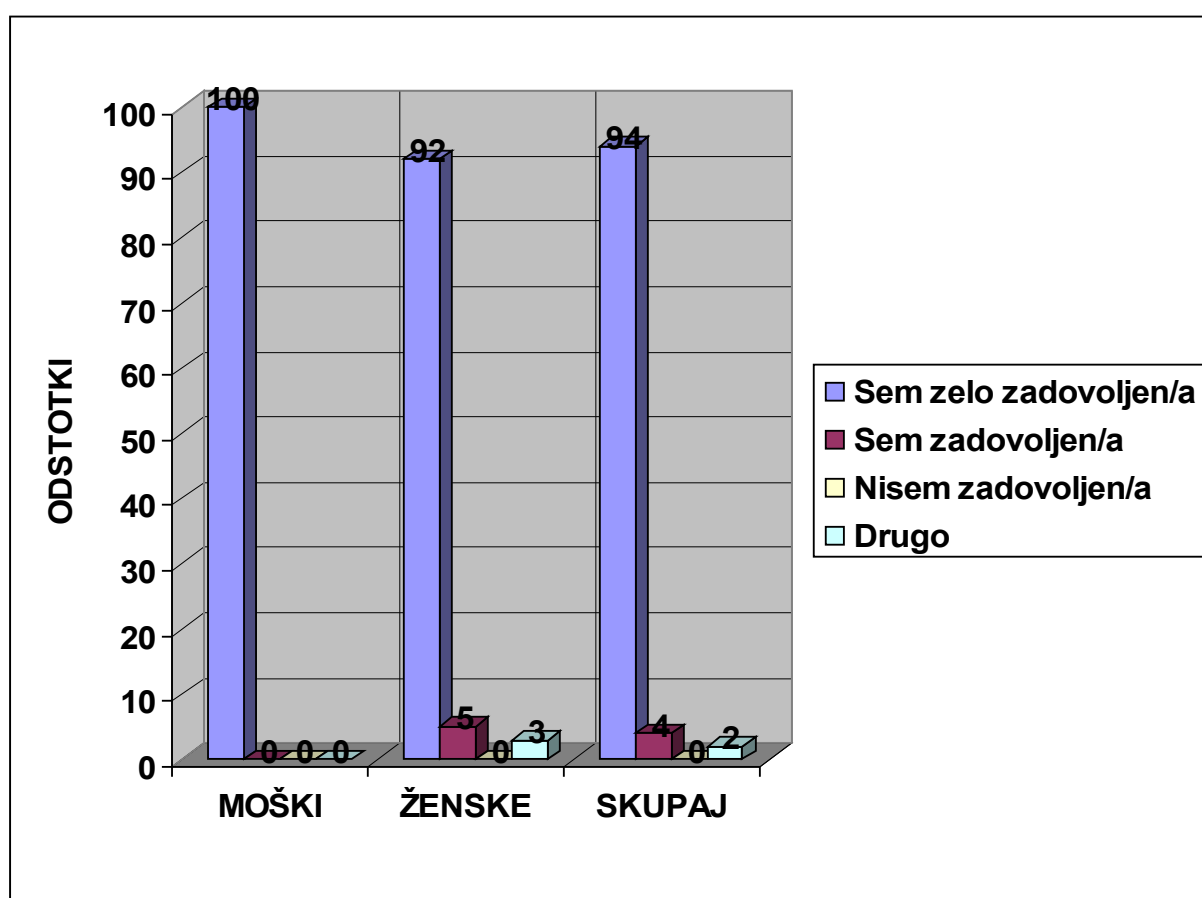
Graf 21: Zakaj ste se odločili, da boste sprejeli prostovoljca/ko

Iz grafa je razvidno, da si stanovalci želijo imeti prostovoljca največ zaradi pogovora (22 %) in razvedrila (18 %). Pod drugo (9 %) pa so stanovalci navedli, da so jim to predlagali v domu, da bi dijake naučila ročnih del, da bi jim pomagali pri zalivanju rož in pospravljanju, ker je to predlagal mentor prostovoljnega dela g. Čepin Tovornik, ker imajo radi mlade ljudi in si želijo stikov z njimi, ker jih želijo nekaj naučiti ter zaradi kartanja.

7. Kako ste zadovoljni s prostovoljcem/ko?

Tabela 22: Kako ste zadovoljni s prostovoljcem/ko

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Sem zelo zadovoljen/a	16	100 %	70	92 %	86	94 %
Sem zadovoljen/a	0	0 %	4	5 %	4	4 %
Nisem zadovoljen/a	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Drugo	0	0 %	2	3 %	2	2 %

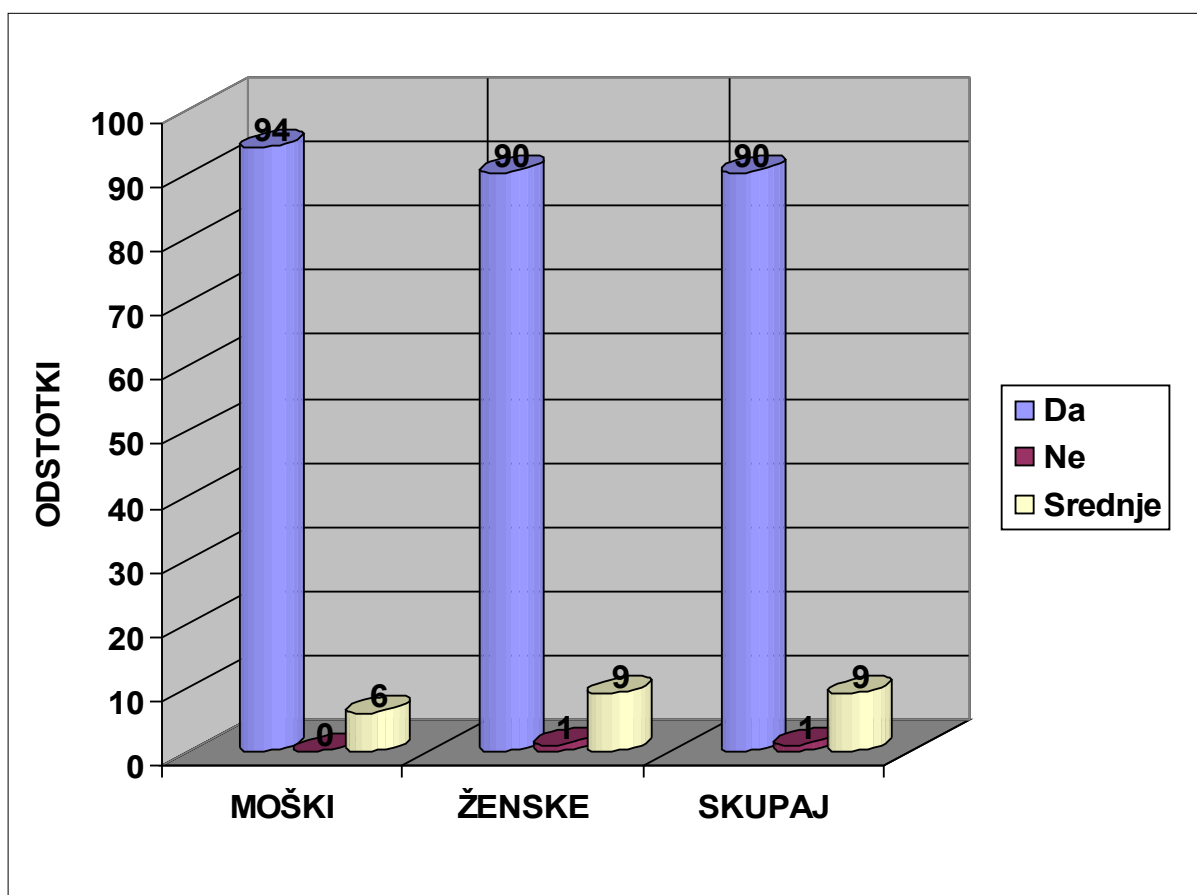
Graf 22: Kako ste zadovoljni s prostovoljcem/ko

Iz grafa je razvidno, da so stanovalci zadovoljni oz. zelo zadovoljni s prostovoljci (98 %). Pod drugo (2 %) sta stanovalki navedli, da niso zadovoljili njihovih pričakovanj.

8. Mislite, da vpliva prostovoljec na vas pozitivno?

Tabela 23: Mislite, da vpliva prostovoljec na vas pozitivno

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Da	15	94 %	68	90 %	83	90 %
Ne	0	0 %	1	1 %	1	1 %
Srednje	1	6 %	7	9 %	8	9 %

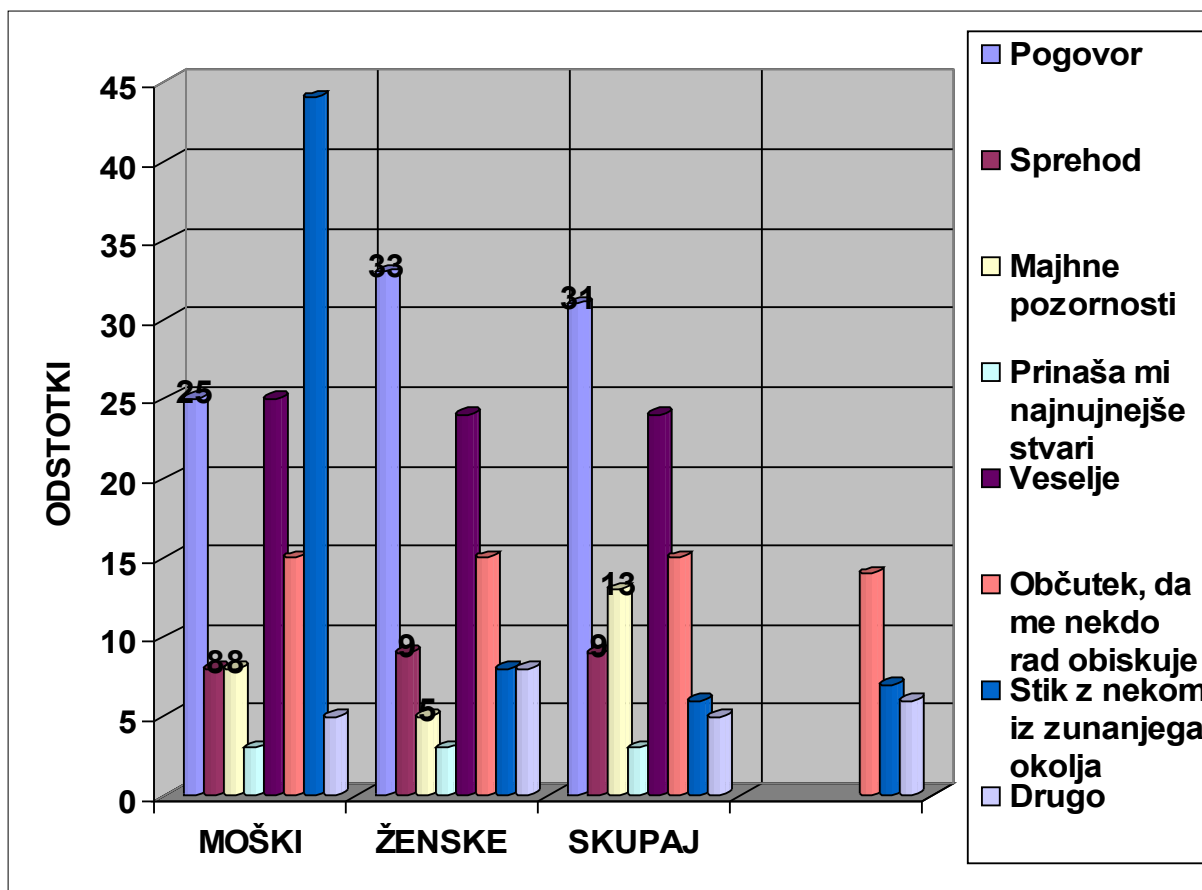
Graf 23: Mislite, da vpliva prostovoljec na vas pozitivno

Iz grafa je razvidno, da stanovalci v zelo velikem odstotku menijo, da prostovoljec na njih vpliva pozitivno (90 %), samo ena stanovalka (9 %) je na to vprašanje odgovorila negativno.

9. Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni?

Tabela 24: Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Pogovor	10	25 %	61	33 %	71	31 %
Sprehod	3	8 %	17	9 %	20	9 %
Majhne pozornosti	3	8 %	10	5 %	13	6 %
Prinaša mi najnujnejše stvari	1	3 %	6	3 %	7	3 %
Veselje	10	25 %	44	24 %	54	24 %
Občutek, da me nekdo rad obiskuje	6	15 %	27	15 %	33	14 %
Stik z nekom iz zunanjega okolja	3	8 %	12	6 %	15	7 %
Drugo	3	8 %	10	5 %	13	6 %

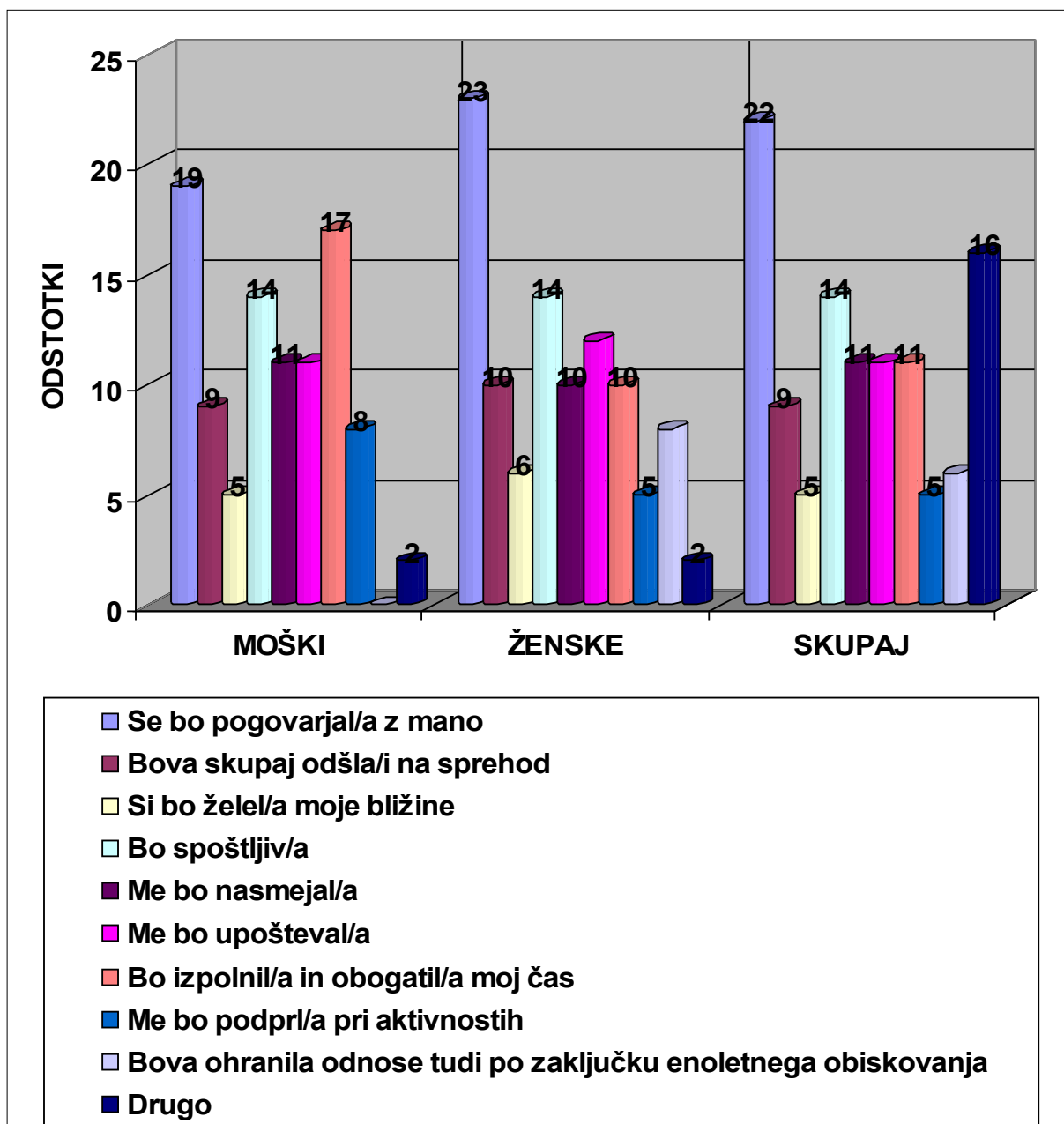
Graf 24: Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni

Iz grafa je razvidno, da stanovalci v največjem odstotku prostovoljca sprejmejo zaradi pogovora (31 %) in zaradi veselja (24 %). Pod drugo (6 %) so stanovalci navedli prijaznost, igro, krajšanje časa, pospravljanje, kartanje in šah.

10. Kaj pričakujete od prostovoljca?

Tabela 25: Kaj pričakujete od prostovoljca

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Se bo pogovarjal/a z mano	12	18 %	66	23 %	78	22 %
Bova skupaj odšla/i na sprehod	6	9 %	28	10 %	34	10 %
Si bo želel/ moje bližine	3	5 %	17	6 %	20	6 %
Bo spoštljiv/a	9	14 %	40	14 %	49	14 %
Me bo nasmejaj/a	11	17 %	29	10 %	40	11 %
Me bo upošteval/a	7	11 %	32	12 %	39	11 %
Bo izpolnil/a in obogatil/ moj čas	11	17 %	28	10 %	39	11 %
Me bo podprl/a pri aktivnostih, ki jih sam/a želim	5	8 %	15	5 %	20	6 %
Bova ohranila odnose tudi po zaključku enoletnega obiskovanja	0	0 %	23	8 %	23	7 %
Drugo	1	1 %	5	2 %	6	2 %

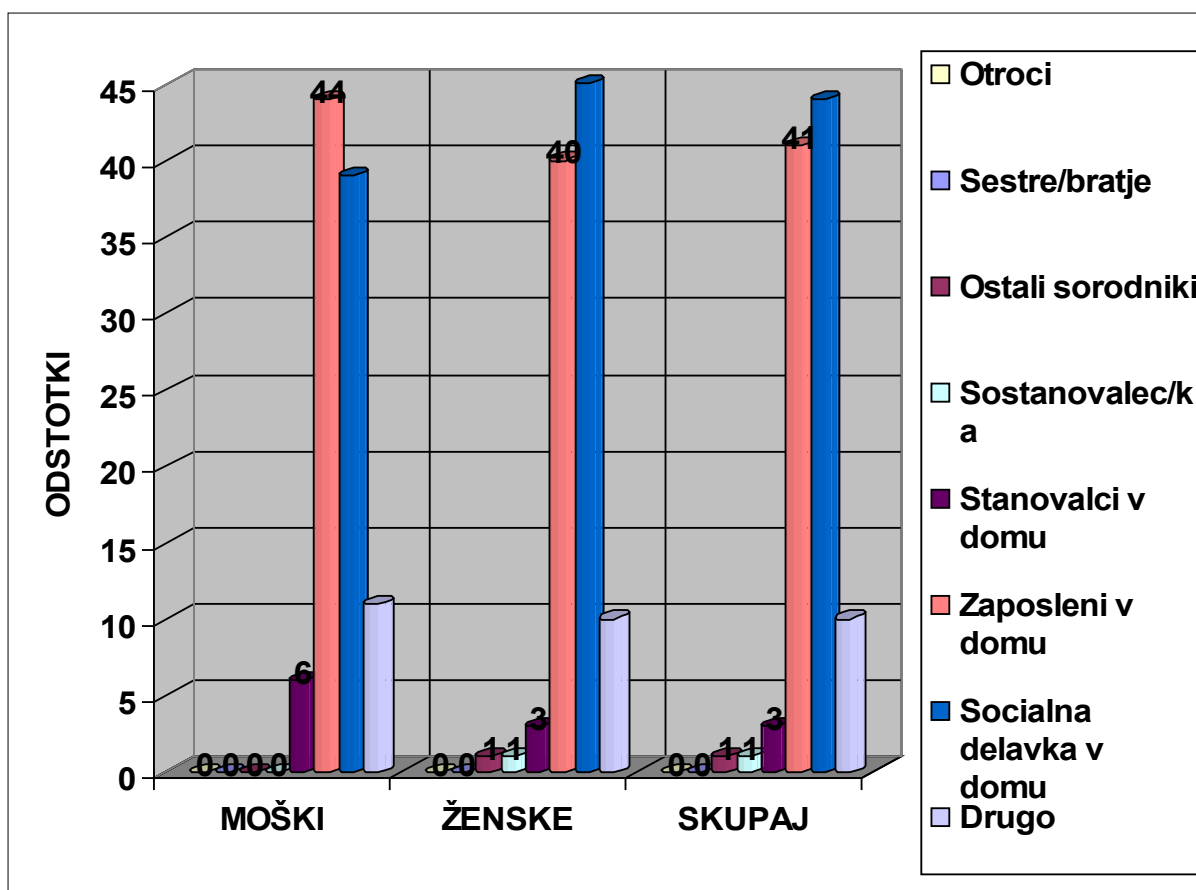

Graf 25: Kaj pričakujete od prostovoljca

Iz grafa je razvidno, da stanovalci od prostovoljcev v največjem odstotku pričakujejo pogovor (22 %) in spoštljivost (14 %). 7 % stanovalcev si tudi želi, da bi ohranili stike s prostovoljcem po zaključku enoletnega obiskovanja. Pod drugo (2 %) so stanovalci navedli, da mi bo kaj prinesel, če bom rabil, razne družabne igre, spoznanje njihovih svojcev, da bo prijazen in skromen.

11. Kdo vam je podal informacijo, da bi k vam prihajal prostovoljec?**Tabela 26: Kdo vam je podal informacijo, da bi k vam prihajal prostovoljec**

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Otroci	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Sestre/bratje	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Ostali sorodniki	0	0 %	1	1 %	1	1 %
Sostanovalec/ka	0	0 %	1	1 %	1	1 %
Stanovalci doma	1	6 %	2	3 %	3	3 %
Zaposleni v domu	8	44 %	33	40 %	41	41 %
Socialna delavka v domu	7	39 %	37	45 %	44	44 %
Drugo	2	11 %	8	10 %	10	10 %

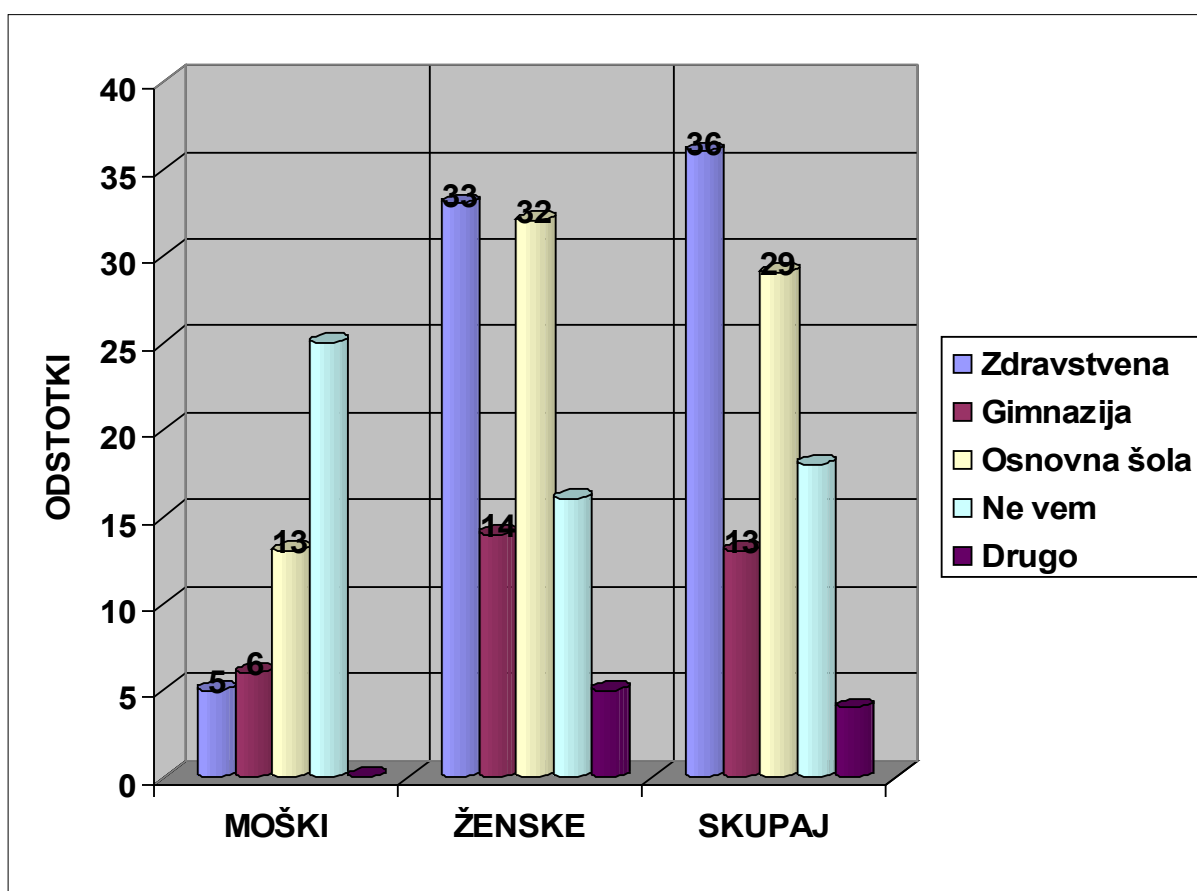
Graf 26: Kdo vam je podal informacijo, da bi k vam prihajal prostovoljec

Iz grafa je razvidno, da so stanovalci pridobili informacijo o prostovoljcu v največjem odstotku od socialne delavke v domu (44 %) in od zaposlenih v domu (41 %). Pod drugo (10 %) pa so stanovalci navedli, da so pridobili informacije od socialne delavke na Centru za socialno delo Celje, od g. profesorja Čepina Tovornika, trije stanovalci se ne spominjajo, eden pa navaja, da je prostovoljec kar prišel.

12. Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci?

Tabela 27: Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci

	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
Zdravstvena	9	56 %	28	33 %	37	36 %
Gimnazija	1	6 %	12	14 %	13	13 %
Osnovna šola	2	13 %	27	32 %	29	29 %
Ne vem	4	25 %	14	16 %	18	18 %
Drugo	0	0 %	4	5 %	4	4 %

Graf 27: Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci

Iz grafa je razvidno, da stanovalce največ obiskujejo dijaki iz Srednje zdravstvene šole Celje (36 %) ter iz različnih osnovnih šol (29 %). Pod drugo (4 %) pa so stanovalci navedli, da prihajajo njihovi prostovoljci iz Fakultete za socialno delo, iz Rogaške Slatine-optik ter upokojenka.

3.7 INTERVJUJI

Izvedle smo tudi intervjuje.

Z gospo Alojzijo Macuh, stanovalko Doma ob Savinji Celje, ki ima prostovoljca že 3 leta, je bil posnet 16. 12. 2008, s koordinatoricama prostovoljnega dela na Srednji zdravstveni šoli Celje gospo Heleno Brežnik je bil intervju posnet 12. 1. 2009 in gospo Darinko Pavlič 28. 1. 2009, z dijakinjo četrtega letnika Blažko Pecigos, ki je prostovoljno delo opravljala tri leta, je bil intervju posnet 12. 1. 2009 in z gospo mag. Simono Žnidarec Demšar, socialno delavko v Domu ob Savinji Celje, s katero Srednja zdravstvena šola Celje sodeluje že od samega začetka in kjer opravlja prostovoljno delo vsako leto največje število prostovoljcev iz naše šole. Z gospo socialno delavko smo intervju posnele 9. 2. 2009.

3.7.1 INTERVJU Z GOSPO ALOJZIJOM MACUH

Slika 11: Gospa Alojzija Macuh

O življenju v domu in prostovoljcih smo se pogovarjale z gospo Alojzijo Macuh, ki je v Domu ob Savinji Celje že kar nekaj časa in je že imela prostovoljce. Gospa Macuh je izredna ženska, saj se je spopadla s svojo boleznijo in se kljub zdravnikovi napovedi o slabi prognozi postavila na noge po kapi. Prvo kap je doživela že pri 42 letih, vendar je z vztrajnostjo in močno voljo do življenja aprila 2008 dopolnila 85 let.

1. Koliko časa ste že v domu?

»V domu sem že od 17. junija 1999. Kmalu bo že deset let. Čas kar hitro teče.«

2. Ali ste zadovoljni z oskrbo v domu?

»Ja, včasih sem, včasih pa ne. To je tako, kakor doma. Enkrat se nekaj takega dobrega skuha ali speče, da je vsem všeč, drugič pa spet ne.«

3. Ali se dobro razumete s sostanovalci?

»O, ja! Skregana nisem z nobenim. Le včasih pride do kakšne ostre besede, ampak to se vse zgladi tako, da pravega prepira res nismo imele. Tudi z uslužbenci ne pride do konflikta.«

4. Ali imate pogosto obiske?

»Ja, največ domačih. Imela sem tri brate, vendar je eden umrl, tako da me sedaj obiščeta le ostala dva brata z ženama. Največkrat pa me obišče moževa hčerka Mira.«

5. Kolikokrat na teden vas obiščejo?

»Vsak teden prideta vsaj dvakrat. Dolgčas mi ni, edino kadar se slabo počutim, takrat pa bi rada vedno imela koga zraven sebe, vendar to ni mogoče.«

6. Zakaj ste se odločili, da bi imeli prostovoljca?

»Zato, ker sem bila vedno rada v družbi in sem tudi zdaj, če se le počutim dobro.«

7. Kako dolgo vas že obiskujejo prostovoljci?

»Tri leta, vendar ga letos zaradi slabega zdravja in počutja nimam.«

8. Koliko prostovoljcev ste imeli do zdaj?

»Imela sem štiri prostovoljce. Dva fanta in dve puncici.«

9. Ali ste zadovoljni s prostovoljci?

»Sem, samo z enim sem imela manjše težave. To je bil študent, ki ni bil prijavljen, vendar je želel opravljati prostovoljno delo. Ker ni bil zgovoren, nisva imele prave komunikacije in s tem težave. Če sem ga vprašala kaj, mi je odgovoril le s kratkim odgovorom, ja, ne, mogoče, tako da je bilo res mučno. Drugi fant je bil pa res »perfekten«, iz Gotovelj.«

10. Kaj počneta s prostovoljcem, ko je pri vas?

»Ja, vse mogoče smo že delali. Smo brali, reševali križanke, se odpravili ven na zrak, če sem bila jaz pripravljena oz. zdrava. Zelo rada sem šla ven, vendar sem imela to smolo, da sem bila velikokrat bolna, ko je bil prostovoljec pri meni. Prostovoljci so mi pomagali in tudi kdaj pospravili omaro.«

11. Kaj je vaša najpogostejša tema pogovora s prostovoljcem?

»Največ smo se pogovarjali, kako je bilo v starih časih. Prostovoljci so me spraševali, kako je bilo včasih, jaz pa sem njih vprašala, kako je zdaj. Skupaj smo ugotavljali, kako se časi spreminjajo.«

12. Vam čas hitreje mine, ko je pri vas prostovoljec?

»Seveda hitreje mine. Posebno, ko je kdo ob meni in kadar se dobro počutim. Če se slabo počutim, nisem niti zainteresirana za pogovor. Se je pa zgodil tudi že, da sem morala obiskovalca odsloviti, zaradi svojega slabega počutja, ker se nisem mogla več pogovarjati. Pri 85 letih se mi zdi, da to ni nič čudnega.«

13. Kaj radi počnete v času, ko pri vas ni prostovoljca?

»Včasih sem rada štrikala, rada sem pisala in opravljala domače stvari. Zelo rada pa sem hodila v hribe, ampak ne v visoke, saj sem že dolgo srčni bolnik in zaradi zdravja ne zmorem prevelikih naporov. Imela pa sem tudi neko obdobje, ko sem zelo rada plesala, za ples me je takrat navdušil moj drugi mož. Ko sem bila še pri močeh, sem v domu obiskovala različne krožke, to so bili: dramski krožek, štrikanje, kjer smo svoje izdelke prodali drugim. Trenutno pa sem zelo osamljena, ker slabo vidim in slišim, teh stvari več ne zmorem, tako kot tudi ne morem več brati in gledati televizije.«

14. Ali pogrešate domače okolje?

»Da, zelo pogrešam domače ljudi, res smo bili zelo navezani drug na drugega, zato ne razumem drugih ljudi, ki lahko kar spregledajo svoje domače.«

Slika 12: Gospa Alojzija Macuh z raziskovalkami

Ker se je bilo z gospo Macuh zelo zanimivo pogovarjati, nam je povedala še veliko drugih stvari, med drugim tudi to, kako so včasih preživljali praznike. Božič so preživljali čisto drugače, darila so bila skromnejša, stanovanje so morali temeljito počistiti in iti k polnočnici. Obdarila sta jih samo Miklavž in Božiček, Dedka Mraza takrat še niso poznali.

3.7.2 INTERVJU Z GOSPO HELENO BREŽNIK

1. Kaj za vas pomeni prostovoljno delo?

»Na eni strani daješ, na drugi strani pa ogromno pridobiš.«

2. Ali ste tudi v mladosti opravljali prostovoljno delo? (kje, kako dolgo)

»Ja, od 2. razreda osnovne šole dalje. Šolska pomoč, Rdeči križ.«

3. Kdaj ste začeli sodelovati v prostovoljnem delu?

»V prostovoljstvu nekje od 2. razreda dalje, da pa sem organizirala to dejavnost pa v 8. razredu osnovne šole in skozi vso srednjo šolo.«

4. Kdo vas je usmeril v prostovoljno delo?

»Učitelj v osnovni šoli.«

5. Kaj ste odnesli od tega?

»Veliko življenjskih izkušenj. Veliko osebnega zadovoljstva, predvsem, ko vidiš nasmejane prejemnike prostovoljnega dela.«

6. Kdo je dal pobudo, da ste postali koordinatorica prostovoljnega dela na Srednji zdravstveni šoli Celje?

»Mislim, da gospa ravnateljica Marija Marolt.«

7. Kakšno je bilo sodelovanje z domovi?

»Čudovito.«

8. Ali je bilo težko dobiti prostovoljce? (približno koliko prostovoljcev je takrat opravljalo delo?)

»Ne, nekaj dijakov je to poznalo že iz osnovne šole. Ne vem, koliko, mislim, da sem začela s petimi.«

9. Ste imeli kakšne probleme z dijaki – prostovoljci in oskrbovanci? (odnos med njimi, sodelovanje)

»Načeloma ne, dvakrat se je pojavil problem dijakinje prostovoljke in moški oskrbovanec, vendar je bilo uspešno in lepo rešeno.«

10. Na kakšen način ste pomagali oskrbovancem?

»Predvsem pogovor, družabne igre, sprehodi v naravo.«

11. Ali ste tudi takrat s prostovoljci prirejali kakšne prireditve za oskrbovance?

»Da, veliko. Novo leto, 25. marec, zaključek šolskega leta«

12. Ali je bilo delo naporno, je bilo veliko težav?

»Ni bilo naporno, težav ni bilo, to so bile generacije, ki so delale z veseljem in za to žrtvovali veliko ur svojega časa.«

13. Ste uživali v svojem delu, pomagati ljudem?

»Zelo.«

14. Kdo je dal pobudo, da se je začelo izvajati prostovoljno delo?

»Jaz.«

15. S katerimi ustanovami ste v začetku sodelovali?

»V začetku smo sodelovali z Domom upokojencev Celje, Šmarje in Slovenske Konjice, Grmovje, Impoljca, Polzela, s Podmornico Žalec, s selizijanci v Celju, z osnovnimi šolami, kjer smo nudili učno pomoč, sodelovali smo tudi s krajevno skupnostjo Celje, kjer smo merili krvni tlak, s skupinami za samopomoč, z Rdečim križem Celje, Žalec in Laško, kjer so bili zelo aktivni.«

3.7.3 INTERVJU Z GOSPO DARINKO PAVLIČ

1. Kaj za vas pomeni prostovoljno delo?

»Prostovoljno delo mi pomeni narediti »nekaj«, za kar čutiš, da je dobro, potrebno narediti z zadovoljstvom, z dobro voljo, s srcem za nekoga, ki mu to veliko pomeni, da je tudi on zadovoljen.«

2. Ali ste tudi v mladosti opravljali prostovoljno delo? (kje, kako dolgo)

»Na osnovni šoli, od četrtega razreda dalje, preko Rdečega Križa, ko smo skrbeli za nekaj osamljenih ženic, ki so potrebovale vsakodnevno pomoč, obisk, pogovor, morda samo naš nasmeh, pozdrav, novice iz soseske.«

3. Kdaj ste začeli sodelovati v prostovoljnem delu?

»Torej v osnovni šoli, od svojega desetega leta naprej in lahko rečem, vse do danes oz. dokler bom lahko.«

4. Kdo vas je usmeril v prostovoljno delo?

»Učiteljica v osnovni šoli, potem v srednji šoli, naprej pa samo življenje oz. okolica, kjer sem živela in delala.«

5. Kaj ste odnesli od tega?

»Veliko. Predvsem zadovoljstvo, osebno srečo, veliko sem se naučila tudi zase, ceniti sem znala sebe, druge in vrednote, kot so zdravje, zadovoljstvo, iskrenost, hvaležnost, zaupanje.«

6. Kdo je dal pobudo, da ste postali koordinatorka prostovoljnega dela?

»Ko sem se leta 1996 zaposlila na SZŠ Celje, je bila to kolegica ga. Brežnik Helena, ki je že takrat bila mentorica prostovoljnega dela na Srednji zdravstveni šoli Celje.«

7. Kakšno je bilo sodelovanje z domovi?

»Z domovi smo začeli sodelovati že pred letom 1996. Na začetku smo bili maloštevilčni, a smo bili zelo sprejeti, tako s strani vodstva (socialna delavka) kot z oskrbovanci.«

8. Ali je bilo težko dobiti prostovoljce? (približno koliko prostovoljcev je takrat opravljalo delo?)

»Leta 1998 se spomnim števila 100 dijakov in dijakinj SZŠ. Najprej so bili to starejši domovi (Celje, Slovenske Konjice, Šmarje pri Jelšah), potem pa smo pričeli tudi v novonastalih domovih (Šentjur, Gornji Grad...).«

9. Ste imeli kakšne probleme z dijaki – prostovoljci in oskrbovanci? (odnos med njimi, sodelovanje)

»Odnosi so bili dobri. Dijake smo pripeljali individualno na ta srečanja. Spoznavali so starostnika, za marsikoga specifičnost, za druge običajnost, odvisno, iz katere družine je prihajal prostovoljec.

10. Na kakšen način ste pomagali oskrbovancem?

»Oskrbovancem so dijaki brali, jih spremljali na sprehod, v trgovino, v gledališče, z njimi telovadili, pripovedovali svoje dogodke, sodelovali pa so tudi s svojci.«

11. Ali ste tudi takrat s prostovoljci priredili kakšne prireditve za oskrbovance?

»Vedno na začetku šolskega leta in od koncu.«

12. Ali je bilo delo naporno, je bilo veliko težav?

» Delo me je razveseljevalo, težave so bile, a smo jih premagali. Dijaki so s svojim delom naredili veliko uric lepšega življenja starostniku.«

13. Ste uživali v svojem delu, pomagati ljudem?

»Zelo. To počnem tudi sedaj in želim, da bi bila nekoč, ko bom potrebovala pomoč, tudi sama deležna prostovoljca, ki me bo razveselil.«

3.7.4 INTERVJU Z GOSPO SIMONO ŽNIDAREC DEMŠAR

1. Kaj vam pomeni prostovoljno delo?

»Prostovoljno delo je zame ena zelo pomembna oblika solidarnosti, zelo pomembna altruizma med ljudmi in se mi zdi, da s prostovoljnim delom izjemno veliko pridobi prostovoljec sam, ker vedno, ko vzpostavlja takšen odnos z nekom, ki mu nudi podporo, ki mu nudi pomoč, pomeni vedno, da gre za recipročen odnos, se pravi, da od tega odnosa zelo veliko pridobi tudi zase.«

»Prostovoljno delo je lepa obogatitev življenja, konkretno, če govorim o Domu ob Savinji Celje za stanovalce, saj pomeni tudi vez med različnimi generacijami, med mlajšo in starejšo. Izjemno pomembno za obe generaciji pa je medgeneracijski dialog. Tako, da mislim, da je prostovoljno delo ne le zelo pomembna vrednota v družbi, ampak je tudi zelo koristno in uporabno za obe ciljni skupini, tako starejšo kot tudi mlajšo.«

2. Ali ste že v mladosti opravljali kakšno prostovoljno delo?

»Glede na to, da sem že prej povedala, da mi prostovoljno delo zelo veliko pomeni, to izvira iz mojih izkušenj. Kot prostovoljka sem bila aktivna že v osnovni šoli, kasneje pa tudi v srednji. V osnovni šoli je bilo to bolj v smislu pomoči in podpore sovaščanom, znotraj naše krajevne skupnosti in prijateljem v smislu učne pomoči.«

»V srednji šoli pa je bilo že bolj intenzivno v različnih oblikah prostovoljnega dela. Takrat je bilo organizirano skozi organizacijo Rdeči križ tako, da sem že na tem področju znotraj srednje šole dobila veliko izkušenj. Veliko izkušenj pa sem pridobila takrat tudi s prostovoljstvom z mladimi. Seveda pa je name vplival tudi ta oblika altruizma, da sem se odločila za poklic socialne delavke in se posledično na Fakulteti za socialno delo vključevala v izjemno visoko število različnih prostovoljnih projektov. Najbolj v spominu so mi ostali projekti, ki so se vezali na prostovoljno delo z begunci, na prostovoljno delo z Romi, ki sem ga tudi intenzivno potem deset let kot voditeljica prevzela, prostovoljno delo s starostnikom, z namenom psihosocialne pomoči in prostovoljno delo na področju svetovanja mladoletnim, ki vedenjsko odstopajo od običajnih norm (mladoletni prestopniki). Tako, da moje neposredne

izkušnje vlog prostovoljke so številne in zato je tudi moj namen prostovoljstvo spodbujati tudi v prihodnje.«

3. Zakaj ste se odločili za ta poklic in kako dolgo ga že opravljate?

»Že prej sem nakazala, da so me izkušnje pomoči drugemu motivirale tudi za poklic socialne delavke in vedno sem bila senzibilna, že od malih otroških let za nepravilnosti, za družbene neenakosti, kar pomeni, da sem vedno čutila svoje poslanstvo podpreti tiste skupine ljudi, ki so v družbi najbolj prikrajšane, ali najbolj izključene. To me je tudi motiviralo za študij socialnega dela. Študij sem potem tudi nadgradila z magisterijem sociologije, ki se je vezal potem na vprašanje socialnega dela v skupnosti, kar pomeni ravno podporo tem izključenim skupinam v skupnosti. To delo opravljam že dvanajst let, s tem da sem bila zaposlena na Fakulteti za socialno delo in sem izobraževala bodoče socialne delavce za študij socialnega dela. Sočasno ob tej akademski poti pa sem tudi neposredno delala v praksi socialnega dela, predvsem na področju svetovanja (psihosocialna pomoč) posameznikom in na področju zmanjševanja družbene neenakosti, konkretno z etnično skupnostjo Romov. V teh letih pa sem tudi k sodelovanju z Romi spodbujala tudi zelo veliko mladih k prostovoljnemu delu s to konkretno skupino.«

»Poleg dela s to etnično skupino in področja psihosocialne pomoči so me zanimala tudi vprašanja starejših ljudi, ki jih dojemam pogostokrat tudi kot skupino ljudi, ki so zelo izključeni, zato je bilo moje delo ob akademski karieri namenjeno psihosocialni pomoči, konkretnim starostnikom v primeru depresije, kazanja znakov samomorilnosti.«

»V Domu ob Savinji Celje sem zaposlena eno leto, lani februarja sem se zaposlila.«

4. Kakšna je naloga socialne delavke v domu?

»Socialno delavko v domu lahko opišem z enim stavkom. Je iniciator v domu povezovanja različnih služb, z namenom čim bolj kvalitetnega zagotavljanja življenja starejših, torej tistih, ki so stanovalci našega Doma ob Savinji Celje. Delo je vezano na osebno pomoč s svetovalnim delom, velikokrat tudi na prvo socialno pomoč, ki je namenjena tudi svojcem. Delo je tudi zelo usmerjeno v sodelovanje s svojci, usmerjeno je v ves proces od vključevanja stanovalca v dom, do vključevanja stanovalca v domske aktivnosti, do iskanja najboljših rešitev skupaj s stanovalcem. Skupaj s stanovalcem pridemo do soustvarjanja rešitev na način, ki je stanovalcem najbližji, zato smo v socialni službi tudi zelo pozorni na njihove

pravice, želje, interese in nekako skrbno z ostalimi službami v okviru doma poskušamo slediti tem vrednotam kvalitetnega življenja.«

5. Kaj svetujete prostovoljcem pri opravljanju njihovega dela?

»Prostovoljcem bi mogoče podala predlog, ki se veže predvsem na čim večjo motiviranost za delo, torej predlog, ki se veže na to, da je motiviranost najvišja takrat, kadar prostovoljec ne vstopa v prostovoljni proces zgolj zaradi tega, ker je to njegova obveznost, ampak vstopa v ta proces z namenom podpore, pomoči drugemu, ampak kot sem že rekla v prihodnje pogostokrat to pomeni kot oblika samopomoči, oblika, kako pomagati sebi, da v procesu prostovoljnega dela tudi osebnostno lahko veliko pridobi, gre za nekakšno osebno rast. Priporočilo je, da vstopate v prostovoljni proces tisti, ki želite svojo osebno rast.«

6. Kakšni so odzivi stanovalcev doma na obisk prostovoljcev?

»Kot sem že povedala uvodoma, za stanovalce pomeni obisk izjemno veliko. Vloga prostovoljcev je neprecenljiva, ker pomeni vez stanovalca z zunanjim svetom. Našim stanovalcem pogostokrat to pomeni prostovoljec. Prostovoljec je človeku v oporo pri razmišljanju, pri iskanju nekih rešitev, kako biti zadovoljen s svojim življenjem, pogostokrat v oporo pri informiranju. Zaradi vsega tega lahko trdim, da so stanovalci Doma ob Savinji Celje zelo zadovoljni in si prostovoljca v prihodnje še želijo.«

7. Kako pripravite stanovalca, da bi sprejel prostovoljca?

»V naši hiši temeljimo na temeljni vrednoti pravica do izbire. To pomeni, da naši stanovalci so na začetku leta vsi informirani skozi srečanja domskih skupnosti, kjer so prisotni vsi stanovalci o tem, da bo potekalo prostovoljno delo. Svobodno izberejo, kdo si druženja s prostovoljcem želi in kdo ne, to sporočijo tudi socialni službi. Seveda pa za vse tiste, ki so manj iniciativni poskrbimo v okviru socialne službe na način, da opravimo z njimi poglobljene razgovore, v katerih jih vzpodbudimo k možnosti druženja s prostovoljcem in na podlagi še teh poglobljenih informacij, poglobljenega razgovora izberejo to priložnost. Stanovalci, ki si druženja s prostovoljci ne želijo, to je njihova pravica, njihova izbira, zato tudi nobenih dodatnih aktivnosti v to smer ne razvijamo.«

8. Ali se kdaj pojavijo težave med stanovalci in prostovoljci? Kakšne so te težave?

»Lahko govorim za leto dni, kar sem v hiši. Težav je bilo zelo malo. Večinoma gre za vzajemno zadovoljstvo tako prostovoljca, kot tudi stanovalca. Manjše težave so se morda

pojavnale zgolj takrat, kadar se prostovoljec ni uspel držati dogovorov v prostovoljnem delu, kar pomeni, da je izostajal nenapovedano, neskladno z dogovorom s stanovalcem in takrat je morda prihajalo do največjih pomislekov s strani stanovalcev, ali naj nadaljujejo v takšnem odnosu, ki ni spoštljiv, ali naj zaključijo s prostovoljnim delom oziroma včasih morda tudi na način, da je stanovalec prepisoval sebi krivdo za to, da prostovoljec v hišo več ne prihaja. V okviru svetovalnih razgovorov s stanovalci smo potem te občutke krivde v socialni službi zmanjševali, ampak o tem, o čemer zdaj govorim, gre za posamezne primer, ne pa za celotno skupino prostovoljcev, tako da načeloma absolutno večjih težav ni in gre za zadovoljstvo na obeh straneh.

9. Ali ste zadovoljni z opravljenim delom prostovoljcev?

»V domu Celje smo zelo ponosni na skupino prostovoljcev, ki jo imamo v hiši. V letu 2008 je skupina štela kar 78 prostovoljcev iz različnih šol. Daleč najbolj odzivna in številčna je Srednja zdravstvena šola Celje, ki ima že tradicijo sodelovanja. Glede na to, da se na tej šoli izobražujete tudi ljudje, ki boste usposobljeni za skrb za nekoga drugega, imamo ravno z vašo šolo tudi zelo dobre rezultate sodelovanja in zato lahko tudi trdim, da smo z opravljenim delom vaših prostovoljcev izjemno zadovoljni.«

10. Kaj bi svetovali dijakom, ki prostovoljnega dela še niso opravljali?

»Da je to priložnost za nove izkušnje, za novo osebno rast. Seveda pa je tudi izbira prostovoljca tista, ki mora biti temelj za vzpostavljanje odnosa, ker gre za zelo podoben princip kot pri stanovalcih, kadar izbira ni njihova, postaja to odgovornost, ki pa ni realizirana na način, kot če bi bila to njihova osebna izbira. Tako, da predlog oziroma nasvet je le ta, da življenje prinaša veliko izkušenj.«

11. Kako ocenjujete sodelovanje med vami in mentorjem prostovoljnega dela na Srednji zdravstveni šoli?

»Z eno besedo lahko sodelovanje opišem kot izjemno konstruktivno. Temu bi dodala dosledno, redno, prenos informacij, ki je zelo pomemben, ko gre za prostovoljno delo tako mentorjev na šoli, kot mentorja na učni bazi, konkretno v Domu ob Savinji Celje je zelo pomemben. Jaz mislim, da smo vsi, tako prostovoljci, kot stanovalci, mentor Srednje zdravstvene šole, kot socialna služba v Domu ob Savinji Celje v vseh fazah razvoja prostovoljnega dela so prisotni in soustvarjamo prostovoljno delo, tako v začetnih dogovorih, o sodelovanju, o načinu sodelovanja, tako pri načrtovanju konkretnih sprememb za posameznega stanovalca, kot tudi

pri zaključni evalvaciji in z vašimi čudovitim zaključkom ob koncu leta, maja, vsako leto tradicionalno, ki tudi kaže na ta pomen in veliko vrednost, ki jo prepisujete na šoli, na način, kako zaključite prostovoljno delo z enim takim lepim ritualom, kot je slovesna prireditev. Tako da je sodelovanje izvrstno in si takega želimo tudi v prihodnje.»

12. Ali so se dijaki s kakšno težavo pri opravljanju prostovoljnega dela že obrnili na vašo pomoč?

»Vsekakor je skladno tudi z dogovorom s prostovoljci to dejstvo, da se vsak prostovoljec, ki naleti na kakršnekoli ovire, pomisleke, dileme lahko obrne na socialno službo. Teh izkušenj je veliko in po naših informacijah so prostovoljci za tovrstno podporo, pomoči tudi socialne delavke s strani Doma ob Savinji Celje zadovoljni in mislim, da tudi v okviru Doma ob Savinji Celje, zlasti tudi z letom 2008 in še prej, prispevamo k posebni obliki izobraževanja prostovoljcev, zato da lahko reflektivno svoje delo tudi ovrednotijo znotraj teh intervizijskih skupin in pa tudi individualno. Naše izkušnje so tudi v tem primeru pozitivne.»

13. S katerih šol prihajajo k vam prostovoljci in kako sodelujete s šolami?

»Najbolj številčen odziv je vedno iz Srednje zdravstvene šole Celje, sodelujemo tudi z Gimnazijo Center Celje, Gimnazijo Lava, 1. Gimnazijo in z vrsto osnovnih šol. Najbolj številčno se odzivajo 2. osnovna šola in 1. osnovna šola, letos malo manj osnovna šola Štore, ker imajo zgrajen dom v Štorah in se prostovoljci usmerjajo bolj na tisti lokalni teritorij. Sicer pa se kaže velik interes iz Srednje šole za hortikulturo in vizualno umetnost, Srednješolskega centra. Morda sem koga še izpustila, vendar to kaže na dejstvo, da so tako osnovne šole, kot srednje šole aktivno vključene v prostovoljno delo. Poleg srednjih in osnovnih šol pa sodelujemo tudi s Fakulteto za socialno delo, kjer prihajajo kot prostovoljci v našo hišo študentje socialnega dela. Poleg mlajših k nam prihajajo seveda tudi starejši, to pa so ponavadi gospe, ki vodijo skupine za samopomoč v našo hišo, ki vodijo literarno skupino, ki vodijo in podpirajo stanovalce pri pravnih zadevah, torej pravnica v naši hiši brezplačno ponuja tudi pravne storitve našim stanovalcem in pa tudi starejše gospe, ki nudijo individualno pomoč stanovalcem na zelo podoben način kot mlajši prostovoljci.»

3.7.5 INTERVJU Z DIJAKINJO BLAŽKO PECIGOS

1. Kaj razumeš pod pojmom prostovoljstvo?

»Pod pojmom prostovoljstvo razumem, da se neki osebi posvetiš in od nje ne zahtevaš nič v zameno za to dejanje.«

2. Zakaj si se odločila postati prostovoljka?

»Ker sem imela prosti čas in sem ga hotela na dober način izkoristiti.«

3. Kdo te je navdušil za opravljanje prostovoljnega dela?

»V šoli so me navdušili.«

4. Kje si opravljala prostovoljno delo in koliko časa?

»Prostovoljno delo sem opravljala v Šmarju pri Jelšah – dom upokojencev, tri leta.«

5. Kako si stanovalcu/ki krajšala čas?

»Stanovalki sem krajšala čas tako, da sva se veliko pogovarjali, šli na sprehod, igrali Človek ne jezi se. Včasih sva gledali tudi televizijo ali pa sem ji jaz prebrala kakšen časopis.«

6. Kako si se razumela z njim/njo?

»Razumeli sva se zelo dobro, saj je bila gospa zelo željna družbe in komunikacije.«

7. Ali si kdaj imela težave in kakšne in kaj si odnesla od prostovoljnega dela? (pozitivno, negativno)

»Ne, nobenih težav ni bilo. Odnosla sem samo pozitivne izkušnje. Včasih sem od moje varovanke dobila kakšen nasvet, ki mi je koristil. Odnosla pa sem tudi to, da že z malenkostjo ali obiskom lahko nekemu polepšamo življenje.«

9. Ali še misliš kdaj opravljati prostovoljno delo?

»Če mi bo dopuščal čas, verjetno da.«

10. Kaj svetuješ bodočim prostovoljcem?

»Da naj še naprej opravljajo prostovoljno delo, saj je to lepa dejavnost.«

3.8 RAZPRAVA

Ob naši raziskavi in prebiranju literature lahko vidimo, da je prostovoljno delo v naši družbi dobrodošlo, ne glede na kakšno obliko prostovoljnega dela gre. Da ne bi prihajalo do zlorab, so nam v pomoč Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, ki ga je sprejela Skupščina Socialne zbornice Slovenije leta 2002. Ta kodeks pomaga prostovoljcu, da lahko primerno opravlja prostovoljno delo in je v skladu s tem, kar nas učijo na zdravstveni šoli, da je potrebno imeti primeren odnos do sočloveka, ter da prostovoljci moramo druge ljudi spoštovati, tako kot je to zapisano tudi v ustavi in v zakonu o človekovih pravicah. Prostovoljci moramo biti na tem področju profesionalci z veliko znanja, sočutja ter moramo svoje interese razmejiti od političnih, verskih, ideoloških, osebnih in institucionalnih vplivov ter interesov, ki bi lahko ovirali človeško ali strokovno presojo o tem, ali s prostovoljnim delom pomagamo stanovalcu ali pa zastopamo interese, ki so v nasprotju z načeli pravičnosti in dobronamernosti stanovalca.

V Republiki Sloveniji imamo predlog zakona o prostovoljnem delu, ki vsebuje 29 členov. Snovalci tega zakona želijo področje prostovoljnega dela celostno pokriti in na najboljši možen način opredeliti. Tudi drugod po Evropi imajo to področje urejeno z zakonodajo. Vsem zakonom je skupno to, da je prostovoljno delo neplačana oblika dela, ki je zelo zaželeno na različnih področjih v vsaki družbi.

Da bi se prostovoljno delo čim bolj vključilo v vsakdanje življenje in da bi ga opravljal čim večje število ljudi na različnih ravneh, je Organizacija združenih narodov leta 1985 razglasila peti december za mednarodni dan prostovoljstva z željo, da bi poudarila pomen solidarnosti med ljudmi. Ta solidarnost je čedalje bolj pomembna, zato si mora vsak posameznik po svojih najboljših močeh prizadevati, da bi v življenju na račun prostovoljnega dela omogočil družbi, v kateri živi, čim boljše pogoje za življenje in medosebne odnose.

Naša raziskava je obsegala dve ciljni skupini ljudi. Prva ciljna skupina so bili dijaki, ki so odgovorili na 17 zastavljenih vprašanj.

Dijaki se na naši šoli vsako leto v velikem številu odzovejo povabilu, da lahko v okviru interesnih dejavnosti opravljajo prostovoljno delo. Največ dijakov se za prostovoljno delo odloči v prvem letniku, ker si želijo pridobiti nova spoznanja in izkušnje. V višjih letnikih

Število prostovoljcev zelo pade zaradi tega, ker se prijavijo za druge dejavnosti, ki so jim takrat bolj pomembne. Tako se v tretjem letniku dijaki zelo številčno prijavijo k opravljanju cestno prometnih predpisov in podobno. Tri leta ali več opravljajo prostovoljno delo tisti dijaki, ki imajo v domu svojce.

Iz raziskave je znan podatek, da so štiri dijakinje (4 %) navedle prostovoljno delo kot šolsko obveznost, čeprav so se za to dejavnost odločile same. Zaradi tega tudi niso bile zadovoljne pri svojem delu. Te dijakinje so tudi obžalovale, da so bile prostovoljke. Kot razlog so navedle, da se niso znašle v tem delu ter da so videle preveč slabih stvari.

Zelo malo dijakov (12 %) pa si želi druženja s starejšimi, čeprav vemo, da naš narod postaja vedno bolj star in ravno mladi bi morali več narediti na tem področju, da se starejši ljudje ne bi počutili manjvredne oziroma odvečne družbi.

Več kot polovica dijakov navaja, da se s stanovalcem dobro ujema oziroma da jim druženje veliko pomeni (59 %). Zaradi tega prostovoljci navajajo, da od obiska veliko odnesejo ter da nimajo težav. Samo 7 odstotkov dijakov je odgovorilo, da se s stanovalcem ne ujemajo najbolje.

Vsak dijak na začetku šolskega leta dobi natančna navodila, kako naj bi potekalo prostovoljno delo skozi celotno šolsko leto. Med drugim dobijo tudi navodilo, da je potrebno k stanovalcu hoditi permanentno skozi vse šolsko leto po eno uro na teden. Tega navodila se večina dijakov drži, saj jih je odgovorilo 76 odstotkov, da k stanovalcu prihajajo enkrat na teden.

Veliko dijakov oziroma mladih misli, da s starejšimi ljudmi nimajo kaj početi, vendar ni tako. Kot je iz raziskave razvidno, je večina naših dijakov zadovoljna s stanovalci, s katerimi se veliko pogovarjajo (41 %) in obujajo spomine na mlade dni (23 %), 18 odstotkov dijakov pelje svoje stanovalce na sprehod ali celo v mesto, saj sta dve dijakinji (2 %) odgovorili, da sta s stanovalci šli v knjižnico.

Preden so dijaki začeli opravljati prostovoljno delo, ali v osnovni ali srednji šoli, so imeli neko predstavo o tem delu. Največ dijakom je to delo predstavljalo nova znanja in izkušnje (22 %), 13 odstotkov več pri moških kot pri ženskah, kot pomoč brez plačila jih je odgovorilo 20 odstotkov, da bodo uživali ob druženju s stanovalci pa jih je odgovorilo 14 odstotkov.

Na vprašanje ali dijake kaj moti pri opravljanju tega dela, jih je večina odgovorila, da jih nič ne moti (82 %), le 15 odstotkov jih je odgovorilo na to vprašanje pritrdilno. Ko pa je bilo postavljeno naslednje vprašanje, pri čemer so bili navedeni odgovori, kaj jih pri delu moti, pa jih je več kot polovica (57 %) odgovorili, da jih motijo različne stvari. Med te težave najpogosteje sodi šolski urnik (25 %), pomanjkanje časa (22 %), drugo (7 %), težko sem navezal/a stike in odnose s stanovalcem (3 %), večina dijakov (43 %) pa je navedla, da jih nič ne moti pri svojem delu. Če vzamemo samo tiste dijake, ki so imeli težave pri opravljanju prostovoljnega dela, pa dobimo naslednje odstotke. Težave zaradi šolskega urnika je imelo 44 odstotkov dijakov, zaradi pomanjkanja časa 39 odstotkov, zaradi težjega navezovanja stikov s stanovalcem pa 13 odstotkov ter pod drugo 5 odstotkov dijakov.

Večina dijakov (62 %), 10 odstotkov več žensk kot moških, še ne ve, ali bo v prihodnje še opravljala prostovoljno delo, ena četrtnina dijakov (25 %) pa je prepričana, da bo to delo še opravljala v prihodnje. Pomembno je, da neopredeljene dijake vzpodbudimo oziroma motiviramo, da bi še naprej opravljali to delo. 23 odstotkov dijakov je prostovoljno delo že opravljalo v osnovni šoli.

Zelo velika večina (99 %) je imelo s stanovalci pozitivne izkušnje, saj so se od njih veliko naučili. 28 odstotkov dijakov meni, da sedaj zna prisluhniti sočloveku, da jim zna pomagati 33 odstotkov, 15 odstotkov dijakov je pridobilo boljšo podobo o starejših ljudeh, samo štiri dijakinje (1 %) so odgovorile, da niso od prostovoljnega dela zase nič pridobile.

Naša druga ciljna skupina pa so bili stanovalci domov upokoencev, ki so vsaj eno leto imeli prostovoljca iz osnovne ali srednje šole. Postavljenih jim je bilo 15 vprašanj.

Največ stanovalcev h katerim prihajajo oziroma so prihajali prostovoljci, je v starostni skupini od 80 do 89 let (42 %) in 70 do 79 let (31 %), 8 odstotkov več moških kot žensk. Med stanovalci je največji odstotek vdovcev (56 %) in vdov (75 %), sledijo pa samski stanovalci (16 %), 10 odstotkov več moških kot žensk. Med 10 moškimi, ki imajo otroke, jih je 7 vdovcev, 2 ločena in 1 samski. Med 6 moškimi, ki nimajo otrok, pa so 3 samski, 2 vdovca in 1 ločen. Od 18 žensk, ki nimajo otrok, je 10 samskih, 6 vdov, 1 ločena in 1 poročena. Od 65 žensk, ki imajo otroke, so 3 poročene, 3 ločene, 1 samska in 51 vdov.

Ker je največ stanovalcev starejših od 80 let, bi bilo za pričakovati, da bodo imeli nadpovprečno število otrok. Analiza ankete pa kaže, da ni tako, saj imajo povprečno največ po dva otroka (36 %), sledi en otrok (21 %), tri otroke ali več pa ima 18 odstotkov stanovalcev. Če vzamemo samo tiste moške, ki imajo otroke, teh je 10, znaša odstotek stanovalcev z enim otrokom 50 odstotkov in z dvema otrokoma 50 odstotkov. Če vzamemo ženske, ki imajo otroke, teh je 68, znaša odstotek stanovalk z enim otrokom 28 odstotkov, z dvema 47 odstotkov, s tremi 15 odstotkov in s štirimi ali več otroki 10 odstotkov.

K stanovalcu je v največje odstotku (58 %) prihajal po eden prostovoljec. Zakaj so se odločili za prostovoljca pa stanovalci največkrat navajajo, da zaradi pogovora (22 %) in razvedrila (18 %). Tisti stanovalci, ki pa nimajo otrok, pa skoraj vsi navajajo, da so prostovoljca sprejeli zaradi osamljenosti in ker nimajo svojcev. Nekatere stanovalke želijo svoje znanje, izkušnje in spretnosti prenesti na mlajše, zato so pod drugo navedle, da želijo prostovoljca naučiti ročnih del. Moški pa si želijo s prostovoljcem igrati šah in karte.

Ker prostovoljci znajo prisluhniti stanovalcu ter jim ustreči v stvareh, ki jih stanovalci želijo, ni presenetljiv podatek iz ankete, da so stanovalci s prostovoljcem zadovoljni (98 %) in zato v takšnem odstotku tudi menijo, da prostovoljec nanje vpliva pozitivno. Samo dve stanovalki sta navedli, da prostovoljci niso izpolnili njihovih pričakovanj.

Stanovalcem obisk prostovoljca veliko pomeni. Z njimi se lahko pogovarjajo (31 %), jim prinašajo veselje (24 %), dobijo občutek, da jih nekdo rad obiskuje (14 %) in nekateri gredo s prostovoljcem tudi na sprehod (9 %). Če stanovalec rabi kaj zelo nujnega iz trgovine, so prostovoljci stanovalcu ustregli, saj jih je podalo takšen odgovor 3 odstotki. Stanovalci se s prostovoljci tudi igrajo, pojejo itd.

Stanovalci pa so s prostovoljci najbolj zadovoljno zaradi prijaznosti, komunikativnosti, odkritosti, točnosti, rednosti obiskov, poslušnosti, zavzetosti. En stanovalec je napisal, da se je s pomočjo prostovoljca učil na računalnik, ena stanovalka je učila prostovoljca italijanski jezik in pletenje, drugi stanovalci so bili zelo veseli takrat, ko so jih prostovoljci spremljali v park ali kam drugam. Stanovalci so tudi veseli, če jim prostovoljec zna prisluhniti, saj so velikokrat edini poslušalci in tudi njihovi zaupniki. Stanovalcem je bilo tudi v veselje, če so jih prostovoljci vprašali, če kaj potrebujejo.

Kot negativno lastnost pa so stanovalci največkrat napisali, da se niso dobro počutili, kadar so bili prostovoljci zelo tihi in če jim je nekdo prinašal lažnive novice. Ena stanovalka je napisala, da so bili obiski prostovoljca zanjo naporni, ker ima še druge aktivnosti v domu. Nekaj stanovalcev je napisalo tudi, da jim je čas s prostovoljcem prehitro minil in zato so to vzeli kot slabost.

Veliko stanovalcev, preden pridobi prostovoljca, ima neka pričakovanja. V veliki večini so ta pričakovanja tudi dosežena oziroma realizirana. Največ stanovalcev pričakuje odkrit pogovor (22 %) in da bo prostovoljec do njega spoštljiv (14 %). 11 odstotkov pa jih navaja, da si želijo, da bi jih prostovoljec nasmejal, upošteval in da bi obogatil čas obiska.

Stanovalci so informacijo, da lahko k njim prihaja prostovoljec, dobili največ od socialne delavke v domu (44 %) in od zaposlenih v domu (41 %). V tistih domovih, kjer je mentor prostovoljcem delovna terapevtka ali medicinska sestra, pa stanovalci dobijo največ informacij prav od njih.

Iz podatkov ankete je razvidno, da ima največ stanovalcev prostovoljca iz Srednje zdravstvene šole Celje (36 %) ter iz različnih osnovnih šol (29 %). Na naši šoli bomo še v prihodnje dijaki, ki smo bili že vključeni v prostovoljno delo, po svojih najboljših močeh spodbujali druge dijake, da se udeležijo te interesne dejavnosti. Na nas dijakih, ki smo že opravljali prostovoljno delo, je, da širimo pozitivne informacije v naši družbi o prostovoljnem delu oziroma o pozitivnem sodelovanju med dijaki in starejšimi in tako bomo počasi spremenili mišljenje tistih ljudi, ki pravijo, da mladi in stari ne gredo oziroma ne sodijo skupaj. In podatki iz naše raziskave to potrjujejo.

4 ZAKLJUČNI DEL

4.1 UGOTOVITVE

Za nami je grafična obdelava podatkov anket o prostovoljnem delu s strani dijakov in stanovalcev. Primerjale smo odgovore in predhodno postavljene hipoteze.

PRVA HIPOTEZA

90 odstotkov dijakov bo na vprašanje zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka odgovorilo, da zaradi želje pomagati drugim.

Ker se dijaki na srednjo zdravstveno šolo vpišejo med drugim tudi zato, ker želijo pomagati sočloveku, smo predvidevale, da bodo dijaki na vprašanje Zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka v 90 odstotkih odgovorili, da zaradi želje pomagati drugim. Dijaki so v 69 odstotkih odgovorili, da so postali prostovoljci zaradi želje pomagati drugim. **Hipoteza ni bila potrjena.**

DRUGA HIPOTEZA

Dijaki bodo v 95 odstotkih odgovorili, da so se pri opravljanju prostovoljnega dela veliko naučili in odnesli veliko pozitivnega.

Ker se dijaki želijo naučiti nekaj novega in vzpostaviti stik s starejšimi ljudmi, smo predvidevale, da bodo dijaki na vprašanje Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega odgovorili v 95 odstotkih, da so pri opravljanju prostovoljnega dela odnesli veliko pozitivnega. Dijaki so na vprašanje Ali si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega odgovorili pritrdilno v 96 odstotkih. **Hipoteza je bila potrjena.**

TRETJA HIPOTEZA

Več kot polovica dijakov bo na vprašanje kaj jih moti pri opravljanju prostovoljnega dela navedlo, da je to šolski urnik, več kot 40 odstotkov pa da jim primanjkuje prostega časa.

Ker imajo dijaki vsaki dan veliko ur pouka v šoli in ker se večina dijakov vozi, smo predvidevale, da bodo dijaki v več kot 50 odstotkih kot razlog kaj jih moti pri opravljanju prostovoljnega dela navedli šolski urnik, v več kot 40 odstotkih pa, da jim primanjkuje prostega časa. Dijaki so na vprašanje napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti navedli, da je 44 odstotkov šolski urnik in 39 odstotkov pomanjkanje časa. **Hipoteza ni bila potrjena.**

ČETRTA HIPOTEZA

Več kot 50 odstotkov dijakov se bo še naprej ukvarjalo s prostovoljnim delom, 30 odstotkov pa bo to delo opustilo.

Ker dijaki pri opravljanju prostovoljnega dela veliko spoznajo in se naučijo smo predvidevale, da bodo na vprašanje Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjati še v bodoče odgovorilo več kot 50 odstotkov dijakov pritrdilno, 30 odstotkov dijakov pa bo to dejavnost opustilo. 25 odstotkov dijakov je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno, 30 odstotkov dijakov pa meni, da te dejavnosti v prihodnje ne bo več opravljal. **Hipoteza ni bila potrjena.**

PETA HIPOTEZA

K 90 odstotkom stanovalcev prihaja samo po eden prostovoljec.

Ker je stanovalcev, ki rabijo oziroma si želijo prostovoljca veliko, smo predvidevale, da bodo na vprašanje Koliko prostovoljcev prihaja oziroma je prihajalo k vam stanovalci v 90 odstotkih odgovorili, da k njim prihaja samo po eden prostovoljec. Stanovalci so na to vprašanje odgovorili, da k njim prihaja po eden prostovoljec v 58 odstotkih. **Hipoteza ni bila potrjena.**

ŠESTA HIPOTEZA

Stanovalci bodo 100 odstotno zadovoljni oziroma zelo zadovoljni s prostovoljci.

Ker tisti stanovalci, ki rabijo oziroma si želijo prostovoljca, sami izrazijo željo po njem, smo predvidevale, da bodo stanovalci na vprašanje Kako ste zadovoljni z njim/njo odgovorili v 100 odstotkih, da so s prostovoljci zadovoljni oziroma zelo zadovoljni. Stanovalci so na to vprašanje odgovorili, da so 98 odstotno zadovoljni oziroma zelo zadovoljni s prostovoljci.

Hipoteza ni bila potrjena.

SEDMA HIPOTEZA

Stanovalci v 90 odstotkih potrebujejo prostovoljca zaradi pogovora.

Ker veliko stanovalcev nima otrok oziroma obiskov, smo predvidevale, da bodo stanovalci na vprašanje Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni odgovorili, da si v 90 odstotkih želijo prostovoljca zaradi pogovora. Da si stanovalci želijo pogovora s prostovoljci je odgovorilo 22 odstotkov stanovalcev. **Hipoteza ni bila potrjena.**

OSMA HIPOTEZA

60 odstotkov prostovoljcev prihaja k stanovalcem iz Srednje zdravstvene šole Celje, iz osnovnih šol pa 30 odstotkov.

Ker je na Srednji zdravstveni šoli Celje vsako leto veliko dijakov, ki opravljajo prostovoljno delo in ker smo dale ankete za stanovalce tistim domovom, s katerimi Srednja zdravstvena šola Celje tudi sodeluje, smo predvidevale, da bodo stanovalci na vprašanje Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci odgovorili 60-odstotno, da iz naše šole, 30 odstotkov pa, da k njim prihajajo iz različnih osnovnih šol. Stanovalci so napisali, da k njim prihajajo prostovoljci iz zdravstvene šole v 36 odstotkih, iz osnovnih šol pa 29 odstotkov. **Hipoteza ni bila potrjena.**

4.2 ZAKLJUČEK

Pri tej raziskovalni nalogi smo ugotovile, da so številni dijaki, ki so obiskovali prostovoljno delo s tem pridobili veliko izkušenj, znanja in predvsem polepšali dneve stanovalcem doma in drugim. Svojega varovanca so obiskovali enkrat ali dvakrat tedensko, po eno do dve uri. Dijaki so preživljali čas z oskrbovancem na različne načine. Z njimi so se pogovarjali, obujali spomine, ob toplih spomladanskih dnevih sprehajali po parku, prepevali, se skupaj smejali in med drugimi jim tudi nudili pomoč pri vsakdanjih življenjskih aktivnostih.

Spoznale smo tudi, kaj prostovoljno delo je in kaj pomeni. Opravljanje prostovoljstva je zelo hvaležno delo, ki ni poplačano z denarjem, ampak na veliko boljši, lepši način. Kot prostovoljec lahko svoj čas veliko koristnejše izkoristiš, kar so priznali tudi dijaki-prostovoljci v anketnih odgovorih. Ne samo, da nekomu pomagaš, mu krajšaš čas in lepšaš trenutke, ampak se notranje bogatiš in si srečen, saj veš, da si nekomu pomagal.

Za nas je bilo prostovoljno delo čudovita izkušnja. Delo smo opravljale v Domu od Savinji Celje. Uro, ki smo jo namenile stanovalkam, smo poizkusile čim boljše izkoristiti. Pomagale smo jim pri različnih življenjskih aktivnostih, ob sončnih dnevih smo se skupaj sprehajale ob Savinji, večkrat posedale na klopcih, kjer smo prijetno pokramljale o različnih aktualnih zadevah, ki so se dogajale. Kadar pa so bili deževni dnevi, smo skupaj prebirale časopis, razne revije in včasih prelistale kakšno knjigo ter tudi zapele. Če smo si zaželele, smo jim prinesle tudi kavo ali skupaj odšle v bar, ki je v domu. Stanovalke so z nami delile tudi njihovo znanje ter spretnosti. Skupaj smo ustvarjale voščilnice ob praznikih, slikale, izdelovale izdelke iz volne ter razne ročne stvari za razstavo, katero pripravljajo stanovalci doma vsak mesec. Velikokrat, ko smo prišle v dom k stanovalkam, smo se igrale različne družabne igre.

Z vsakim obiskom smo nadgrajevale naše znanje, odnos in zaupanje, katerega smo si pridobile z iskrenim ter dobrim odnosom do stanovalk. S takšnim opravljanjem prostovoljnega dela smo bile zelo zadovoljne, zato svetujemo vsem prostovoljcem, ki se odločajo za tovrstno opravljanje dela, naj zaupajo v svoje znanje ter sposobnosti, saj so zmožni opravljati to delo in s tem pridobiti veliko novih izkušenj za lažje opravljanje poklica, za katerega so se odločili, in nadaljnje življenje. Ugotovili bodo, da lahko svoj čas izkoristijo na precej boljši in koristnejši način tako, da nekomu polepšajo dan, nekaterim tudi življenje.

5 PRILOGE

Priloga 1: Izjava o vključitvi v prostovoljno delo v Domu ob Savinji Celje

Priloga 2: Raziskovanje življenjskega sveta uporabnikov in ocenjevanje sredstev

Priloga 3: Individualno načrtovanje skupaj s stanovalko/cem

Priloga 4: Anketni list za dijake

Priloga 5: Anketni list za stanovalce

RAZISKOVANJE ŽIVLJENJSKEGA SVETA UPORABNIKOV IN OCENJEVANJE SREDSTEV

Zemljevid življenjskega sveta (ekozemljevid) uporabljamo kot pripomoček pri raziskovanju virov in sredstev v življenjskem svetu uporabnika. Raziskovanje pomaga uporabniku, da ugotovi vire in sredstva v svojem življenjskem okolju, izrazi svoje poglede, občutke, želje in načrte v zvezi s situacijo (potrebo, problemom), ki jo želi spremeniti, izboljšati.

Raziskovanje je povezano z vprašanji o tem, kako človek živi: kje in kako biva, s čimer vse razpolaga, kaj dela in kaj zmore (socialne vloge, statusi in spretnosti), s kom se družijo, kdo mu lahko pomaga in ga podpira pri njegovih načrtih, kako so mu dostopne obstoječe pravice, sredstva in storitve, koliko moči, vpliva oz. kontrole ima nad lastnim življenjem, kateri pomembni dogodki in načini ravnanja v preteklosti in sedanjosti označujejo njegovo življenje ter pogled v prihodnost.

Koncepti, na katere se opiramo pri raziskovanju življenjskega sveta

- **Premik iz medicinsko diagnostičnega modela k postmodernemu razumevanju socialnega dela**
- **Koncept krepitve moči**
- **Koncept etike udeležnosti**
- **Koncept delovnega odnosa**

Metode raziskovanja življenjskega sveta uporabnikov:

- Raziskovanje življenjskega sveta uporabnika je **proces socialnega dela vedno v dogovoru** z uporabnikom.
 - Poudarek je **na kako** in ne toliko **na kaj** raziskujemo.
 - Raziskujemo **med dolgoročnimi in kratkoročnimi cilji**.
 - Srečanja socialnega delavca in uporabnika so **vedno dogovori o načrtovanih korakih, minimalnih ciljih in uresničevanja teh dogovorov**.
 - **Proces reševanja oz. približevanja k zaželenemu cilju je pomembnejši od samega cilja.**
-

- Izogibanje **stereotipom in predsodkom**, ki lahko vplivajo na raziskovanje uporabnikovega življenjskega sveta in postavljanju ciljev.
- **Metoda pogovora.**
- Za raziskovanje življenjskega sveta uporabnikov ni mogoče ponuditi dokončnih receptov postopkov, vendar pa si lahko pomagamo **z določenimi pripomočki, shemami** (gre bolj za nabor možnih vprašanj).

Metodična načela raziskovanja življenjskega sveta uporabnika

- Socialno-ekološko načelo
- Načelo antidiskriminatorne prakse
- Načelo normalizacije:
 - dobri medsebojni odnosi
 - možnost prave izbire
 - razvijati sodelovanje – participacijo
 - osebni razvoj
 - integracija v družbeno okolje

Postopek in metode dela pri izdelavi zemljevida življenjskega sveta uporabnika

1. Dogovor o skupnem delu in mandatih

Povabilo k sodelovanju in predstavitev namena zemljevida – dvojnost mandata

2. Način dela in pripomoči

V sredino kroga napišemo uporabnikov cilj – podlaga za raziskovanje virov in sredstev – najprej uporabnik sam odkriva in prepoznava vire, šele ko izčrpa svoje ideje o razpoložljivih virih, mu po potrebi pomagamo z vprašanji iz opomnika – uporaba metode pogovora.

3. Ocena uresničljivosti ciljev in moči uporabnika

- Ocenite prikazane situacije, označite pomembne vire in sredstva v življenjskem svetu uporabnika, z drugo kontrastno barvo označite ali vrišite neizkoriščene ali doslej neodkrite vire in alternativne možnosti, upoštevate ne le končni cilj (zelo oddaljen), temveč tudi najmanjše možne spremembe oz. zaželeno izhode.

- Ocenite moč s pomočjo ocenitve naslednjih značilnosti: samostojnost; mobilnost v prostoru; možnost pridobivanja informacij, pomembnih za odločanje in upravljanje z lastnim

življenjem; možnost samostojnega odločanja o pomembnih stvareh v svojem življenju (razpolaganje z denarjem in drugimi sredstvi, odločanje o spolnem življenju, o nadaljnjem izobraževanju, o zaposlitvi ipd.); možnost vplivanja na vsakdanje življenje (o tem, kdaj boš jedel, šel spat, kaj boš gledal na televiziji, s kom se boš družil ipd.); dostop do potrebnih sredstev in virov pomoči; povezanost s formalnimi in neformalnimi mrežami, ki so vir pomoči pri uveljavljanju pravic, dostopa do storitev in sredstev.

4. Načrt akcije oz. ukrepov

Naloge in korake, potrebne za uresničitev cilja, napišemo kar na izdelani zemljevid, če je na njem še dovolj prostora, sicer pa ga napišemo posebej in ga priložimo k zemljevidu.

Načrt akcije mora za vsako posamezno nalogo določiti: kaj je treba narediti; kdo bo to naredil; kako bo opravil to nalogo; kakšna sredstva ali spretnosti bo pri tem uporabil; kdo mu bo (če bo treba) pri tem pomagal; do kdaj bo naloga opravljena; kdo, kdaj, kje in kako bo preverjal uresničevanje dogovorjenih aktivnosti.

5. Kopijo dogovorjenega načrta za uresničevanje zastavljenih ciljev hranita oba, uporabnik in socialni delavec, ki je odgovoren za spremljanje in preverjanje izvajanja načrtovanih nalog (po določenem času zemljevid življenjskega sveta po potrebi skupaj pregledamo, označimo in ocenimo dosežene spremembe ter dopolnimo načrt ukrepov).

Sheme za risanje zemljevida življenjskega sveta

Življenjski prostor uporabnika lahko obravnavamo kot celoto (zemljevid v obliki miselnega vzorca ali koncentričnih krogov), če želimo imeti boljši pregled nad posameznimi segmenti, pa lahko zemljevid rišemo po delih oz. segmentih, ki vključujejo pomembna življenjska področja. Možni sektorji življenjskega sveta so razčlenjeni v opomniku.

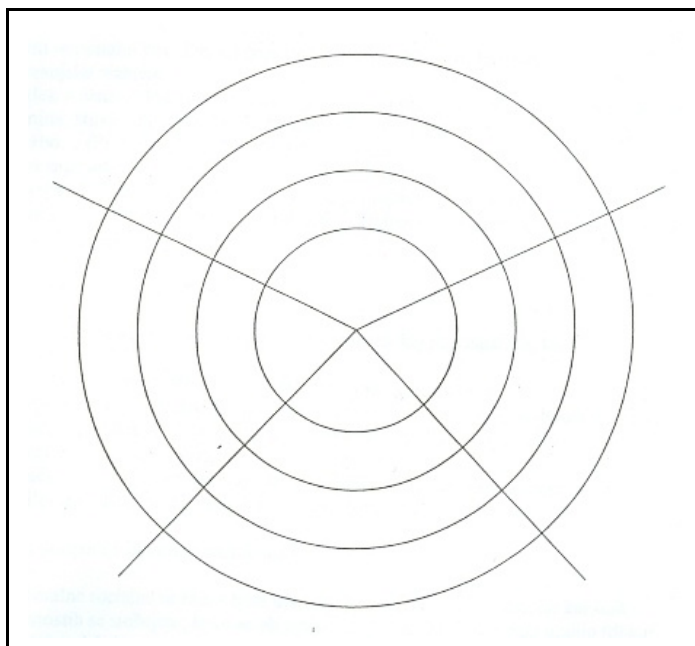
V sredino zamišljenega zemljevida najprej vpišemo cilj uporabnika, okrog katerega nato razporedimo vire in sredstva, ki jih odkrivamo.

Primer zemljevida, razdeljenega na (vrisane in zamišljene) koncentrične kroge:

Zemljevid življenjskega sveta lahko prikažemo s pomočjo koncentričnih krogov, ki označujejo večjo ali manjšo bližino med uporabnikom in drugimi osebami ali viri v njegovem okolju ter njihov pomen za uporabnika. Osebe in sredstva razporedimo po koncentričnih krogih glede na pomen ali intenziteto odnosa ali dostopnost vira. Notranji, najožji krog vključujejo najbolj pomembne osebe in viri, zunanji pa najmanj pomembne.

Za končno oceno moči in oceno uresničljivosti zastavljenih ciljev uporabimo novo barvo, s katero označimo najpomembnejše vire moči, na katere se bomo opirali pri dogovarjanju o posameznih korakih oz. nalogah, ki vodijo k cilju. Z drugo različno barvo pa označimo še neodkrite ali neizkoriščene alternativne vire in sredstva, ki jih bo treba aktivirati.

EKO-ZEMLJEVID VIROV V ŽIVLJENSKEM SVETU UPORABNIKA, RAZDELJEN TUDI PO SEKTORJIH

Slika 13: Ekozemljevid

Legenda za označevanje odnosov oz. razpoložljivosti virov v življenjskem svetu:

Odnose med uporabnikom in osebami, sredstvi, viri, storitvami, službami, skupinami v njegovem življenjskem okolju oziroma razpoložljivost in dostop do virov in sredstev lahko označujemo z naslednjimi simboli:

- manj pomemben odnos, sredstvo ali vir pomoči za uporabnika
- pomemben odnos oz. pomemben, dostopen in koristen vir
- ∩∩∩∩∩ stresen, obremenilen, konflikten odnos ali dostop do službe, storitve, sredstva, vira pomoči

Po potrebi, in če to ne moti preglednosti zemljevida, lahko podrobneje označimo:

----->	enostransko manj pomemben odnos ali vir
<----->	obojestransko manj pomemben odnos ali vir
————>	enostransko pomemben odnos ali vir
————>	obojestransko pomemben odnos ali vir
~~~~~>	enostransko stresen, obremenilen odnos ali dostop do vira
<~~~~~>	obojestransko stresen, obremenilen odnos ali dostop do vira

OPOMNIK O RAZISKOVANJU VIROV V ŽIVLJENJESKEM SVETU UPORABNIKA

1. Osnovni materialni viri: kje, od česa in kako uporabnik živi, kaj dela

-Stanovanjske razmere

- Dohodek – denar, s katerim razpolaga in viri tega dohodka: zaposlitev, neformalno delo, pokojnina, štipendija, invalidnina, denarna socialna pomoč, dodatek za pomoč in postrežbo... (prehrana – kdaj, kje, kaj je) in obleka.

-Delo in zaposlitev; možnosti dela izven doma ali dela doma.

-Prostorska mobilnost (možnost obvladovanja prostora, transporta)

-Različni predmeti in pripomočki, ki jih rabi za življenje, tudi pripomočki za transport, študij, delo, prosti čas...

2. Socialne vloge, statusi in spretnosti :

-Izobrazba

-Interesi (kakšne hobije ima, kaj ga/jo zanima, na kaj je ponosen/a, kaj mu/ji je v zadovoljstvo)

-Znanja, veščine in spretnosti, ki jih ima oz. si jih želi pridobiti

-Osebnostne in socialne spretnosti: a) ravnanje s časom, s stresom, sposobnost prositi za pomoč, samokontrola; b) povezovanje z drugimi, natančno in občutljivo sporazumevanje, sposobnost za zabavo in humor

-Občutek lastne vrednosti (samopodoba, samospoštovanje, samoocenjevanje)

-Značilni dosedanja vzorci ravnanja s problemom in rešitvijo

3. Pomoč in podpora v okviru socialnih mrež

3.1. Neformalne socialne mreže: s kom uporabnik živi in se družijo; kdaj, ob kakšnih priložnostih se srečujejo; kako se ob teh stikih počuti; kaj mu ti stiki nudijo (denar, materialne dobrine, nasvete, sprostitev, čustva); kaj on /ona nudi v teh stikih; ali se počuti ob teh stikih kakorkoli utesnjenega.

- stiki v okviru gospodinjstva ali družine
- v okviru širšega sorodstva
- prijateljska mreža
- sosedje
- druženje s sodelavci na delovnem mestu
- s sostanovalci v ustanovah ali stanovanjskih skupinah
- mreža stikov po internetu
- mreža znancev
- drugi pomembni stiki (poštar, šofer avtobusa, frizerka, trgovka...)

3.2. Formalne in polformalne mreže:

- Javne in privatne službe, ki nudijo storitve (socialno varstvo, zdravstvo, šolstvo in drugi sektorji)
- NVO in druge formalne organizacije, s katerimi je povezan uporabnik
- polformalne skupine za samopomoč ipd.

4. Dostopnost do pravic, sredstev in storitev (v kontekstu družbenega, političnega, ekonomskega, organizacijskega in kulturnega okolja):

- kontekst človekovih splošnih pravic
- pravice, dajatve in storitve socialnega varstva in drugi, s predpisi zagotovljeni viri.
- Značilnosti organizacijskega okolja: organiziranost služb, dostopnost in prilagojenost služb uporabnikom, organizacijske vrednote in kultura, postopki, pooblastila, dostopnost in kakovost obstoječih storitev (organizacijsko okolje bistveno določa dobro prakso, dostop do pravic in storitev ter uresničevanje zagotovljenih pravic uporabnikov)
- Kontekst kulturnega okolja: vrednote, tradicije, običaji, norme v družbenem okolju, problemi stigme...

5. Življenjski dogodki in vzorci ravnanja, vizija:

- Kaj mu/ji je v življenju pomembno, kaj si želi
- Kako si predstavlja svoje življenje čez določeno vrsto let (eno, tri, pet, deset...)
- Življenjska zgodba
- Pozitivne in negativne izkušnje v preteklosti: kaj ga/jo veseli, osrečuje, boli, žalosti

6. Ocena moči:

a) Samostojnost

b) mobilnost v prostoru

c) možnost pridobivanja informacij, pomembnih za odločanje in upravljanje z lastnim življenjem

d) možnost samostojnega odločanja o pomembnih stvareh v svojem življenju (na primer razpolaganje z denarjem in drugimi sredstvi, odločanje o spolnem življenju, o nadaljnjem izobraževanju, o zaposlitvi ipd.)

e) možnost vplivanja na vsakdanje življenje (o tem, kdaj boš jedel, šel spat, kaj boš gledal na televiziji, s kom se boš družil ipd.);

- Dostop do potrebnih sredstev in virov pomoči.

- Povezanost s formalnimi in neformalnimi mrežami kot vir pomoči pri uveljavljanju pravic in pridobivanju sredstev.

Mag. Simona Žnidarec Demšar, univ.dipl.soc.del.

Strokovna delavka, Dom ob Savinji Celje

DOM OB SAVINJI CELJE

3000 CELJE, JURČIČEVA 6
☎03/427-95-00, FAX 427-95-42
e-naslov: celje@ssz-slo.si

IZJAVA O VKLJUČITVI V PROSTOVOLJNO DELO V DOMU OB SAVINJI CELJE

- IME IN PRIIMEK:

- DATUM ROJSTVA:

- NASLOV:

- TELEFONSKA ŠTEVILKA NA KATERO SEM VEDNO DOSEGLJIV/A (mobilni tel.):

- ŠOLA/FAKULTETA:

- LETNIK:

- RAZRED:

- MENTOR/ICA NA ŠOLI:

- PRIHAJAL/A BI – DAN:

URA:

- **INTERVIZIJA PRVI PONEDELJEK V MESECU OB 13H**
- mag. Simona Žnidarec Demšar, univ.dipl.soc.del. 03/427-95-06, vodisek.vesna@siol.net
- Vesna Vodišek, univ. dipl. soc. del. 03/427-95-00, 427-95-06, vodisek.vesna@siol.net

Izjavljam, da želim opravljati prostovoljno delo v Domu ob Savinji Celje ter da ga bom opravljal/a vestno in odgovorno. Seznanjen/a sem s svojimi pravicami in dolžnostmi. Vse kar mi je bilo zaupano s strani stanovalcev bom skrbno varoval/a in ne bom posredoval/a naprej. Ravno tako dovoljujem Domu ob Savinji Celje, da uporabi moje osebne podatke za svojo bazo podatkov.

Celje, _____

Podpis: _____

INDIVIDUALNO NAČRTOVANJE SKUPAJ S STANOVALKO/ CEM

IME IN PRIIMEK STAROSTNIKA/STAROSTNICE (DOM OB SAVINJI CELJE)

IME IN PRIIMEK PROSTOVOLJCA/KE

NAZIV ŠOLE:

VIDIKI NAČRTOVANJA

1. VPLIV

Razmislite na obseg vpliva, ki ga ima stanovalka/ec pri vsakodnevnih odločitvah, kaj ima na voljo, na kaj lahko vpliva in na kaj ne.

Na katere odločitve v vsakdanu lahko starostnik/ca vpliva, o čem lahko odloča, kaj ima rad/a, česa ne mara, ali ima vpliv, kako lahko preživi svoj vsakdan, svoj prosti čas, kaj lahko izbira v domu...?

2. SPRETNOSTI

Zapišite, kaj lahko starostnik/ca še vedno zmore, naštejte veščine in spretnosti, v čem je dober, kaj ga veseli, katere nove veščine si morda želi pridobiti, česa naučiti. Napišite vse njene/njegove sposobnosti in spremembe, ki jih želi in bo zato potreboval/a nove spretnosti ali osvežitve, obuditev že pozabljenih znanj in veščin, ali kako naj ohrani dosedanje veščine...

3. STIKI

Razmislite o socialni mreži starostnice/ka, kdo so pomembni ljudje v njenem/njegovem življenju, kakšni so odnosi z njimi, kaj si želijo v teh odnosih ohraniti in kaj spremeniti? Ali želijo mrežo stikov še razširiti, s kom, kakšne ljudi potrebujejo v svoji bližini?

---

4. ZDRAVJE-SKRBI-VESELJE

Opišite skrb za zdravje, diagnoze, zgodovino bolezni, želja po dodatnih pregledih. Navedite česa jih je strah oziroma, kaj jih skrbi v zvezi z zdravjem in življenjem nasploh?

Kaj jih osrečuje, kaj jim prinaša največ zadovoljstva, veselja ali trenutek sreče, kaj od naštetega bi želeli doživljati pogosteje?

Iz navedenih štirih ravni definirajte skupaj z starostnikom/co cilje sprememb oz. **NAČRT SPREMEMB (shema str.2)**

Navedite, kje, pri čem **potrebujete prostovoljci/ke podporo** pri doseganju ciljev starostnice/ka:

CILJI starostnika/ce v vidiku VPLIV

CILJI	KORAKI	PODPORA-KDO	ČAS-KDAJ
1.			
2.			
3.			
4.			

CILJI starostnika/ce v vidiku SPRETNOSTI

CILJI	KORAKI	PODPORA-KDO	ČAS-KDAJ
1.			
2.			
3.			
4.			

CILJI starostnika/ce v vidiku STIKI

CILJI	KORAKI	PODPORA-KDO	ČAS-KDAJ
1.			
2.			
3.			
4.			

CILJI starostnika/ce v vidiku ZDRAVJE – SKRBI – VESELJE

CILJI	KORAKI	PODPORA-KDO	ČAS-KDAJ
1.			
2.			
3.			
4.			

Mag. Simona Žnidarec Demšar, univ.dipl.soc.del.
Strokovna delavka, Dom ob Savinji Celje

ANKETNI LIST ZA DIJAKE

Smo dijakinje drugega letnika Srednje zdravstvene šole Celje, program tehnik zdravstvene nege, in pripravljamo raziskovalno nalogo z naslovom Prostovoljno delo. V raziskovalno nalogo smo vključile anketo, ki nam bo v veliko pomoč.

Že vnaprej se zahvaljujemo za odgovore!

Prijetno reševanje.

1. Spol: Ž   M

2. Starost: _____ let

1. Zakaj si se odločil/a postati prostovoljec/ka?

- a) iz radovednosti (vedoželjnosti)
- b) ker se želim družjenja s starejšimi
- c) ker rad/a pomagam drugim ljudem
- d) ker je to moja šolska obveznost
- e) drugo (napiši): _____

4. Kako dolgo si že prostovoljec/ka?

- a) 1 leto
- b) 2 leti
- c) 3 leta
- d) drugo (napiši): _____

5. Kako se razumeš s svojim/jo stanovalcem/ko, ki ga/jo obiskuješ?

- a) druženje mi veliko pomeni
- b) imava poglobljen odnos
- c) se ne ujemava najbolje
- d) drugo (napiši): _____

6. Kolikokrat na teden jo/ga obišeš?

- a) enkrat na teden
  - b) dvakrat na teden
-

- c) dvakrat na mesec
- d) d) drugo (napiši): _____

7. Kaj počneta s stanovalcem/ko doma v času obiska?

- a) se pogovarjava
- b) obujava spomine
- c) se sprehajava po parku
- d) obiščeva knjižnice
- e) obiščeva muzeje
- f) mu / ji nudim pomoč pri vsakdanjih življenjskih aktivnostih
- g) drugo(napiši): _____

8. Misliš, da si od tega dela odnesel/a veliko pozitivnega?

- a) da
- b) ne

9. Navedi razlog/e, kaj pozitivnega si odnesel/a od prostovoljnega dela.

---

10. Kaj si si predstavljal/a pod pojmom prostovoljno delo, preden si postal/a prostovoljec/ka?

- a) pomoč brez plačila
- b) delo brez prisile
- c) pomoč pri fizičnih opravilih
- d) psihična pomoč
- e) pomoč pri težavah
- f) skrb za nemočne, bolne
- g) uživanje ob druženju s starejšimi ljudmi
- h) pridobitev novih izkušenj in znanj
- i) drugo (napiši): _____

11. Si morda kdaj obžaloval/a biti prostovoljec/ka? Če je odgovor da, napiši razlog/e.

- a) da – zakaj? (napiši): _____
- b) ne

12. Te morda pri opravljanju tega dela kaj moti?

- a) da
- b) ne

13. Napiši razlog/e, kaj te pri tem delu moti?

- a) šolski urnik
- b) pomanjkanje časa
- c) težko sem navezal/a stike in odnos s stanovalcem
- d) nič me ne moti
- e) drugo (napiši): _____

1. Ali se misliš s prostovoljnim delom ukvarjati še v bodoče?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

15. V katerem letniku si opravljal/a prostovoljno delo?

- a) prvi
- b) drugi
- c) tretji
- d) drugo (napiši): _____

16. Ali si še kje drugje opravljal/a prostovoljno delo? Če je odgovor da, napiši še, kje si delo opravljal/a?

- a) da – kje: (napiši): _____
- b) ne

17. Kaj meniš, da si s prostovoljnim delom pridobil/a zase?

- a) občutek samozavestnosti
  - b) občutek, da znam prisluhniti
  - c) občutek, da znam pomagati
  - d) boljšo podobo o starejših ljudeh
  - e) občutek sprejetosti
  - f) občutek enakovrednosti
  - g) drugo (napiši): _____
-

ANKETNI LIST ZA STANOVALCE

Smo dijakinje drugega letnika Srednje zdravstvene šole Celje, program tehnik zdravstvene nege, in pripravljamo raziskovalno nalogo z naslovom Prostovoljno delo. V raziskovalno nalogo smo vključile anketo, ki nam bo v veliko pomoč.

Že vnaprej se zahvaljujemo za odgovore.

Prijetno reševanje.

1. Spol: Ž   M

2. Starost: _____ let

3. Zakonski stan:

- a) poročen/a
- b) vdovec/a
- c) ločen/a
- d) samski/a

4. Ali imate svoje otroke?

- a) da
- b) ne

5. Koliko otrok imate?

- a) enega
- b) dva
- c) tri
- d) jih nimam
- e) drugo (napišite): _____

6. Koliko prostovoljcev prihaja oziroma je prihajalo k vam?

- a) eden
  - b) dva
-

- c) pet
- d) drugo (napišite): _____

7. Zakaj ste se odločili, da boste sprejeli prostovoljca/ko? (možnih je več odgovorov)

- a) ker sem osamljen/a
- b) nimam svojcev
- c) mi je dolgčas
- d) sem želel/a lepše preživeti svoj čas
- e) sem se želel/a z nekom pogovarjati
- f) predlagali so mi svojci
- g) sem želel/a razvedrilo
- h) stik z ljudmi izven doma
- i) preživljanje svojega časa izven doma, v naravi (sprehodi, ...)
- j) drugo (napišite): _____

8. Kako ste zadovoljni z njim/njo?

- a) zelo sem zadovoljen/a
- b) sem zadovoljen/a
- c) nisem zadovoljen/a
- d) drugo (napišite): _____

9. Napišite, s čim ste bili najbolj zadovoljni.

---

10. Napišite razlog/e, zakaj niste zadovoljni s prostovoljcem.

---

11. Mislite, da vpliva prostovoljec na vas pozitivno.

- a) da
- b) ne
- c) srednje

12. Kako doživljate prostovoljca, kaj vam obisk pomeni? (možnih je več odgovorov)

- a) pogovor
- b) sprehod
- c) majhne pozornosti
- d) prinaša mi najnujnejše stvari
- e) veselje
- f) občutek, da me nekdo rad obiskuje
- g) stik z nekom iz zunanjega okolja (informacije, njihov pogled na življenje)
- h) drugo (napišite): _____

13. Kaj pričakujete od prostovoljca? (možnih je več odgovorov)

- a) se bo pogovarjal/a z mano
- b) bova skupaj odšla/i na sprehod
- c) si bo želel/a moje bližine
- d) bo spoštljiv/a
- e) me bo nasmejal/a
- f) me bo upošteval/a
- g) bo zapolnil/a in obogatil/a moj čas
- h) me bo podprl/a pri aktivnostih, ki jih sam/a želim
- i) bova ohranila odnose tudi po zaključku enoletnega obiskovanja
- j) drugo (napišite): _____

14. Kdo vam je podal informacijo, da bi k vam prihajal prostovoljec? (možnih je več odgovorov)

- a) otroci
- b) sestre/bratje
- c) ostali sorodniki
- d) sostanovalec/ka
- e) stanovalci doma
- f) zaposleni v domu
- g) socialna delavka v domu
- h) drugo (napišite): _____

15. Iz katere šole prihajajo k vam prostovoljci? (možnih je več odgovorov)

a) zdravstvena šola

b) gimnazija

c) osnovna šola

d) ne vem

e) drugo (napišite): _____

6 LITERATURA

1. http://europa.eu/youth/volunteering_-_exchanges/index_si_sl.html (1. 12. 2008)
2. <http://www.prostovoljstvo.org/> (1. 12. 2008)
3. http://www.prostovoljstvo.org/main.php?mod_id=6 (1. 12. 2008)
4. http://www.prostovoljstvo.org/main.php?mod_id=73 (1. 12. 2008)
5. <http://www.prostovoljstvo.org/podpisnice> (1. 12. 2008)
6. http://www.prostovoljstvo.org/main.php?mod_id=110 (1. 12. 2008)
7. http://www.prostovoljstvo.org/main.php?mod_id=186 (1. 12. 2008)
8. http://siol.net/slovenija/aktualno/2008/12/danes_je_mednarodni_dan_prostovoljstva.aspx
(1. 12. 2008)
9. http://www.prostovoljstvo.org/main.php?mod_id=1 (1. 12. 2008)
10. <http://evodnik.pozitivke.net/dokumenti/Modremisli.htm#Dobrota> (1. 12. 2008)
11. <http://www.filantropija.org/index.php?id=2> (1. 12. 2008)
12. <http://www.seniorji.info/novica.php?id=212&ids=16&pg=2> (1. 12. 2008)
13. <http://www.sodeluj.net/pic-ceetrust/sodeluj/komentarji-na-preglednico.htm> (1. 12. 2008)
14. http://www.sodeluj.net/picceetrust/images/stories/projekti/prostovoljstvo/primerjalnoprav_analiza-pic.pdf (1. 12. 2008)
15. <http://www.avso.org/activities/countryreports/Luxembourg.pdf> (1. 12. 2008)
16. KOKOT, D., e tal 1997. Prostovoljno delo. Srednja zdravstvena šola Celje: 1997/1998.
17. Poleg virov, navedenih v besedilu, so podatki o ureditvah prostovoljskega dela dostopni tudi preko naslednjih organizacij in dokumentov:
  - U.S. Agency for International Development: The 2007 NGO sustainability index – Section
  - http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2007/article1.pdf
(1. 12. 2008)
  - CEV (Centre Europeen du Volontariat): study “Legal Status of Volunteers in Europe”
  - http://www.cev.be/67-legal_status_of_volunteers_country_reports-EN.html
18. BREŽNIK, H. 1996. Prostovoljno delo na Srednji zdravstveni šoli Celje. V: *Letno poročilo Srednje zdravstvene šole Celje: 1996/1997*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 21.
19. BREŽNIK, H. 1997. Prostovoljno delo na Srednji zdravstveni šoli Celje. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 1997/1998*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 56.

20. BENDELJA, J., BREŽNIK, H., PAVLIČ, D. 1998. Prostovoljno delo naših dijakov. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 1998/1999*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 55.
21. BENDELJA, J., BREŽNIK, H., PAVLIČ, D. 1999. Prostovoljno delo. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 1999/2000*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 66.
22. BREŽNIK, H. 2000. Prostovoljno delo na Srednji zdravstveni šoli Celje. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2000/2001*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 75, 76.
23. BREŽNIK, H. 2001. Prostovoljno delo na Srednji zdravstveni šoli Celje. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2001/2002*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 75, 76.
24. PAVLIČ, D. 2002. Prostovoljno delo na Srednji zdravstveni šoli Celje. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2002/2003*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 76.
25. PAVLIČ, D. 2003. Prostovoljno delo na Srednji zdravstveni šoli Celje. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2003/2004*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 68.
26. PAVLIČ, D. 2004. Prostovoljno delo. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2004/2005*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 84.
27. PAVLIČ, D. 2005. Prostovoljno delo. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2005/2006*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 96.
28. KLOBČAR, M. 2005. Prostovoljno delo v domu Velenje. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2005/2006*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 97.
29. KLOBČAR, M. 2006. Prostovoljno delo. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2006/2007*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 96, 97.
30. KLOBČAR, M. 2007. Prostovoljno delo. V: *Letopis Srednje zdravstvene šole Celje: 2007/2008*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 92, 93.
31. BREŽNIK, H., PAVLIČ, D. 2005. Prostovoljno delo. V: *Zbornik ob 50-letnici Srednje zdravstvene šole Celje: 2005*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, str. 61-63.
32. <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200259&stevilka=2870> (2. 3. 2009)